MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
MYKOLO ROMERIO TEISĖS MOKYKLA
VIEŠOSIOS TEISĖS INSTITUTAS

TOMA ŠUKIENĖ
(ADMINISTRACINĖS TEISĖS IŠTĘSTINĖS STUDIJOS)

TEISĖ Į INFORMACIJĄ IR JOS ĮGYVENDINIMO PROBLEMOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO SRITYJE

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovė –
prof. dr. Toma Birmontienė

Vilnius,
2020 m.

TURINYS

ĮVADAS ... **3**
1.TEISĖ Į INFORMACIJĄ – VISUOTINAI PRIPAŽĮSTAMA ASMENS TEISĖ ... **6**
1.1. Teisė į informaciją Lietuvoje ... 6
1.2.Teisė į informaciją Europos Sąjungoje ... 10
1.3.Teisė gauti informaciją tarptautinėje teisėje ... 16
2. TEISĖS Į INFORMACIJĄ VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO SRITYJE SAMPRATA IR PASKIRTIS, INFORMACIJOS TEIKIMO PRINCIPAI ... **28**
2.1. Teisės į informaciją viešojo administravimo srityje samprata ir paskirtis ... 28
2.1.1. Viešojo administravimo apibrėžtis ... 28
2.1.2. Teisė į informaciją viešojo administravimo srityje ... 31
2.1.3. Teisės gauti informaciją viešojo administravimo srityje paskirtis ... 34
2.2. Informacijos teikimo viešojo administravimo srityje principai ... 36
3. INFORMACIJOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO SRITYJE TEIKIMO IR GAVIMO SUBJEKTAI BEI TEISĖS Į INFORMACIJĄ ĮGYVENDINIMO TVARKOS YPATUMAI. **40**
3.1. Viešojo administravimo subjektai, turintys pareigą teikti informaciją ... 40
3.2. Subjektai turintys teisę gauti informaciją viešojo administravimo srityje ... 42
3.3. Informacijos teikimo tvarka viešojo administravimo subjektuose ... 46
3.3.1.Informacijos teikimas viešojo administravimo subjektų interneto svetainėse, mobiliosiose programose ... 46
3.3.2. Prašymų gauti informaciją pateikimas, priėmimas ir nagrinėjimas ... 48
3.3.3. Reikalavimai viešojo administravimo subjekto atsakymui ... 54
3.3.4. Atsisakymas teikti informaciją ... 58
IŠVADOS ... **63**
PASIŪLYMAI ... **65**
LITERATŪROS SĄRAŠAS ... **66**
ANOTACIJA ... **81**
ANNOTATION ... **82**
SANTRAUKA ... **83**
SUMMARY ... **84**
PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ ... 86

ĮVADAS

Baigiamojo darbo aktualumas. Pasaulinis teisės į informaciją indeksas (2018 m.), vertinantis įvairių valstybių teisės aktus, reglamentuojančius teisės gauti informaciją įgyvendinimą, viešojo administravimo institucijų veiklos kokybę nagrinėjant pareiškėjų prašymus dėl informacijos, jų teikiamus atsisakymus dėl prašomos informacijos suteikimo, tokių atsisakymų pagrįstumą, teisėtumą, apskundimo procedūrų efektyvumą, t.y. rodantis teisės gauti informaciją užtikrinamą įvairiose pasaulio šalyse rodo, kad iš 89 įvertintų šalių Lietuvos Respublika užima tik 82 vietą (59 taškai iš 150)[1]. Toks žemas teisės rodiklis neabejotinai reiškia, kad Lietuvoje teisės į informacija viešojo administravimo srityje įgyvendinimas nėra veiksmingas ir kelia įvairaus pobūdžio problemų, kurias dera analizuoti, nustatyti ir pašalinti. Todėl šio magistro baigiamojo darbo tema: „Teisė į informaciją ir jos įgyvendinimo problemos viešojo administravimo srityje“ itin aktuali analizavimui. Atsižvelgiant į temos aktualumą, keliama ir mokslinė problema.

Tiriama problema. Kokios praktinės problemos sąlygoja informacijos laisvės ir informacijos, kaip vieno iš esminių gerojo valdymo ir skaidrumo elementų, įgyvendinimą viešojo administravimo srityje?

Baigiamojo darbo mokslinis naujumas ir tiriamos problemos ištyrimo lygis. Nors teisė į informaciją plačiai analizuojama teisės doktrinoje tema, kuria tam tikrais aspektais pasisakė: T. Birmontienė[2], L. Meškauskaitė [3], D. Ramond[4], A. Šindeikis [5], E. Jarašiūnas[6], G. Viscusi, [7] I. Žvaigždinienė ir R. Ragulskytė –Makrovienė,[8] G. Makauskaitė[9], L. Paškevičienė [10] ir daugelis kitų

[1] „The Global Right to Information Rating Results by Country Performance“, žiūrėta 2020 lapkričio 10 d. https://www.rti-rating.org/wp-content/uploads/2018/07/RTI-Rating-Results.11.09.28.pdf.

[2] Toma Birmontienė, „VIII skyrius. Žmogaus teisės ir laisvės“, iš Eglė Bilevičiūtė et al , Lietuvos konstitucinė teisė. Vadovėlis. Antroji laida, (Registrų centras 2017).

[3] Liudvika Meškauskaitė, *Žiniasklaidos teisė: visuomenės informavimo teisė: teoriniai ir praktiniai aspektai*, 2-asis papild. leid. (Vilnius : Registrų centras, 2018).

[4] Denis Ramond, „Freedom of expression: what are we talking about?“, Raisons politiques 4,44 (2011): 97.

[5] Algimantas Šindeikis, „Žodžio laisvė ir jos ribų kaita per du atkurtos nepriklausomybės dešimtmečius“, *Jurisprudencija* 20, 3 (2013).

[6] Egidijus Jarašiūnas, „I dalies 2 skyrius. Individualių teisių gynybai Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos ir kitų pagrindinių teisių apsaugos sistemų sąveikos problemos teisingumo teismo jurisprudencijoje“, iš Skirgailė Žaltauskaitė-Žalimienė et.al., *Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymas. Supra - ir nacionaliniu lygmenimis* (Vilniaus universiteto leidykla, 2019).

[7] Gianluigi Viscusi et. al. „Compliance with open government data policies: An empirical assessment of Italian local public administrations“, *Information Polity* 19, 3 -4 (2014): 263, žiūrėta 2020 birželio 15 d. https://dl.acm.org/toc/inpol/2014/19/3%2C4.

[8] Indrė Žvaigždinienė ir Rasa Ragulskytė –Makrovienė „Teisė kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais: įgyvendinimo galimybių paieškos“, *Teisės viršenybės link*. *Straipsnių rinkinys skirtas Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesoriaus Antano Marcijono 80-mečiui, (*2019).

[9] Gintarė Makauskaitė, „Visuomenės teisės susipažinti su oficialiais neskelbtais dokumentais ribojimų pagrindai ES ir ES valstybių narių teisėje“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2013).

[10] Laura Paškevičienė, „Administracinės diskrecijos ir jos kontrolės apimtis ribojant teisę gauti informaciją dėl institucinių interesų“, *Teisės viršenybės link*. *Straipsnių rinkinys skirtas Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesoriaus Antano Marcijono 80-mečiui, (*2019).

autorių, nėra atliktos kompleksinės teisės į informaciją būtent viešojo administravimo srityje analizės. Itin trūksta teismų praktikos, Seimo kontrolierių pažymų teisės į informaciją ir jos įgyvendinimo problemų viešojo administravimo kontekste nagrinėjimo.

Baigiamojo darbo reikšmė. Šis baigiamasis darbas, dėl sisteminio požiūrio į nagrinėjamą problemą, aktualios teismų praktikos, Seimo kontrolierių pažymų analizės bus naudingas teisės studentams, teisininkams ir visiems besidomintiems teise į informaciją viešojo administravimo srityje. Atliktas tyrimas prisidės prie teisės į informaciją ir jos įgyvendinimo viešojo administravimo srityje tobulinimo ir, tikėtina, paskatins naujus mokslininkų tyrimus šioje srityje.

Tyrimo tikslas. Išanalizuoti teisę į informaciją, kaip visuotinai pripažįstamą asmens teisę, viešojo administravimo srityje ir atskleisti probleminius informacijos gavimo ir teikimo įgyvendinimo aspektus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atkleisti teisę į informaciją pagal Lietuvos teisinį reglamentavimą;
2. Išnagrinėti teisę į informaciją Europos Sąjungoje;
3. Atskleisti teisę į informaciją tarptautinėje teisėje;
4. Apibrėžti teisės į informaciją Lietuvos viešojo administravimo srityje sampratą ir atskleisti paskirtį.
5. Apžvelgti pagrindinius informacijos teikimo principus viešojo administravimo srityje;
6. Apibrėžti viešojo administravimo subjektus, turinčius pareigą teikti informaciją;
7. Atskleisti subjektus, turinčius teisę gauti informaciją iš viešojo administravimo subjektų;
8. Išnagrinėti informacijos teikimo problemas viešojo administravimo srityje.

Tyrimo metodika. Rašant pasirinktą darbo temą remtasi dokumentų analizės metodu, kuris padėjo atlikti teisės aktų, mokslinės literatūros, teismų praktikos, Seimo kontrolierių pažymų analizę. Sisteminis tyrimo metodas leido atrinkti aktualiausią temai medžiagą. Lyginamuoju tyrimo metodu vadovautasi lyginant teorines teisė į informaciją ir jos įgyvendinimo viešojo administravimo srityje nuostatas ir egzistuojančią praktiką. Loginis – analitinis metodas padėjo nustatyti nagrinėjamos temos ypatumus, o indukcinis atkleisti probleminius aspektus. Apibendrinimo metodo pagalba suformuotos šio magistro darbo išvados.

Tyrimo struktūra. Darbas pradedamas įvadu, jį sudaro trys skyriai, baigiamas išvadomis. Pirmame skyriuje nagrinėjama teisė į informaciją kaip visuotinai pripažįstama asmens teisė. Antras skyrius skirtas teisės į informaciją viešojo administravimo srityje sampratai, paskirčiai ir informacijos teikimo principams atskleisti. Trečiame darbo skyriuje atkleidžiami informacijos viešojo administravimo srityje teikimo ir gavimo subjektai bei teisės į informaciją įgyvendinimo tvarkos

ypatumai.

Ginamieji teiginiai. Teisės į informaciją praktinis įgyvendinimas Lietuvoje neužtikrina maksimalaus atkleidimo principo viešojo administravimo srityje įgyvendinimo.

Teisė į informaciją viešojo administravimo srityje dėl praktikoje kylančių problemų neįgyvendinama pakankamai veiksmingai.

1.TEISĖ Į INFORMACIJĄ – VISUOTINAI PRIPAŽĮSTAMA ASMENS TEISĖ

1.1. Teisė į informaciją Lietuvoje

Terminų žodyne informacija suvokiama kaip tam tikros specialiai kaupiamos, laikomos žinios, paaiškinimai[11]. Todėl semantine prasme, teisė į informaciją gali būti aiškintina, kaip teisė skleisti ir gauti kieno nors specialiai kaupiamas ar laikomas žinias. Doktrinoje pažymima, kad „informacija yra viena iš šiuolaikinės civilizacijos vertybių. Šiuolaikiniame gyvenime mes visą laiką esame apsupti įvairios informacijos. Būtų gana sunku įsivaizduoti kasdieninį gyvenimą be įprasto srauto informacijos ir be keitimosi informacija tarp individų bei ūkio subjektų“[12] Taigi teisė į informaciją „yra pamatinė žmogaus teisė“[13], dar priskiriama pilietinių teisių[14] katalogui ir įgyvendinama tiek nacionaliniu, tiek Europos Sąjungos, tiek tarptautiniu lygmeniu.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau darbe – Konstitucijos) 25 str. 1 d. laiduojama teisė turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti.[15] E. Jarašiūnas nurodo, kad „tai valstybės laiduojama galimybė savo mintis, pažiūras, įsitikinimus pačiais įvairiausiais klausimais netrukdomai reikšti žodžiu, raštu, ženklais, kitokiomis informacijos perdavimo priemonėmis“[16]. Taigi, saviraiškos teisės kontekste, deklaruojama ir teisė į informaciją. (Pažymėtina, ir tai, kad remiantis Konstitucijos 138 str. Lietuvoje pasirinktoji tarptautinės ir vidaus teisės derinimo sistema yra grindžiama taisykle pagal kurią tarptautinės sutartys šalies teisinėje sistemoje yra transformuojamos (inkorporuojamos į ją)).[17] Taigi nenuostabu, kad mūsų šalies teisės aktai atitinka tarptautinių sutarčių nuostatas). Pastebėtina, kad analogiški informacijos teisę įtvirtinantys straipsniai yra įtvirtinti ir kitų šalių Konstitucijose, pvz. Estijos, Vokietijos, tačiau juose pateikiami ir nuostatų paaiškinimai[18], tuo tarpu mūsų šalyje Konstitucijos 25 str. nuostatos aiškinamos KT jurisprudencijoje.

Aiškindamas Konstitucijoje įtvirtintą informacijos laisvę, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau darbe – KT) ją traktuoja plačiąją prasme. Naujausiame, 2019 m. gegužės 16 d. savo nutarime, kuriame pasisakė dėl informacijos laisvės, KT pabrėžė, kad Konstitucijos 25 straipsnyje

---

[11] „Terminų žodynas“, žiūrėta 2019 kovo 29 d., https://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/I/informacija.
[12] Markauskas Laimonas. „Reklamos kaip komercinės informacijos ribojimo doktrina Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo jurisprudencijoje“, *Socialinių mokslų studijos* 2, 2 (2009):101.
[13] „Representative on Freedom of the Media 6 December 2004 International Mechanisms for Promoting Freedom of Expression“, žiūrėta 2019 kovo 10 d., https://www.osce.org/fom/38632?download=true.
[14] Toma Birmontienė, „VIII skyrius. Žmogaus teisės ir laisvės“, iš Eglė Bilevičiūtė et al , *Lietuvos konstitucinė teisė. Vadovėlis. Antroji laida*, (Registrų centras 2017), 275.
[15] „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, *Valstybės žinios*, 33,1014 (1992).
[16] Egidijus Jarašiūnas, „Konstitucijos 25 straipsnis. Komentaras“, *Teisės problemos*, 99,12, (1999), 94.
[17] Liudvika Meškauskaitė, *Žiniasklaidos teisė: visuomenės informavimo teisė: teoriniai ir praktiniai aspektai*, 2-asis papild. leid. (Vilnius : Registrų centras, 2018), 68.
[18] Algimantas Valentinas Indriūnas ir Antanas Makštutis, Viešosios vadybos strategija Lietuvoje. Penktoji Konstitucija. Monigrafija (Vilnius, 2008), 85.

įtvirtinta informacijos laisvė, kaip žmogaus prigimtinė laisvė, yra vienas iš atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės, demokratinės valstybės pagrindų, svarbi įvairių Konstitucijoje įtvirtintų asmens teisių ir laisvių įgyvendinimo prielaida, nes asmuo visavertiškai įgyvendinti daugelį savo konstitucinių teisių ir laisvių gali tik turėdamas laisvę nekliudomai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją[19]. Matome, kad teisė į informaciją glaudžiai susijusi su kiekvieno individo autonomija, nes laikoma prigimtine žmogaus teise (atsiranda ne valstybės valia, o žmogus jas įgyja gimdamas), pasižyminčia kiekvieno žmogaus galimybe laisvai gauti, ieškoti ir skleisti informaciją į informaciją. Kadangi ši teisė būdinga kiekvienam, tuo pačiu ji reiškia ir teisės į informaciją visuotinumą.

KT taip pat pabrėžė, kad laisvas ir visuotinis keitimasis informacija, nevaržomas jos skleidimas yra ypač svarbus demokratinių procesų veiksnys, užtikrinantis grupinių pažiūrų, įskaitant ir politines, bei visos tautos valios formavimą. Todėl informacijos laisvė yra pamatinis pliuralistinės demokratijos elementas[20]. Vadinasi teisė į informaciją yra neatsiejama nuo demokratijos, o tai, savaime aišku - konstitucinis prioritetas. KT teigimu, konstitucinė teisė gauti informaciją – svarbi prielaida įgyvendinti įvairias Konstitucijoje įtvirtintas asmens teises ir laisves[21] Atsižvelgiant į tai galima suprasti, kad teisė į informaciją užtikrina ir garantuoja kitų konstitucinių teisių įgyvendinimą.

Pažymėtina, kad Konstitucijos 25 str. 5 d. numato, kad pilietis turi teisę įstatymo nustatyta tvarka gauti valstybės įstaigų turimą informaciją apie jį[22]. Tai reiškia, kad įtvirtinama asmens teisė, gauti informaciją iš valstybės institucijų, kuri garantuojama ir tarptautiniuose dokumentuose pvz. EŽTK, Konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais ir kt.

T. Birmontienės pastebėjimu, teisė į informaciją, tam tikromis sąlygomis gali būti ribojama.[23] Taigi ši teisė į informaciją nėra absoliuti teisė[24]. Reikia suvokti, kad ši teisė neatsiejamai susijusi su kitomis Konstitucijos garantuojamomis teisėmis bei laisvėmis bei jų įgyvendinimu, todėl, KT praktikoje pažymima, kad neleidžiama nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo, įstatymais įtvirtinus informacijos laisvės įgyvendinimo garantijas, būtų sudaromos prielaidos pažeisti kitas konstitucines vertybes, jų pusiausvyrą[25]. Vadinasi, Konstitucijoje garantuojama teisė į informaciją,

[19] „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2019 m. gegužės 16 d. nutarimas Nr. KT14-N6/2019“ LRKT https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta1931/content.
[20] „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1997 m. vasario 13 d. nutarimas“, *Valstybės žinios*, 15, 314 (1997).
[21] „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimas byloje Nr. 30/03“, LRKT, https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta228/content.
[22] „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, *Valstybės žinios*, 33,1014 (1992).
[23] Toma Birmontienė, „VIII skyrius. Žmogaus teisės ir laisvės“, iš Eglė Bilevičiūtė et al , *Lietuvos konstitucinė teisė. Vadovėlis. Antroji laida*, (Registrų centras 2017), 281.
[24] „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. spalio 23 d. nutarimas byloje Nr. 36/2000 LRKT, https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta311/summary.
[25] „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 15 d. nutartimis byloje Nr. 7/04-8/04, LRKT, https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta550/content.

siekiant išvengti kitų konstitucinių vertybių pažeidimo ar jų suderinamumo, gali būti ribojama suteikiant prioritetą kitai.

Teisės į informaciją ribojimo sąlygos nustatytos pačioje Konstitucijoje. Pagal Konstitucijos 25 str. 3 d. laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai, o remiantis Konstitucijos 25 str. 4 d. teisė skleisti informaciją nesuderinama su nusikalstamais veiksmais, tautinės, rasinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu bei dezinformacija[26].

Aptariant Konstitucijos 25 str. 3 d. įtvirtintą ribojimą, KT yra pasakęs, kad šiame straipsnyje nurodytų vertybių sąrašas nėra išsamus ir baigtinis[27]. Tai reiškia kad teisę į informaciją gali būti ribojama ir siekiant apsaugoti ir kitas vertybes ne tik Konstitucijoje paminėtą žmogaus sveikatą, garbę ir orumą, privatų gyvenimą, dorovę, konstitucinę santvarką. Akivaizdu, kad teisė skleisti informaciją negali būti suderinama ir su nusikalstamais veiksmais, tautinės, rasinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu bei dezinformacija, nes tokio pobūdžio informacija gali sukelti įtampą visuomenėje, nepakantumą kitiems ir sukurti konfliktams palankią erdvę.

Pažymėtina, kad Konstitucijos 25 str. nuostatos, įtvirtinančios teisę į informaciją, A. Šindeikio pastebėjimu, įgyvendintos Lietuvos Respublikos ordinarinėje teisėje – Civiliniame, Baudžiamajame, Administraciniame kodeksuose, daugelyje *lex specialis*[28]. Darbo autorės manymu, prie tokių teisės į informaciją įgyvendinimo *lex specialis* priskirtina visa eilė įstatymų. Tačiau, bene svarbiausi šioje srityje - du įstatymai:

- Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas. Šiame teisė akte numatoma, kad kiekvienas asmuo turi teisę laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus, nevaržomai rinkti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas (4 str.). [29]
- Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių įstaigų įstatymas. Šiuo įstatymu įgyvendinta Konstitucijos 25 str. 5 d. nustatyta teisė gauti valstybės įstaigų turimą informaciją apie asmenį, susijusią su viešojo administravimo funkcijų vykdymu, tiek siekiama sudaryti palankias sąlygas asmenims gauti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų disponuojamą informaciją ir panaudoti ją komerciniams ar nekomerciniams tikslams. Šis įstatymas detaliai reglamentuoja ir nustato Konstitucijoje

[26] „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, *Valstybės žinios*, 33,1014 (1992).
[27] „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 19 d. nutarimas byloje Nr. 19/4“, žiūrėta 2020 kovo 30 d. https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta244/content.
[28] Algimantas Šindeikis, „Žodžio laisvė ir jos ribų kaita per du atkurtos nepriklausomybės dešimtmečius“, *Jurisprudencija* 20, 3 (2013):1025.
[29] „Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas“, *Valstybės žinios,* 71-1706 (1996).

įtvirtintos teisės gauti informaciją įgyvendinimo tvarką, reguliuoja valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų, veiksmus teikiant informaciją asmenims bei sudaro sąlygas asmenims gauti iš šių institucijų bei įstaigų disponuojamą informaciją ir ją panaudoti teisėtiems tikslams[30].

Taip pat nagrinėjamoje srityje aktualūs ir kiti įstatymai: 1.) Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas, kuris nustato viešosios informacijos, darančios neigiamą poveikį nepilnamečiams, kriterijus, jos skleidimo tvarką, taip pat šios informacijos rengėjų, skleidėjų ir jų dalyvių, žurnalistų ir jų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų teises, pareigas ir atsakomybę. Šis įstatymas taikomas visai viešajai informacijai.[31] 2.) Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymas reglamentuoja valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančios informacijos žymėjimo, įslaptinimo, saugojimo, naudojimo, išslaptinimo, apsaugos veiksmų koordinavimo bei kontrolės pagrindus ir tvarką, nustato minimalius atskirų įslaptintos informacijos apsaugos sričių reikalavimus. [32] 3.) Lietuvos Respublikos reklamos įstatymas[33], kuris reglamentuoja reklamose pateiktą informaciją ir kt. 4.) Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas[34]. Šiame įstatyme reglamentuojama informacija apie aplinką.

Čia dera atkreipti dėmesį, į tai, kad Konstitucijos 25 str. 2 d. numatyta, kad laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu[35], tačiau kaip išaiškino KT, Konstitucija neužkerta kelio kai kurių su informacijos gavimu ir skleidimu susijusių santykių reguliuoti ir poįstatyminiais (įstatymų įgyvendinamaisiais) teisės aktais, tačiau jais negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris nebūtų grindžiamas Konstitucija ir įstatymais arba kuris konkuruotų su įstatymų nustatytuoju[36]. Taigi, teisė į informaciją gali būti įtvirtinta ir poįstatyminiais teisės aktais, vienintelis reikalavimas kuriems - Konstitucijos ir įstatymų atitiktis. Lietuvoje teisę į informaciją įtvirtinta nemažai poįstatyminių teisės aktų.[37]

---

[30] „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas“, Valstybės žinios, 10, 236 (2000).
[31] „Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas“, *Valstybės žinios*, 91,3890 (2002).
[32] „Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymas“, *Valstybės žinios* 105,3019 (1999).
[33] „Lietuvos Respublikos reklamos įstatymas“, *Valstybės žinios*, 64,1937 (2000) .
[34] „Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas“, *Lietuvos aidas*, 20,0 (1992).
[35] „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, *Valstybės žinios*, 33,1014 (1992).
[36] „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 19 d. nutarimas byloje Nr. 19/4“, žiūrėta 2020 kovo 30 d. https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta244/content.
[37] Pvz. „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012 m. gruodžio 7 d. įsakymas Nr. 1R-308 dėl susipažinimo su teismuose išnagrinėtų bylų medžiaga taisyklių patvirtinimo“, *Valstybės žinios* 144-7434 (2012);„Lietuvos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 15 d. Nr. 933 nutarimas dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimo Nr. 875 „dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių ir prašymo, skundo ar kito kreipimosi priėmimo faktą patvirtinančio dokumento formos patvirtinimo“ pakeitimo“ *TAR*, 18411 (2017) ir kt.

1.2.Teisė į informaciją Europos Sąjungoje

ES teisę į informaciją numato - ES pagrindinių teisių chartija (toliau darbe – Chartija), kurios 11 str. 1 ir 2 d. įtvirtinta saviraiškos laisvė, apimanti laisvę turėti savo įsitikinimus, gauti bei skleisti informaciją ir idėjas valdžios institucijoms nekliudant ir nepaisant valstybių sienų. Numatyta ir tai, kad turi būti gerbiama žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas[38]. Šiuo straipsniu garantuojama saviraiškos, informacijos, žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas. Be to, akivaizdu, kad Chartijoje įtvirtinta teisė į informaciją yra saviraiškos laisvės sudėtinė dalis.

Pastebėtina, kad „Chartija neįtvirtina visiškai naujų pagrindinių teisių. Chartijoje dar kartą įtvirtintų pagrindinių teisių turinys ir apimtis kyla iš visoms valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų ir tarptautinių įsipareigojimų, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau darbe ESTT) ir Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau darbe – EŽTT) praktikos“[39]. Taigi, nestebina tai, kad Chartijos 11 str. atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau darbe – EŽTK) 10 str., išskyrus tai, kad čia, skirtingai nei EŽTK, nėra įtvirtinta jokių informacijos teisės ribojimo pagrindų. Tačiau, kaip teigiama ES išaiškinimuose dėl Chartijos nuostatų, (jie buvo pirmą kartą parengti prižiūrint Chartiją rengusio Konvento prezidiumui), remiantis Chartijos 52 str. 3 d., teisės į informaciją esmė ir taikymo apimtis yra tokia pati kaip EŽTK. Todėl apribojimai, kurie gali būti jai nustatyti, negali viršyti numatytųjų 10 str. 2 d.[40] Remiantis šiuo aiškinimu, Chartijoje įtvirtinta teisė į informaciją yra ribojama analogiškais EŽTK 10 str. 2 d. atvejais. Šiuo atveju aktualumo nepraranda ir EŽTK praktika, aiškinanti teisės į informaciją nuostatas.

Analizuojant teisę į informaciją, pažymėtina, kad ilgą laiką ES teisėje nebuvo žinoma visuomenės teisė susipažinti su institucijų dokumentais. Ir tik palaipsniui teisės susipažinti su dokumentais buvo įtvirtinama vis aukštesnės galios normomis, kartu tobulinant jos turinį. P. Maduro pastebėjimu, pirmiausia, teisė susipažinti su dokumentais įtvirtinta 1992 m. vasario 7 d. Mastrichte pasirašytos Europos Sąjungos sutarties Baigiamojo akto pridėtoje Deklaracijoje Nr. 17 dėl teisės susipažinti su informacija, tuomet Amsterdamo sutartimi įtvirtintus, „atvirumo principą“ ESS 1 str. antroje pastraipoje.[41]

---

[38] „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija„ 2010/C 83/02, OL 2007/C 303/01.

[39] Egidijus Jarašiūnas, „I dalies 2 skyrius. Individualių teisių gynybai Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos ir kitų pagrindinių teisių apsaugos sistemų sąveikos problemos teisingumo teismo jurisprudencijoje“, iš Skirgailė Žaltauskaitė-Žalimienė et.al., *Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymas. Supra - ir nacionaliniu lygmenimis* (Vilniaus universiteto leidykla, 2019), 51-52.

[40] „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, 11 straipsnis - Saviraiškos ir informacijos laisvė. Išaiškinimai“. Europos Sąjungos oficialusis leidinys C 303/17 - 14.12.2007, žiūrėta 2020 gegužės 1 d., https://fra.europa.eu/lt/eu-charter/article/11-saviraiskos-ir-informacijos-laisve#TabExplanations.

[41] „Generalinio advokato Poiares Maduro išvada, pateikta 2007 m. liepos 18 d. Švedijos Karalystė prieš Europos Bendrijų Komisiją ir kt., pateikta 2007 m. liepos 18 d., byla C-64/05 P.“, žiūrėta 2020 kovo 29 d. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:62005CC0064.

Vėliau Europos Bendrijos steigimo sutarties 255 str. numatė, kad visi ES piliečiai ir visi fiziniai ar juridiniai asmenys, gyvenantys ar turintys registruotą būstinę valstybėje narėje, turi teisę susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais[42]. Kaip matome, numatyta asmenų teisė susipažinti su svarbiausių ES institucijų – Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais. Atsižvelgiant į šias nuostatas 2001 m. gegužės 30 d. priimtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais. Pagal 2 str. 1 -2 d. numatyta, kad bet kuris ES pilietis ir bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, gyvenantis ar turintis registruotą buveinę valstybėje narėje, turi teisę, laikydamasis šiame reglamente nustatytų principų, sąlygų ir apribojimų, susipažinti su institucijų dokumentais. Institucijos gali, laikydamosi tų pačių principų, sąlygų ir apribojimų, leisti bet kuriam fiziniam ar juridiniam asmeniui, negyvenančiam arba neturinčiam registruotos buveinės valstybėje narėje, susipažinti su dokumentais.[43]

Šis Reglamentas (4 str. 1-4 d.) numatė ir išimtis, kuomet teisė į informaciją, t.y. galimybė susipažinti su šių institucijų dokumentais yra ribojama. Jei dėl to nukentėtų visuomenės interesai susiję su visuomenės saugumu, gynybos ir kariniais reikalais, tarptautiniais santykiais, bendrijos arba valstybės narės finansine, pinigų ar ekonomine politika, individo privatumu ir neliečiamumu. Taip pat jei dėl tokio informacijos pateikimo nukentėtų komercinių fizinių arba juridinių asmenų interesai, įskaitant intelektinės nuosavybės, teismo proceso ir teisinės pagalbos, inspekcijų, tyrimų ir audito tikslai (išskyrus jei tokio atkleidimo reikalautų viešas interesas). Nustatyta, kad nesuteikiama galimybė susipažinti su institucijos parengtais dokumentais, skirtais vidaus naudojimui arba su institucijoje gautais dokumentais, susijusiais su tokiu klausimu dėl kurio institucija dar nėra priėmusi sprendimo (jei dokumento atskleidimas rimtai pakenktų institucijos sprendimų priėmimo procesui, išskyrus viešąjį interesą). Nesuteikiama galimybė susipažinti su dokumentu, kuriame pareikšta vidaus reikmėms skirta nuomonė, esanti svarstymų ir preliminarių konsultacijų minimos institucijos viduje dalimi, net tada kai sprendimas jau yra priimtas, jei dokumento atskleidimas rimtai pakenktų institucijos sprendimų priėmimo procesui, išskyrus viešą interesą.[44] Taigi, nurodytos išimtys netaikomos, jei patiekti tam tikrą informaciją reikalauja viešas interesas.

ESTT byloje *Švedijos Karalystė Prieš MyTravel Group plc ir Europos Komisiją,* teismas aptardamas Reglamento Nr. 1049/2001 nuostatas nurodė, kad jei atitinkama institucija nusprendžia neleisti susipažinti su prašomu atskleisti dokumentu, ji privalo paaiškinti kaip šio dokumento

[42] „Konsoliduota Europos Bendrijos steigimo sutartis“, *Valstybės žinios* 2,2 (2004).
[43] „2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais“. *OL L* 145.
[44] „2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais“. *OL L* 145.

atskleidimas gali konkrečiai ir realiai (ne hipotetiškai) pakenkti saugomam interesui.[45] Taigi atsisakant pateikti informaciją, ES Parlamentas, Taryba ir Komisija privalo paaiškinti, dėl kokio saugomo intereso atsisakoma.

Pažymėtina, kad Europos Bendrijos steigimo sutarties 255 str. pakeistas sutarties dėl ES veikimo (toliau – SESV) 15 str. 3 d. nuostatomis numatant, jog visi ES piliečiai, ir visi fiziniai ar juridiniai asmenys, gyvenantys ar turintys registruotą buveinę valstybėje narėje, turi teisę, laikydamiesi pagal šio str. šią dalį nustatytinų principų bei sąlygų, susipažinti su Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų dokumentais bet kokiu pavidalu. [46] Šiomis SESV nuostatomis išplėsta teisė į informaciją, numatant teisę susipažinti su visų ES institucijų dokumentais, visiems ES piliečiams.

Dar vėliau, teisė susipažinti su dokumentais įtvirtinta jau mūsų aptartoje Chartijoje, 42 jos str., kuris reglamentuoja teisę susipažinti su dokumentais[47]. Įdomu pastebėti, kad G. Makauskaitė, Chartijos 42 str. kilmę sieja su bendrosios teisės gauti oficialią informaciją prielaidomis valstybių narių konstitucinėse tradicijose. Todėl šiuo atveju įdomi yra ESTT pozicija – teismo praktikoje vengiama nurodyti visuomenės teisės susipažinti su ES institucijų dokumentais kilmę iš konstitucinių valstybių narių tradicijų. Mokslininkė mano, kad tai pripažinus, Chartijos 42 str. numatytą teisę reikėtų aiškinti atsižvelgiant į nusistovėjusią valstybių narių praktiką[48]. Siekiant to išvengti, ESTT neakcentuojama analizuojamo straipsnio kilmė. Chartijos 42 str. nurodyta, kad kiekvienas ES pilietis ir kiekvienas fizinis asmuo, kuris gyvena bet kurioje valstybėje narėje, ar juridinis asmuo, kurio registruota buveinė yra valstybėje narėje, turi teisę susipažinti su ES institucijų, įstaigų ir organų bet kurios formos dokumentais[49]. Tai reiškia, kad Chartija atskirai įtvirtina asmens teisę susipažinti su ne bet kokiais, tačiau oficialiais ES institucijų dokumentais. (Ribojimo principų šis straipsnis nepateikia. Manytina, čia taikytina Chartijos 52 str. 3 d.ir bendrieji ribojimo principai nustatomi pagal EŽTK 10 str.). Darbo autorės manymu, šis straipsnis – bendrosios teisės į informaciją pagal Chartijos 11 str. sudėtinė dalis, nes teisė į informaciją apima ir dokumentų gavimą iš įvairių ES institucijų. Kad teisė susipažinti su dokumentais yra loginė teisės gauti informaciją dalis pabrėžė ir pvz. Generalinis

[45] „Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2011 m. liepos 21 d sprendimas Švedijos Karalystė prieš MyTravel Group plc, Europos Komisija, Nr. C-506/08 P“, http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=107935&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1986724.

[46] „Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės redakcijos“ *Oficialusis leidinys* C 326 , 26/10/2012, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT.

[47] „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija„ 2010/C 83/02, OL 2007/C 303/01.

[48] Gintarė Makauskaitė, „Visuomenės teisės susipažinti su oficialiais neskelbtais dokumentais ribojimų pagrindai ES ir ES valstybių narių teisėje“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2013), 47.

[49] „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija 2010/C 83/02, OL 2007/C 303/01.

advokatas M. Bobek [50]. Visgi verta pastebėti, kad remiantis vyraujančia ESTT praktika yra Chartijos 11 ir 42 str. vertinami atskirai[51].

Teisę susipažinti su oficialiais dokumentais įtvirtina ir 2009 m. Europos Tarybos konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais[52] (toliau darbe Konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais). Jos 2 str. 1 p. numatyta, kad kiekviena šalis visiems prašantiems užtikrina teisę be jokios diskriminacijos susipažinti su valdžios institucijų turimais oficialiais dokumentais[53]. Taigi, ši konvencija pripažįsta visuotinę, kiekvieno žmogaus teisę (nediskriminuojant jokio pareiškėjo) susipažinti su oficialiais dokumentais, kuriais disponuoja valdžios institucijos. (Sąvoka „valdžios institucija“ pagal konvenciją apima vyriausybę ir kitas vykdomosios valdžios institucijas valstybės, regioniniu ar vietos lygiu; teisės aktų leidybos ir teismines institucijas, kai jos vykdo administracines funkcijas; fizinius ar juridinius asmenis, kai jie veikia turėdami administracinius įgaliojimu[54]).

Kaip pastebima literatūroje, Konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais „nustato minimalius standartus, taikomus nagrinėjant prašymus suteikti prieigą prie oficialių dokumentų (prieigos prie oficialių dokumentų formas ir taikomą užmokestį), apskundimo teisę, papildomas priemones (švietimas, veiksmingas dokumentų tvarkymas, aiškios dokumentų saugojimo ir naikinimo taisyklės). Konvencija taip pat leidžia nacionaliniuose įstatymuose numatyti platesnę prieigą prie oficialių dokumentų bendrą teisę susipažinti su oficialiais valdžios institucijų dokumentais[55]. Vadinasi, šis Europos Tarybos dokumentas nustato minimalius, bazinius teisės susipažinti su oficialiais dokumentais standartus, tačiau įsakmiai neparodo, koks reglamentavimas dėl to turi būti numatytas valstybėse narėse.

Konvencijos dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais 3 str. 1 d. numatyta, kad teisė susipažinti su dokumentais nėra absoliuti, nes numato tam tikrus jos ribojimus. Kiekviena šalis gali apriboti teisę susipažinti su oficialiais dokumentais jei jie yra aiškiai nustatyti įstatymuose ir būti būtini demokratinėje visuomenėje ir proporcingi siekiant tikslo apsaugoti šias vertybes: nacionalinį

[50] „Generalinio advokato Michal Bobek išvada, pateikta 2016 m. gruodžio 21 d., byla C-213/15 P Komisija prieš Patrick Breyer“, žiūrėta 2020 kovo 2 d. http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf;jsessionid=5962E53976348150865A6D0108DBAB6B?docid=186495&text=&doclang=LT&pageIndex=0&cid=4173652#Footnote60.

[51] Pvz. „Judgment of the Court (Third Chamber), 28 June 2012, case of European Commission v Agrofert Holding a.s C-477/10„ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:62010CJ0477.

[52] „Europos Tarybos konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais“, *Valstybės žinios* 85-4452 (2012).

[53] „Europos Tarybos konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais“, *Valstybės žinios* 85-4452 (2012).

[54] „Dėl institucijos, atsakingos už Europos Tarybos konvencijos dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais įgyvendinimą, paskyrimo“, *Valstybės žinios* 112-5678, (2012).

[55] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, taikant teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo normas, apibendrinimas“. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis* 31, 2018: 593.

saugumą, gynybą ir tarptautinius santykius, visuomenės saugumą, nusikalstamos veiklos prevenciją, tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą, drausminius tyrimus, valdžios institucijų atliekamą tikrinimą, kontrolę ir priežiūrą, privatumą ir kitus teisėtus privačius interesus, komercinius ir kitus ekonominius interesus, šalies ekonominę, pinigų ir valiutų kursų politiką, šalių lygybę teismo procesuose ir veiksmingą teisingumo administravimą, aplinką arba svarstymus valdžios institucijose ar tarp jų, susijusius su klausimo nagrinėjimu.

Pastebėtina, kad bendrosios informacijos ribojimo normos, pagal Konvencijoje dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais - panašios į EŽTK 10 str. pateikiamas (ribojimas nustatytas, įstatymu, būtinas demokratinėje visuomenėje, ribojimu siekiama tam tikrų, teisėtų tikslų). Šiame straipsnyje pateiktas baigtinis sąrašas tikslų ar vertybių, kai teisė susipažinti su oficialiais dokumentais yra ribojama. Verta pažymėti, kad šis teisėtų tikslų, arba saugojamų vertybių sąrašas platesnis nei EŽTK 10 str. 2 d. ir apima ne tik tokias pamatines vertybes kaip pvz. nacionalinį ir visuomenės saugumą, aplinką, tačiau ir pvz. drausminius tyrimus, drausminius tyrimus, šalies ekonominę, pinigų ir valiutų kursų politiką ir kt. Šios oficialios informacijos teikimo išimtys parodo, kad teisė gauti informaciją iš valstybės institucijų negali būti absoliuti. Manytina, kad ši konvencija ženkliai prisideda prie efektyvesnio teisės į informaciją įgyvendinimo, nes suteikdama galimybę susipažinti su valdžios institucijų oficialiais dokumentais stiprina jų skaidrumą ir visuomenės pasitikėjimą valdžios institucijomis.

Būtina atkreipti dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2012 m. birželio 28 d. įstatymu Nr. XI-2135 ratifikavo šią konvenciją.[56] Tačiau ji kol kas nėra įsigaliojusi. 2020 lapkričio 23 d. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos teisės ir tarptautinių sutarčių departamento tarptautinių sutarčių skyrius „Dėl tarptautinės sutarties įsigaliojimo“, paskelbė, kad minėta konvencija įsigalioja nuo 2020 m. gruodžio 1 d.[57] Dėl šios priežasties, iki šios datos jos nuostatos vertinamos tik kaip rekomendacinio pobūdžio. Tačiau, kaip pažymi įstatymų leidėjas, mūsų šalies teisės aktuose „jau yra įtvirtinta asmenų teisė susipažinti su oficialiais dokumentais“[58], todėl Konvencijos dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais įsigaliojimas teisiniam reglamentavimui kardinalių pokyčių neatneš.

[56] „Lietuvos Respublikos įstatymas dėl Europos Tarybos konvencijos dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais ratifikavimo“, *Valstybės žinios* 79,4087 (2012).
[57] „Dėl tarptautinės sutarties įsigaliojimo Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos teisės ir tarptautinių sutarčių departamento tarptautinių sutarčių skyrius“, *TAR* 24730 (2020).
[58] „Įstatymo dėl Europos Tarybos konvencijos dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais ratifikavimo projekto aiškinamasis raštas“, XIP-4285, balandžio 2 d. (2012).

Teisę gauti informaciją įtvirtina ir 1998 m. birželio 25 d. priimta Jungtinių Tautų Europos Ekonominės Komisijos[59] (toliau darbe – JTEEK) Konvencija dėl teisės gauti informaciją apie aplinką, dalyvauti priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais (toliau darbe - Orhuso konvencija). (Lietuva šią konvenciją ratifikavo 2001 m. liepos 10 d. Lietuvos Respublikos įstatymu dėl Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais ratifikavimo ir ji šalyje įsigaliojo 2002 m. balandžio 28 d.[60]). Konvencijos tikslas – apsaugoti kiekvieno dabartinės ir būsimų kartų žmogaus teisę gyventi jo sveikatai ir gerovei palankioje aplinkoje, užtikrinant teisę gauti informaciją, teisę dalyvauti priimant sprendimus bei teisę kreiptis į teismus aplinkos klausimais. Tuo tikslu 4 ir 5 str. visuomenei numatoma teisė gauti informaciją apie aplinką, kuri, atsižvelgiant į jos pobūdį - renkama ir skleidžiama institucijų iniciatyva ir teikiama pagal atskirą prašymą.[61] I. Žvaigždinienė ir R. Ragulskytė – Makrovienė teigia, kad pagal Orhuso konvenciją, visuomenė turėdama teisę į informaciją ugdo savo atsakingą požiūrį į tai, kas vyksta aplinkui, suvokia, kad ji yra visų ją supančių procesų dalyvė ir gali realiai prisidėti prie aplinkos klausimų sprendimų.[62] Vadinasi, suteikus teisę į informaciją aplinkos apsaugos srityje visuomenė – tampa aktyvus dalyviu ir yra įtraukiama į aplinkosaugos politikos įgyvendinimą.

Pažymėtina, kad ES, siekdama įgyvendinti Orhuso konvenciją priėmė dvi direktyvas: 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką, panaikinančią Tarybos direktyvą 90/313/EEB[63] ir 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/35/EB, nustatančią visuomenės dalyvavimą rengiant tam tikrus su aplinka susijusius planus ir programas ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvas 85/337/EEB ir 96/61/EB dėl visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus[64].

---

[59] Jungtinių Tautų Europos ekonominė komisija yra viena iš penkių Jungtinių Tautų regioninių komisijų, siekiančių koordinuoti jai priklausančių valstybių bendradarbiavimą ekonomikoje, energetikoje, aplinkos apsaugoje, technologijų vystyme ir kitose srityse. Ji atskaitinga Jungtinių Tautų Ekonominei ir socialinei tarybai, bendradarbiauja su savo 56 valstybėmis narėmis, esančiomis Europoje, Šiaurės Amerikoje (Kanadoje ir JAV), Kaukaze (Armėnijoje, Azerbaidžane, Gruzijoje), Centrinėje Azijoje (Kazachstane, Kirgizijoje, Tadžikistane, Turkmėnistane ir Uzbekistane) bei Vakarų Azijoje (Izraelis), „UNECE, Where we work“, žiūrėta 2020 kovo 20 d. http://www.unece.org/info/where-we-work/where-we-work.html.

[60] „Lietuvos Respublikos įstatymas dėl Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais pakeitimo ratifikavimo“, *Valstybės žinios* 94,3773 (2007).

[61] „Jungtinių Tautų Europos Ekonomikos komisijos Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais“ OJ L 124, 17.5.2005. https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/documents/cep43_LT.pdf.

[62] Indrė Žvaigždinienė ir Rasa Ragulskytė –Makrovienė „Teisė kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais: įgyvendinimo galimybių paieškos“, *Teisės viršenybės link. Straipsnių rinkinys skirtas Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesoriaus Antano Marcijono 80-mečiui, (*2019), 373.

[63] „Europos Parlamento ir tarybos Direktyva 2003/4/EB 2003 m. sausio 28 d. dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB“, Oficialusis leidinys L 041 , 14/02/2003.

[64] „Europos Parlamento ir tarybos 2003 m. gegužės 26 d. Direktyva 2003/35/EB nustatanti visuomenės dalyvavimą rengiant tam tikrus su aplinka susijusius planus ir programas ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/337/EEB ir 96/61/EB dėl visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus“, OJ L 156, 25.6.2003.

Tokiu būdu, kaip nurodo ekspertai „Milieu Consulting Sprl“ studijoje „Orhuso konvencijos teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais įgyvendinimas ES“, ši konvencija - „neatsiejama ES teisės sistemos dalis“[65]. ESTT sprendime *Fish Legal ir Shirley* pažymėjo, kad ES suderinta su Orhuso konvencija ir numato bendrą sistemą, skirtą užtikrinti, kad bet kuris valstybės narės fizinis ar juridinis asmuo, nenurodydamas savo intereso, turėtų teisę susipažinti su valdžios institucijų turima arba joms skirta informacija apie aplinką[66]. Akivaizdu, kad ir šiose direktyvose garantuojama asmenų teisė į informaciją, tik aplinkos apsaugos kontekste.

1.3.Teisė gauti informaciją tarptautinėje teisėje

Svarbu pabrėžti, kad teisė į informaciją formavosi palaipsniui. Pirmiausia įtvirtinta žodžio, spaudos laisvė. Vėliau teisės į informaciją „tarptautinė apsauga vystėsi aiškinant ir interpretuojant tarptautinių žmogaus teisių sutarčių nuostatas, ginančias asmens saviraiškos laisvę“ [67]. Taigi teisė į informaciją susiformavo žodžio, spaudos ir saviraiškos laisvės kontekste.

Žodžio laisvės kilmė sietina su XVII a. Anglija[68], vėliau šios laisvės mastas plėtojosi XIX a. veikiant Prancūzų revoliucijos idėjoms, 1789 m. Prancūzijos žmogaus ir piliečio deklaracija[69]. Pasauliniai karai, parodę visišką žmogaus teisių nepaisymą ir didžiausius pažeidimus, inspiravo demokratines valstybes tartis dėl privalomų žmogaus teisių normų. Siekį sukurti pagrindus žmogaus teisių ir laisvių įtvirtinimui ir apsaugai ėmėsi įgyvendinti 1945 m. įkurta Jungtinių Tautų Organizacija (toliau darbe – JTO) [70]. 1948 m. gruodžio 10 d., JTO Generalinėje Asamblėjoje priimtas ir paskelbtas

[65] Milieu Consulting Sprl, *Study on EU implementation of the Aarhus Convention in the area of access to justice in environmental matters Final report,* (September 2019): 9.
[66] „Judgment of the Court (Grand Chamber), 19 December 2013 case of Fish Legal and Emily Shirley v Information Commissioner and Others“, http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-279/12.
[67] *Teisė gauti informaciją Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės apžvalga. (*Žmogaus teisių stebėjimo institutas, 2014): 5, https://hrmi.lt/wp-content/uploads/2016/08/Teise_gauti_informacija_ZTSI_2014.pdf .
[68] Anglijos teisių įstatymo projekte numatyta, kad žodžio, diskusijų ar proceso laisvė Parlamente neturėtų būti varžoma, ja neturima abejoti jokiame teisme (Johannes Morsink, The Universal Declaration of Human Rights: Origins, Drafting, and Intent (1999) 333.) Taigi pirmiausia žodžio laisvė buvo suteikta įstatymų leidėjui. Vėliau šios laisvės mastas plėtojosi. Suvokta, kad žodžio, o taip pat spaudos laisvė ypač svarbi kiekvienam žmogui atskirai bei visai visuomenei.
[69] Šios deklaracijos 11 str. teigiama, kad minčių ir nuomonių laisva sklaida yra viena svarbiausių žmogaus teisių, kiekvienas pilietis gali laisvai kalbėti, rašyti ir skelbti, išskyrus tai, kas yra lygiavertis piktnaudžiavimui šia laisve įstatymo apibrėžtais atvejais („Declaration of the Rights of Man – 1789“, žiūrėta 2020 kovo 25 d. https://avalon.law.yale.edu/18th_century/rightsof.asp.) Nors šiame straipsnyje kalbama apie minčių, nuomonių, laisvą sklaidą, D. Ramond, teigimu, nė vienas 1789 m. Steigiamojo susirinkimo narys diskusijose apie tai, kas įtvirtinta 11 str., nekalbėjo apie saviraiškos laisvę, minima tik spaudos laisvė (Denis Ramond, „Freedom of expression: what are we talking about?“, Raisons politiques 4,44 (2011): 97.) Nepaisant to, kad šiame dokumente, turėta galvoje ne saviraiškos laisvė, o tik kiekvieno žmogaus žodžio, spaudos laisvė, ši nuostata lėmė tolimesnes teisėkūros kryptis ir, atitinkamai, saviraiškos laisvės plėtojimąsi, nes, kaip nurodo mokslininkai, „deklaracijos nuostatos atsispindėjo daugelyje vėliau priimtų įvairių pasaulio valstybių konstitucijų ir tapo svarbiu žmogaus teisių konstitucinio reguliavimo etalonu (Toma Birmontienė et. al. V skyrius „Asmens teisių ir laisvių konstitucinis įtvirtinimas“, iš Darijus Beinoravičius et al., *Lyginamoji konstitucinė teisė. Vadovėlis*, (Registrų centras, 2016), 222)
[70] „Žmogaus teisių samprata“, žiūrėta 2020 kovo 20 d. https://manoteises.lt/enciklopedija/zmogaus-teisiu-samprata/.

pamatines žmogaus teises tarptautinėje žmogaus teisių sistemoje įtvirtinantis tarptautinis dokumentas - Visuotinė žmogaus teisių deklaracija (toliau darbe - VŽTD)[71], nustačiusi „bendrus standartus visiems žmonėms ir tautoms“ ir apibrėžusi naują požiūrį, jog tai, kaip valstybė elgiasi su savo piliečiais yra ne tik teisėtas tarptautinės bendruomenės rūpestis, tačiau ir tarptautinių normų reguliavimo subjektas[72].

VŽTD 19 str. numatė, kad kiekvienas turi teisę laisvai laikytis savo įsitikinimų ir juos reikšti; ši teisė apima laisvę nekliudomam turėti savo nuomonę ir ieškoti informacijos bei idėjų, jas gauti ir skleisti visokiomis priemonėmis ir nepaisant valstybės sienų[73]. Aptariama nuostata, galima sakyti, įtvirtino teisę į saviraiškos laisvę numatydama, kad kiekvienam asmeniui suteikiama visapusiška teisė į įsitikinimus, apimanti įvairias nuomonės, idėjų, įsitikinimų bei informacijos išraiškos, gavimo ir skleidimo formas, būdus. Akivaizdu, kad vienas saviraiškos laisvės elementų, kurį numatė šis tarptautinis dokumentas - informacijos laisvė. 2020 m. sukako 72 m. nuo VŽTD įtvirtinimo pasaulinėje bendruomenėje. (Lietuva prie šios deklaracijos prisijungė 1991 m.[74]) M. Freeman skaičiuoja, kad jos pagrindu priimta daugiau nei 200 įvairių žmogaus teisių instrumentų[75].

1950 m. lapkričio 4 d. pasirašyta EŽTK, priimta regioniniu Europos lygiu – pirmoji tarptautinė sutartis, kurioje buvo kodifikuotos žmogaus teisės[76]. Tai pirmoji Europos Tarybos konvencija, sprendžianti žmogaus teisių apsaugos klausimus, ir kiekviena valstybė turi ją ratifikuoti, norėdama įstoti į ES[77]. Todėl EŽTK - išskirtinės teisinės reikšmės tarptautinė sutartis ES, turinti ypatingą tikslą – siekti, kad būtų įgyvendinamos VŽTD skelbiamos teisės[78]. Viena tokių teisių – teisė į informaciją, kurią garantuoja EŽTK 10 str. 1 d. nuostata, numatanti, kad kiekvienas turi teisę į saviraiškos laisvę. Ši teisė apima laisvę turėti savo nuomonę, gauti bei skleisti informaciją ir idėjas valdžios institucijų netrukdomam ir nepaisant valstybės sienų. Šis straipsnis netrukdo valstybėms licencijuoti radijo, televizijos ar kino įstaigų[79]. Taigi ir EŽTT, kaip VŽTD teisė į informaciją pateikiama saviraiškos laisvės kontekste, kuri „yra viena iš fundamentalių demokratinei visuomenei ir aukščiausios svarbos

[71] „Visuotinė žmogaus teisių ir laisvių deklaracija“, *Valstybės žinios* 68, 2497 (2006).
[72] Jack Donnelly, „What are Human Rights?“ žiūrėta 2020 kovo 20 dd. http://usinfo.state.gov/products/pubs/hrintro/donnelly.htm.
[73] „Visuotinė žmogaus teisių ir laisvių deklaracija“, *Valstybės žinios* 68, 2497 (2006).
[74] „Jungtinės Tautos. Visuotinė žmogaus teisių deklaracija“, žiūrėta 2020 balandžio 2 d. https://www.lgl.lt/zmogaus-teises/tarptautiniai-standartai/jungtines-tautos/.
[75] Michael Freeman, *Human Rights: An Interdisciplinary Approach*, (Polity, 2011): 42.
[76] Danutė Jočienė, „Pagrindinių teisių apsauga pagal Europos žmogaus teisių konvenciją ir Europos Sąjungos teisę“, Jurisprudencija 3, 121 (2010): 98.
[77] „Teisės ir laisvės praktikoje. Mokomoji medžiaga“, Europos Taryba. Europos žmogaus teisių konvencija, 2012, žiūrėta: 2019 gegužės 1 d. https://www.echr.coe.int/Documents/Pub_coe_Teaching_resources_LIT.pdf.
[78] „Konstitucinio Teismo 1995 m. sausio 24 d. išvada „Dėl Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 4, 5, 9, 14 straipsnių ir jos Ketvirtojo protokolo 2 str. atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“
[79] „Europos Žmogaus teisių konvencija“, https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_LIT.pdf.

visai EŽTK teisių sistemai“[80]. Aptariant teisę į informaciją, G. Makauskaitės teigimu, struktūriškai ji susideda iš aktyviojo elemento (laisvė skleisti informaciją, informuoti) ir pasyviojo (teisė gauti informaciją)[81]. EŽTT taip pat pažymi, kad EŽTK 10 str. užtikrina ne tik teisę perduoti informaciją, bet ir visuomenės teisę ją gauti[82]. Taigi, svarbu suvokti, kad teisė į informaciją įgyvendinama ne tik ją skleidžiant, tačiau ir gaunant. Pvz. A. Gutausko teigimu, teisė į informaciją apima daugelį individo ir visuomenės gyvenimo sričių – teisę gauti informaciją apie įvykius valstybėje, teisę susipažinti su oficialiais valstybės institucijų dokumentais, teisę gauti susipažinti su informacija apie save.[83] Be to konvencijos 10 str. taikomas ne tik informacijos turiniui, bet ir platinimo priemonėms, nes bet kokie apribojimai, taikomi tokioms priemonėms, neišvengiamai trukdo teisei gauti ir perduoti informaciją[84]. Taigi, ši teisė itin plačios apimties, todėl galima sutikti su L. Meškauskaitės, nuomone, kuri teigia, kad EŽTK 10 str. 1 d. apibrėžiama moderni informacijos ir žodžio laisvės koncepcija, kurią trumpai galima būtų apibūdinti taip: galima rašyti (kalbėti) apie viską, ko nedraudžia įstatymas[85]. Kitaip tariant, informacijos laisvė, pagal EŽTK - nevaržomas informacijos rinkimas, gavimas, naudojimas, skleidimas ir t.t. įvairiausiais būdais, išskyrus įstatymų numatytus, draudžiamus atvejus.

EŽTK teisės doktrina laikoma veiksmingu tarptautinės teisės taikymo pavyzdžiu, nes EŽTT jurisprudencija daro didelę įtaką tobulinant šalių, EŽTK dalyvių nacionalinę teisę ir teismų praktiką[86]. Vadinasi, EŽTK, būdama veiksmingu žmogaus teisių, taigi ir teisės į informaciją taikymo dokumentu, jos apsaugą įgyvendina per EŽTK. Šis teismas nagrinėdamas bylas savo praktikoje pasisako ir dėl teisės į informaciją. Remiantis šio teismo praktika lengviau suformuluoti ir teisės į informaciją definiciją bei turinį.

Pažymėtina, kad EŽTT teisę į informaciją ilgą laiką aiškino gana siaurai ir jos taikymo ribas plėtė palaipsniui. Štai EŽTT byloje *Leander prieš Švediją,* nors ir pažymėjo, kad laisvė gauti informaciją draudžia valstybėms varžyti asmens teisę gauti informaciją, kurią kiti nori ar gali norėti skleisti, laikėsi nuomonės, kad EŽTK 10 str. 1 d. įtvirtinta teisė į informaciją neįpareigoja valstybės

[80] Jevgenija Vienažindytė, „Vertinimo nuožiūros laisvės doktrina Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencijoje“, *Teisė* 90 (2014): 206.
[81]Gintarė Makauskaitė, „Visuomenės teisės susipažinti su oficialiais neskelbtais dokumentais ribojimų pagrindai ES ir ES valstybių narių teisėje“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2013), 47.
[82] „European Court of Human Rights judgment 1 December 2015 case of Cengiz and others v. Turkey, Applications nos. 48226/10 and 14027/11“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-159188%22]}.
[83] Aurelijus Gutauskas, „Teisė į informaciją“ straipsnis knygoje: *Žmogaus teisės Lietuvoje* (Vilnius: Naujos sistemos, 2005),54.
[84] „European Court of Human Rights judgment 1 December 2015 case of Cengiz and others v. Turkey, Applications nos. 48226/10 and 14027/11“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-159188%22]}.
[85] Liudvika Meškauskaitė, *Žiniasklaidos teisė: visuomenės informavimo teisė: teoriniai ir praktiniai aspektai*, 2-asis papild. leid. (Vilnius : Registrų centras, 2018), 69.
[86] Liudvika Meškauskaitė, *Žiniasklaidos teisė: visuomenės informavimo teisė: teoriniai ir praktiniai aspektai*, 2-asis papild. leid. (Vilnius : Registrų centras, 2018), 69.

pateikti asmeniui bet kokią jo reikalaujamą informaciją (jį liečiančią informaciją, esančią valstybės registruose), kurią jis ketina naudoti asmeniniais tikslais.[87] Aptarta byla atskleidė, kad EŽTT asmens teisę į informaciją ją suprato ganėtinai siaurai - teisė į informaciją neapėmė jos gavimo/pateikimo iš valstybės institucijų (registrų). Byloje *Gaskin prieš Jungtinę karalystę* EŽTT dar kartą pabrėžė, kad remiantis EŽTK 10 str. 1 d. valstybė neturi teisinio įsipareigojimo pateikti asmeniui jo prašomą informaciją[88], taigi, ji neprivalo pateikti asmeniui pvz. remiantis byla *Loiseau prieš Prancūziją* valstybės turimų dokumentų ar administracinių duomenų[89]. Nuo 2009 m. aptarta, siaura EŽTT pozicija, dėl teisės į informaciją, kuri neapima duomenų iš valstybės institucijų gavimo, ėmė plėstis. Byloje *Társaság a Szabadságjogokért* teismas nagrinėjo nevyriausybinės organizacijos teisę gauti viešojo intereso informaciją iš valstybės institucijos. Konstitucinis Teismas atsisakė šiai nevyriausybinei organizacijai suteikti galimybę susipažinti su Konstituciniam Teismui Seimo nario pateiktu prašymu ištirti Baudžiamojo kodekso normų, reglamentuojančių su narkotikais susijusius pažeidimus, pakeitimų konstitucingumą. EŽTT šioje byloje pažymėjo, kad informacija, prie kurios prieigos prašė pareiškėjas, yra viešojo intereso informacija, šiame dokumente nebuvo privačios informacijos apie Seimo narį, todėl Konstitucinio Teismo turima šios informacijos monopolija prilygo cenzūrai. EŽTT pastebėjimu, informacijos laisvė būtų paneigta, jei politikos srityje viešieji asmenys galėtų cenzūruoti žiniasklaidą ir viešas diskusijas remdamiesi savo asmens teisėmis. Buvo nustatytas EŽTK 10 str. pažeidimas[90]. Aptartoje byloje, EŽTT pripažino, kad visuomenė turi teisę gauti informaciją, susijusią su viešuoju interesu iš valstybės institucijų ir taip išplėtė savo požiūrį į informacijos laisvę. Šią poziciją EŽTT sustiprino ir kitais savo sprendimais. Byloje *Youth Initiative for Human Rights prieš Serbiją* (2013 m.) nustatyta, kad nevyriausybinei organizacijai Serbijos žvalgybos agentūra nesuteikė informacijos apie tai, kiek žmonių ši agentūra sekė elektroninėmis priemonėmis. EŽTT manymu, pareiškėja teisėtai rinko viešojo intereso informaciją, norėdama ją skleisti visuomenei ir taip prisidėti prie viešos diskusijos (veikė kaip „sarginis šuo“), todėl konstatavo EŽTK 10 str. pažeidimą ir pripažino, kad informacija privalėjo būti suteikta.[91] Taigi, teisė į informaciją, apima ir teisę gauti informaciją iš įvairių valstybės institucijų, kai egzistuoja viešasis interesas.

[87] „European Court of Human Rights judgment 26 March 1987 case of Of Leander v. Sweden, Application no. 9248/81“, https://www.legislationline.org/download/id/3521/file/Case_of_Leander_v_Sweden_1987_en.pdf.
[88] „European Court of Human Rights judgment 07 July 1989 case of Gaskin v. the United Kingdom, Application no. 10454/83“, http://www.juridischeuitspraken.nl/19890707EHRMGaskin.pdf.
[89] „European Court of Human Rights judgment November 2003 case of Loiseau v France, Application no. 46809/99“, http://echr.ketse.com/doc/46809.99-en-20031118/.
[90] „European Court of Human Rights judgment 14 April 2009 case of Társaság a Szabadságjogokért V. Hungary, Application no. 37374/05“, https://tasz.hu/files/tasz/imce/itelet.doc.
[91] „European Court of Human Rights judgment 25 June 2013 case of Youth Initiative for Human Rights v Serbia“, Application No. 48135/06“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-120955%22]}.

Pastebėtina, kad teisė gauti informaciją pripažįstama įvairiems subjektams –visuomeninėms, nevyriausybinėms organizacijoms, žiniasklaidai, žurnalistams ir kitiems fiziniams (įvairių profesijų) ir juridiniams asmenims, kurie siekia gauti ir kitą, reikšmingą visuomenei ir kitokią informaciją. EŽTT pažymėjo, kad konvencijos 10 str. užtikrina visiems laisvę gauti ir skleisti informaciją ir idėjas, taip pat tai, kad nebūtų daroma jokio skirtumo atsižvelgiant į siekiamo tikslo pobūdį ar fizinių ar juridinių asmenų vaidmenį įgyvendinant šią laisvę[92].

Taip pat teisė į informaciją turi būti suteikiama nepriklausomai nuo prašomos pateikti informacijos apimties. Pvz. byloje *Roşiianu prieš Rumuniją* fizinis asmuo, televizijos laidos vedėjas, rengdamas laidą, net tris kartus prašė miesto mero pateikti jam informaciją. Meras atsakydavo labai lakoniškai ir prašomos informacijos nepateikė. Manydamas, kad šiuose laiškuose nėra tinkamų atsakymų į jo prašymus pateikti informaciją, pareiškėjas juos apskundė teismui. Nors teismas tenkino jo skundus – pastarieji taip ir liko neįgyvendinti. Anot EŽTT, prašomos informacijos sudėtingas pobūdis, didelė apimtis, ar argumentas, kad neįmanoma taip greitai pateikti prašomos informacijos nėra pakankamas pagrindas atsisakant suteikti informaciją. EŽTT teigimu, pareiškėjas veikė teisėtai surenkant informaciją apie visuomeninės svarbos klausimus savivaldos veiklos srityje, todėl konstatavo EŽTK 10 str. pažeidimą –pareiškėjo teisė skleisti informaciją buvo pažeista.[93] Ši byla atskleidė, kad fiziniam asmeniui priklausanti teisė į informaciją turi būti įgyvendinama net ir tuomet, kai ta informacija yra sudėtingo pobūdžio ir didelė apimties.

Be to nepateisinamas itin ilgas informacijos suteikimo terminas. L. Meškauskaitės ir D. Sinkevičiaus manymu, teisę gauti informaciją iš valstybės bei savivaldybės institucijų turi visi piliečiai, tačiau žiniasklaida turi teisę reikalauti, kad informacija būtų pateikta operatyviau[94]. Kadangi žiniasklaida turi itin operatyviai informuoti visuomenę apie tam tikrus, jai aktualius įvykius, akivaizdu, kad ji turi turėti teisę gauti informaciją kuo greičiau. EŽTT manymu, žiniasklaidai neturi būti sukuriamos kliūtys apsunkinančios viešojo intereso informacijos gavimą, nes tai gali atgrasinti ir trukdyti atlikti žiniasklaidos, kaip gyvybiškai svarbaus viešojo intereso sergėtojos vaidmenį[95].

EŽTT, pastaruoju metu, akcentuoja interneto svarbą teisės į informaciją kontekste. Byloje *Cengiz ir kt. prieš Turkiją* EŽTT nuomone, dabar internetas - viena pagrindinių priemonių, kuriomis asmenys naudojasi savo teise į laisvę gauti ir skleisti informaciją ir idėjas, teikdami būtinas priemones

[92] „European Court of Human Rights judgment 1 December 2015 case of Cengiz and others v. Turkey, Applications nos. 48226/10 and 14027/11“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-159188%22]}.

[93]„European Court of Human Rights judgment June 2014 case of Roşiianu v. Romania - 27329/06“, https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=002-9550&filename=002-9550.pdf&TID=ihgdqbxnfi.

[94]Liudvika Meškauskaitė, Dainius Sinkevičius. *Žiniaskalidos teisės vadovas*, (Vilnius: 2018), 6, https://www.sseriga.edu/sites/default/files/inline-files/Lithuanian_Legal_guide_for_journalists_LT.pdf

[95] „European Court of Human Rights judgment 14 April 2009 case of Társaság a Szabadságjogokért V. Hungary, Application no. 37374/05“, https://tasz.hu/files/tasz/imce/itelet.doc.

dalyvavimui veikloje ir diskusijose dėl politinių, visuotinės svarbos klausimų. Dėl savo prieinamumo, gebėjimo saugoti ir perduoti milžiniškus informacijos kiekius, internetas itin svarbus formuojant visuomenės nuomonę.[96] EŽTT byloje *Magyar Jeti Zrt prieš Vengriją* teismas taip pat pabrėžė interneto vaidmenį didinant visuomenės prieigą prie naujienų ir informacijos[97]. Atsižvelgiant į tai, kad internetas - vieną svarbiausių šiuolaikinės teisės į informacijos įgyvendinimo formų, turi būti suteikiama laisva prieiga juo pasinaudoti.

Pastaruoju metu, EŽTT, reiškia poziciją, kad pasinaudoti internetu, nors ne visa apimtimi, teisę turi net nuteistieji. Pvz. EŽTT byloje *Jankovskis prieš Lietuvą* nuteistajam buvo apribota teisė į informaciją internete, susijusi su studijų galimybėmis, nesuteikiant interneto prieigos naudotis AIKOS sistema, kurioje pateikiama informacija apie studijų aukštosiose mokyklose programas. Šioje byloje teismas pabrėžė, kad nors įkalinimas neišvengiamai lemia tam tikrus nuteistųjų teisės gauti informaciją apribojimus ir EŽTK 10 str. nenumato valstybėms bendro pobūdžio pareigos suteikti interneto prieigą įkalinimo įstaigose ar suteikti prieigą nuteistiesiems prie konkrečių internetinių svetainių, šiuo atveju buvo remiamasi bendru interneto prieigos draudimu ir visai nebuvo vertinama tai, kad pareiškėjas siekė konkrečios informacijos apie mokymosi galimybes Teismas pabrėžė, kad informacijos paieška AIKOS sistemoje būtų buvusi veiksmingesnė nei atskirų užklausų siuntimas švietimo įstaigoms.[98] (Pažymėtina, kad po šio įvykio Lietuvos kalėjimuose buvo pradėtas plėsti nuteistiesiems leidžiamų lankytis interneto svetainių sąrašas. Nuteistieji gali aplankyti 110 interneto svetainių, kurias sudaro formalūs valstybinių institucijų ir teisinės informacijos puslapiai[99]).

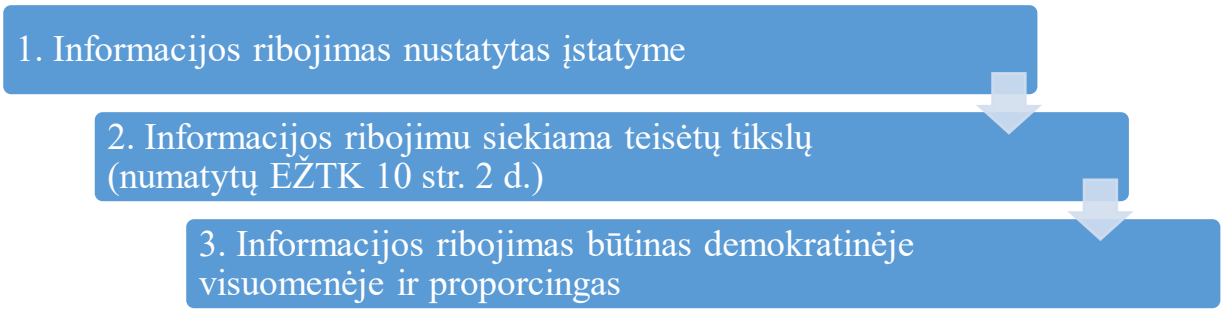
Visgi, reikia turėti omenyje, kad teisė gauti informaciją pagal EŽTK nėra absoliuti. Kaip teigia T. Birmontienė, „vienas svarbiausių žmogaus teisių požymių – jų ribojimo galimybės pripažinimas. Pagal galimybes riboti teises, jas galėtume suskirstyti į absoliučiai neribojamas (draudimas kankinti žmogų ir taikyti žiaurias bausmes, vergijos draudimas), ir teises, kurios tam tikromis sąlygomis gali būti ribojamos (laisvė, nuosavybė, teisė į informaciją ir kt.)“.[100] Kad teisė į informaciją gali būti ribojama, ne kartą nurodė ir EŽTT, pvz. *Sunday Times prieš Jungtinę Karalystę* sprendime[101]. Kaip numatyta, EŽTK 10 str. 2 d., naudojimasis saviraiškos laisve, kadangi tai susiję su pareigomis bei

[96] „European Court of Human Rights judgment 1 December 2015 case of Cengiz and others v. Turkey, Applications nos. 48226/10 and 14027/11“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-159188%22]}.
[97] „European Court of Human Rights judgment 4 December 2018 case of Magyar Jeti Zrt v. Hungary, Application no. 11257/16“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-187930%22]}.
[98] „Europos žmogaus teisių teismo 2017 m. sausio 17 d. sprendimas byloje Jankovskis prieš Lietuvą, Peticija Nr. 21575/08“, http://lrv-atstovas-eztt.lt/uploads/JANKOVSKIS_2017_sprendimas.pdf.
[99] „Internetas nuteistiesiems – žingsnis integracijos ar naujų nusikaltimų link?“, žiūrėta 2020 balandžio 20 d., https://www.alfa.lt/straipsnis/50392678/internetas-nuteistiesiems-zingsnis-integracijos-ar-nauju-nusikaltimu-link.
[100] Toma Birmontienė, „VIII skyrius. Žmogaus teisės ir laisvės“, iš Eglė Bilevičiūtė et al , *Lietuvos konstitucinė teisė. Vadovėlis. Antroji laida*, (Registrų centras 2017), 281.
[101] „European Court of Human Rights judgment 24 October 1991 case of Sunday Times v. The United Kingdom, Application No 50/1990/241/312“, https://www.refworld.org/cases,ECHR,3ae6b70dc.html.

atsakomybe, gali būti sąlygojamas tokių formalumų, sąlygų, apribojimų ar bausmių, kurias numato įstatymas ir kurios demokratinėje visuomenėje būtinos valstybės saugumo, teritorinio vientisumo ar viešosios tvarkos interesams, siekiant užkirsti kelią teisės pažeidimams ir nusikaltimams, žmonių sveikatai bei moralei, taip pat kitų asmenų orumui ar teisėms apsaugoti, užkirsti kelią konfidencialios informacijos atskleidimui ar teisminės valdžios autoritetui ir nešališkumui garantuoti.[102] Atsižvelgiant į tai, saviraiškos laisvė, taigi ir teisė į informaciją, gali būti ribojama tik jei tai nustatyta įstatyme, būtina demokratinėje visuomenėje ir siekiama teisėtų tikslų.

Teisės doktrinoje, remiantis EŽTK 10 str. 2 d. pažymima, kad spręsdamas bylas dėl saviraiškos laisvės, taigi ir dėl teisės į informaciją, EŽTT taiko vadinamąjį trijų pakopų, arba trijų privalomųjų sąlygų, testą. Tai – universali bylų dėl saviraiškos laisvės nagrinėjimo formulė. Taikant šį testą nustatomos trys sąlygos t. y. ar saviraiškos laisvės apribojimas yra: nustatytas įstatyme, skirtas EŽTK 10 str. 2 d. įtvirtintai vertybei (vertybėms) ginti, būtinas demokratinėje visuomenėje[103]. Toks trijų pakopų testas taikytas pvz. EŽTT byloje *Brisc prieš Rumuniją*[104] ar *Giniewski prieš Prancūziją*. Teismas norėdamas įsitikinti ar taikomas apribojimas buvo teisėtas aiškinosi ar jis numatytas įstatymu; ar tokiu ribojimu buvo siekiama teisėtų tikslų ir ar ribojimas buvo būtinas demokratinėje visuomenėje ir proporcingas, t. y. siekiamų tikslų negalima įgyvendinti kitomis, mažiau ribojančiomis priemonėmis.[105] Remiantis išdėstytu, EŽTK 10 str. d. suformuluotą ir EŽTT taikomą trijų pakopų testą galima pavaizduoto schematiškai (žr. į schemą Nr.)

1 schema. Teisės į informaciją ribojimo teisėtumo patikrinimo testas pagal EŽTK 10 str.

[102] „Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencija“, *Valstybės žinios*, 40-987 (1995).
[103] Liudvika Meškauskaitė, *Žiniasklaidos teisė: visuomenės informavimo teisė: teoriniai ir praktiniai aspektai*, 2-asis papild. leid. (Vilnius : Registrų centras, 2018), 137.
[104] „European Court of Human Rights judgment 11 December 2018 case of Brisc v. Romania, Application no. 26238/10)“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-188274%22]}.
[105] „European Court of Human Rights judgment 31 January 2006 case of Giniewski V. France, Application No. 64016/00“, http://www.concernedhistorians.org/content_files/file/LE/39.pdf.

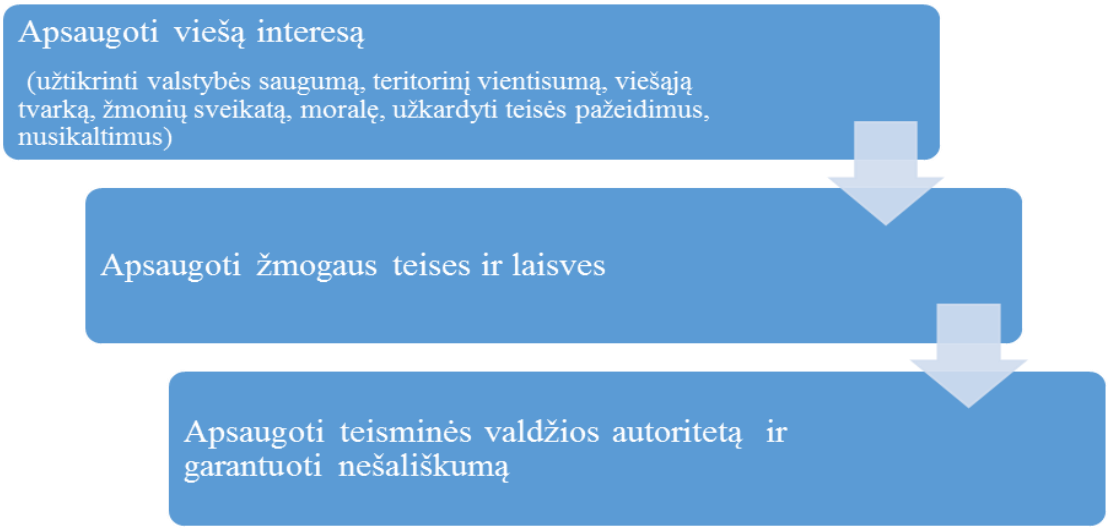
Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis EŽTT praktika[106] ir L. Meškauskaitės *Žiniasklaidos teisė: visuomenės informavimo teisė: teoriniai ir praktiniai aspektai, 2-asis papild. leid.* [107]

Taigi, galimybė riboti teisę į informaciją atsiranda tik esant visoms trims nurodytoms (schemoje pavaizduotoms) sąlygoms. Šis trijų pakopų testas išplaukiantis iš EŽTK 10 str. 2 d. yra išplėtotas EŽTT jurisprudencijoje.

Pirmoji sąlyga nurodo, kad tam tikras informacijos ribojimas bus teisėtas tik tuomet, kai tai įtvirtinta įstatyme. Pagal EŽTT praktiką, tokio įstatyme įtvirtinto ribojimo formuluotė turi konkreti[108] ir tiksli kad suinteresuotas asmuo galėtų kontroliuoti savo elgesį. [109] Kitaip tariant, asmuo siekiantis pasinaudoti savo teise į informaciją, turi aiškiai suvokti, kodėl tam tikru, įstatyme numatytu atveju, teisė į informaciją jam yra ribojama.

Antroji sąlyga nustato, kad numatytu ribojamu turi būti siekiama teisėtų tikslų, numatytų EŽTK 10 str. 2 d. (žr. į schemą Nr. 2).

2 schema. Teisės į informaciją pagal EŽTK 10 str. 2 d. tikslai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis EŽTK 10 str. 2 d.

[106] „European Court of Human Rights judgment 11 December 2018 case of Brisc v. Romania, Application no. 26238/10)“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-188274%22]}, „European Court of Human Rights judgment 31 January 2006 case of Giniewski V. France, Application No. 64016/00“, http://www.concernedhistorians.org/content_files/file/LE/39.pdf.

[107] Liudvika Meškauskaitė, *Žiniasklaidos teisė: visuomenės informavimo teisė: teoriniai ir praktiniai aspektai, 2-asis papild. leid.* (Vilnius : Registrų centras, 2018), 137.

[108] „European Court of Human Rights judgment 16 June 2015 case of Delfi as v. Estonia, Application no. 64569/09, https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-155105&filename=001-155105.pdf.

[109] „European Court of Human Rights judgment 15 October 2015 case Perinçek v. Switzerland, Application no. 27510/08, https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/pdf?library=ECHR&id=001-158235&filename=CASE%20OF%20PER%C4%B0N%C3%87EK%20v.%20SWITZERLAND.pdf&logEvent=False.

L. Paškevičienės teigimu, šis išimčių, išlygų sąrašas yra ganėtinai trumpas yra riboto pobūdžio ir baigtinis.[110] Taigi, EŽTT, priimdamas sprendimą nustato, ar konkrečiu įstatymo ribojimu siekta teisėto tikslo. Pvz. byloje *Társaság a Szabadságjogokért prieš Vengriją* EŽTT konstatavo, kad pareiškėjo teisė į informaciją (siekis susipažinti su parlamento nario pateiktu skundu, nesant jo sutikimo) buvo ribojama pagrįstai, nes buvo saugojama parlamento nario tapatybė[111]. EŽTT byloje *Jankovskis prieš Lietuvą* konstatuota priešingai. Nuteistajam buvo apribota teisė į informaciją internete, susijusi su studijų galimybėmis. Lietuvos pareigūnai ir vėliau bylą nagrinėję teismai, atsisakymą pasinaudoti internetu motyvavo valstybės saugumo užtikrinimu (naudodamiesi internetu nuteistieji galėtų koordinuoti nusikaltimus), taigi net nesvarstė galimybes suteikti ieškovui ribotą arba kontroliuojamą prieigą prie šio konkretaus tinklapio, administruojamo valstybės institucijos, kuris vargu ar galėjo kelti pavojų saugumui. Todėl buvo konstatuota, kad toks apribojimas prilygo įsikišimui į naudojimąsi teise gauti informaciją[112].

Trečioji sąlyga - informacijos ribojimas būtinas demokratinėje visuomenėje ir proporcingas. Aiškindamas šią sąlygą EŽTT pažymi, jog ribojimui, kuriuo siekiama teisėto tikslo, turi būti rimtas (primygtinis) socialinis poreikis[113]. Pvz. sprendime *Sunday Times prieš Jungtinę Karalystę* toks poreikis nenustatytas. Teismo išaiškinimu straipsnių apie žmonėms žalingą medicininį preparatą publikavimo uždraudimas, siekiant apsaugoti teisminės valdžios autoritetą, neatitiko visuomenės poreikio, kuris būtų pakankamai primygtinis, kad atsvertų viešą saviraiškos laisvės interesą. Taigi jis nebuvo būtinas demokratinėje visuomenėje. [114] Byloje *Brisc prieš Rumuniją*, pareiškėjas - vyriausiasis prokuroras buvo atsakingas už informacijos teikimą spaudai apie prokuratūroje vykdomus tyrimus. Jis paskelbė spaudos pranešimą, davė trumpą interviu vietiniam televizijos kanalui, kuriame pateikė informaciją, apie įtariamojo paaiškinimą tyrėjams, kad dalis jam perduotų pinigų turėjo būti skirti teisėjams ir prokurorams, atsakingiems už asmenų lygtinį paleidimą iš kalėjimo. Dėl to pareiškėjui pradėtas drausminis patikrinimas, kuris nustatė, kad pareiškėjas atskleidė slaptą informaciją apie vykstantį tyrimą ir jis buvo atleistas iš pareigų. EŽTT nurodė, kad visuomenė turi teisėtą interesą būti informuota apie vykstančius baudžiamuosius procesus ir su teismų veikla susiję klausimai sudaro viešąjį interesą. Vykstantis tyrimas, apie kurį buvo pateikta informacija

[110] Laura Paškevičienė, „Administracinės diskrecijos ir jos kontrolės apimtis ribojant teisę gauti informaciją dėl institucinių interesų“, *Teisės viršenybės link. Straipsnių rinkinys skirtas Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesoriaus Antano Marcijono 80-mečiui, (*2019), 227.

[111] „European Court of Human Rights judgment 14 April 2009 case of Társaság a Szabadságjogokért V. Hungary, Application no. 37374/05“, https://tasz.hu/files/tasz/imce/itelet.doc.

[112] „Europos žmogaus teisių teismo 2017 m. sausio 17 d. sprendimas byloje Jankovskis prieš Lietuvą, Peticija Nr. 21575/08“, http://lrv-atstovas-eztt.lt/uploads/JANKOVSKIS_2017_sprendimas.pdf.

[113]„European Court of Human Rights judgment 25 August 1998, Case of Hertel v. Switzerland, 59/1997/843/1049“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-59366%22]}.

[114] „European Court of Human Rights judgment 24 October 1991 case of Sunday Times v. The United Kingdom, Application No 50/1990/241/312“, https://www.refworld.org/cases,ECHR,3ae6b70dc.html.

spaudai, kėlė nemažą visuomenės susidomėjimą. Taigi, pripažino, kad pareiškėjo paskelbtame spaudos pranešime ir televizijai duotame interviu pateikta informacija apie tyrimą sudarė viešąjį interesą. Atitinkamai teismo vertinimu, aptartas kišimasis į asmens teisę į informaciją nebuvo proporcingas siekiamam tikslui, todėl nebuvo būtinas demokratinėje visuomenėje[115].

Taip pat svarbu pažymėti, kad kaip nurodo, A. Šindeikis, atliekant proporcingumo patikrinimo testą būtina teisiškai skirtingai vertinti paskelbtus faktus ir pareikštas nuomones. Paskelbtų faktų ir pareikštų nuomonių skirtingas teisinis vertinimas yra grindžiamas jų pagrindimo egzistuojančiais faktais laipsniu. Paskelbti faktai turi būti iki galo įrodomi, o pareikštai nuomonei turi egzistuoti faktinis pagrindas.[116]

Aptariant teisę į informaciją svarbu suvokti ir tai, kad EŽTK 10 str. 2 d. apibrėžti saviraiškos laisvės (taigi ir informacijos laisvės) ribojimo pagrindai turi būti aiškinami griežtai (siaurai), o bet kokių apribojimų reikalingumas turi būti nustatomas įtikinamai[117]. Tai reiškia, kad informacijos laisvės ribojimas visada turi būti suprantamas ir aiškinamas tik kaip išimtinė priemonė. Be to, kalbant apie viešąjį interesą, pažymėtina, kad valstybių narių vertinimo (diskrecijos) laisvė pagal EŽTK 10 str. 2 d. ribojant asmenų teisę į informaciją yra siauresnė.[118] Pvz. politiniame kontekste.

Dar vienas tarptautinis dokumentas, kuriame įtvirtinti saviraiškos laisvės, taigi teisės į informaciją standartai - Jungtinių Tautų tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas (toliau darbe – TPPTP), daugiašalis susitarimas, Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėjos priimtas 1966 m. gruodžio 16 d. „Šiuo metu TPPTP yra ratifikavusios 172 šalys, 6 šalys yra jį pasirašiusios (neratifikavusios)“[119], viena šių šalių ir Lietuva. Šis tarptautinis dokumentas, praplečia VŽTD saviraiškos laisvės apibūdinimą.

TPPTP 19 str. 2 d. įtvirtina, kad kiekvienas žmogus turi teisę į saviraiškos laisvę; ši teisė apima laisvę nekliudomai ieškoti, gauti ir perteikti visokią informaciją bei idėjas, nepaisant valstybių sienų, žodžiu, raštu arba per spaudą, arba meninėmis išraiškos formomis, arba kitokiais būdais savo nuožiūra.[120] Kaip matome, TPPTP jau konkrečiai įvardijama būtent saviraiškos laisvės kategorija, kuri aiškinama detaliau. F. Beaupert, manymu, skirtumas tarp VŽTD ir TPPTP nuostatų, įtvirtinančių

[115] „European Court of Human Rights judgment 11 December 2018 case of Brisc v. Romania, Application no. 26238/10)“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-188274%22]}.
[116] Algimantas Šindeikis, „Žodžio laisvė ir jos ribų kaita per du atkurtos nepriklausomybės dešimtmečius“, *Jurisprudencija* 20, 3 (2013): 1048.
[117] „European Court of Human Rights judgment 7 February 2012 case of Axel Springer ag v. Germany, Application no. 39954/08“, https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-109034%22]}.
[118] „European Court of Human Rights judgment 11 December 2018 case of Brisc v. Romania, Application no. 26238/10)“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-188274%22]}.
[119] „Jungtinių Tautų tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas“, žiūrėta 2020 kovo 29 https://www.urm.lt/default/lt/uzsienio-politika/uzsienio-politikos-prioritetai/zmogaus-teises/zmogaus-teisiu-konvencijos-ir-pranesimu-rengimas/jungtiniu-tautu-tarptautinis-pilietiniu-ir-politiniu-teisiu-paktas.
[120] „Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas“, *Valstybės žinios*, 77, 3288 (2002).

saviraiškos laisvę tas, kad VŽTD saviraiškos ir informacijos laisvę vertina kaip priklausančią vienai, saviraiškos teisei, tuo tarpu TPPTP išskiria dvi skirtingas teises - teisę į informacijos laisvę ir teisę į saviraiškos laisvę.[121] A. Ligabo ir kt. taip pat nurodo žmogaus teisė siekti, gauti ir skleisti informaciją yra ne saviraiškos laisvės išdava, o savarankiška teisė, kurią valstybės privalo užtikrinti[122]. Taigi, nors saviraiškos laisvės sąvoka dominuoja tarptautiniame teisiniame reglamentavime, moksliniame diskurse, išskiriama ir savarankiška - informacijos laisvė, glaudžiai susijusi su pastarąja.

Įdomu pastebėti, kad TPPTP 19 str. 2 d. įtvirtinta teisė į informaciją itin plačios apimties. Pvz. apima teisę ir į valstybės institucijų turimą informaciją. Tokia informacija - valstybės institucijos turimi duomenys, nepaisant to, kokia forma yra saugoma informacija, koks jos šaltinis ar sukūrimo data.[123] Be to, literatūroje pabrėžiama, kad teisė gauti bei skleisti informaciją yra būtina sąlyga norint naudotis kitomis teisėmis, tokiomis kaip teisė balsuoti, laisvas susirinkimas ir asociacijų laisvė, ir ji yra būtina siekiant užtikrinti spaudos laisvę[124]. Tokiu būdu teisė į informaciją - būtina demokratinės visuomenės sąlyga įtvirtinta tarptautiniuose dokumentuose, lemianti galimybę naudotis kitomis žmogaus teisėmis.

Analizuojant teisę į informaciją tarptautiniuose dokumentuose, dera paminėti ir nevyriausybinių organizacijų deklaracijas, kuriose įtvirtinta analizuojama teisė. G. Makauskaitė, aptardama tokias deklaracijas mini Penkis atviros ir atskaitingos NATO principus, 2008 m. Budapešto deklaraciją dėl teisės susipažinti su informacija, Skaidrumo tarptautinėms finansinėms institucijoms chartiją, Atlantos deklaraciją ir veiksmų planą dėl teisės susipažinti su informacija gerinimo, 10 teisės žinoti principų, Johanesburgo principai dėl nacionalinio saugumo, saviraiškos laisvės ir susipažinimo su informacija[125]. Pvz. pastaruosius, Johanesburgo principus 1995 m. spalio 1 d. priėmė tarptautinės teisės, nacionalinio saugumo ir žmogaus teisių ekspertų grupė. Juose kalbama ir apie teisę į informaciją kaip apie vieną iš esminių žmogaus teisių. Pirmasis principas nurodo, kad kiekvienas žmogus turi teisę į saviraiškos laisvę; į šią teisę įeina teisė, neatsižvelgiant į valstybių

[121]Fleur Beaupert, „Freedom of Opinion and Expression: From the Perspective of Psychosocial Disability and Madness“, from Anna Arstein-Kerslake (editor), *Disability Human Rights Law 2018*, (Melbourne Law School, Australia, 2018), 80.
[122] Ambeyi Ligabo et al. Special Rapporteur on Freedom of Expression „Representative on Freedom of the Media, 6 December 2004 International Mechanisms for Promoting Freedom of Expression Joint Declaration by the UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, the OSCE Representative on Freedom of the Media and the OAS Special Rapporteur on Freedom of Expression“, žiūrėta 2020 balandžio 11 d. https://www.osce.org/fom/38632?download=true.
[123] „Human Rights Committee, 11-29 July 2011, General comment No. 34 Article 19: Freedoms of opinion and expression“, žiūrėta: 2020 balandžio 20 d. https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2fC%2fGC%2f34&Lang=en.
[124] Emily Howie, „Protecting the human right to freedom of expression in international law“, *International Journal of Speech-Language Pathology* (Communication is a human right: Celebrating the 70th anniversary of the Universal Declaration of Human Rights), 20, 1 (2018): 32.
[125] Gintarė Makauskaitė, „Visuomenės teisės susipažinti su oficialiais neskelbtais dokumentais ribojimų pagrindai ES ir ES valstybių narių teisėje“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2013), 19.

sienas, ieškoti, gauti ir suteikti visokiausią informaciją žodžiu, raštu, spausdinta ar menine forma, ar kokiu nors kitu savo pasirinktu būdu (1 principo b dalis). Kaip teigiama šiame dokumente, teisė į informaciją gali būti ribojama tik įstatymu, kai tai yra būtina norint demokratinėje visuomenėje apginti teisėtus nacionalinio saugumo interesus. Kitu atveju, teisei į informaciją negalima taikyti jokių apribojimų (1 principo d dalis). Verta pabrėžti, kad 11 Johanesburgo principas nustato, kad visi turi teisę iš valdžios institucijų gauti informaciją, taip pat ir informaciją, susijusią su nacionaliniu saugumu. [126] Taigi, greta bendrosios teisės į informaciją, atskirai pabrėžiama teisė gauti informaciją iš valstybės institucijų.

[126] „The Johannesburg Principles on National Security, Freedom of Expression and Access to Information“, žiūrėta 2020 kovo 16 d. https://www.article19.org/wp-content/uploads/2018/02/joburg-principles.pdf.

2. TEISĖS Į INFORMACIJĄ VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO SRITYJE SAMPRATA IR PASKIRTIS, INFORMACIJOS TEIKIMO PRINCIPAI

2.1. Teisės į informaciją viešojo administravimo srityje samprata ir paskirtis

2.1.1. Viešojo administravimo apibrėžtis

Apibrėžiant teisės į informaciją sampratą viešojo administravimo srityje, pirmiausia būtina apibrėžti viešąjį administravimą. Šis terminas susideda iš dviejų žodžių „viešasis“ ir „administravimas“. Žodis „viešas“ terminų žodyne aiškinamas keliomis prasmėmis – kaip visiems skirtas, visuomenės naudojamas ir atviras, neslaptas[127]. Žodis „administruoti“ suvokiamas kaip ką nors valdyti, tvarkyti[128], taigi atitinkamai „administravimas“ – ko nors valdymas ir tvarkymas. Apibendrinant, semantine prasme „viešasis administravimas“ – atviras, visiems skirtas valdymas ar tvarkymas. Kitaip tariant, terminas viešasis administravimas reiškia valdymo ir tvarkymo proceso atvirumą.

Pastebėtina, kad mokslinėje doktrinoje viešojo administravimo sąvoką pateikia įvairių sričių autoriai: sociologijos, vadybos, politikos, teisės ir kt. mokslininkai, kadangi ši kategorija – daugialypė ir glaudžiai siejasi su keletu mokslo šakų, taip pat ir teise. Teisine prasme, viešąjį administravimą autoriai apibrėžia įvairiai.

Tradicinis viešasis administravimas, grindžiamas Makso Vėberio idealios biurokratijos principais ir biurokratinio aparato tikslinga veikla tvarkant viešuosius reikalus, kai institucijų veikla griežtai apibrėžta įgyvendinant politiškai nustatytus tikslus, o operacijų efektyvumas laikomas esmine vertybe.[129] Todėl tradicinį viešąjį administravimą autoriai sieja su racionaliu, hierarchiniu, centralizuotu, formalizuotu, administracine teise paremtu valdymo būdu. Ši paradigma nukreipta į beasmeniu santykiu, kontrolės ir plataus masto organizacinėmis struktūromis apipintą profesionalų viešosios politikos įgyvendinimą[130]. Vadinasi, tradicinis viešasis administravimas sietinas su formalizuota administracine teise paremta biurokratine, funkcine, valdymo veikla, apimančia viešųjų reikalų tvarkymą ir neapimančios įstatymų leidžiamosios, nei teisminės veiklos.

[127] „Terminų žodynas“, žiūrėta 2020 birželio 20 d. https://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/V/viesas.
[128] „Terminų žodynas“, žiūrėta 2020 birželio 20 d. https://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/A/administruoti.
[129] Lester M. Salamon, *The Tools of Government: A Guide to the New Governance*, (New York: Oxford University Press, 2002), 61.
[130] Arvydas Guogis, Adomas Vincas Rakšnys, „Viešojo administravimo modelių vystymosi perspektyvos modernizmo ir postmodernizmo idėjų šviesoje“, *Tilta*i, 2 (2014): 19.

A. Bakaveckas viešąjį administravimą apibūdina kaip veiklą, kurią vykdo valstybė[131]. Ta veikla dažniausiai apibūdinama kaip „viešasis valdymas“. Todėl, kai kurie autoriai apibūdindami viešąjį administravimą sieja jį būtent su viešuoju valdymu. Štai Viešasis administravimas – viešojo valdymo posistemė. Tai valstybės reikalų, socialinės ir ekonominės sferos valdymas, vykdomosios valdžios realizavimas ir valdymas.[132] A. Šakočius nurodo, kad „viešasis administravimas - tai santykiai tarp piliečių ir valdžios, principai ir taisyklės, taikomi organizuojant ir įgyvendinant viešąjį valdymą[133]. „Vienas iš galimų viešojo valdymo apibrėžimų nurodo, kad viešasis valdymas yra visuomenės poreikiams tenkinti skirtų viešosios politikos nustatymo, formavimo ir įgyvendinimo procesų, kurių dalyviai yra viešojo valdymo institucijos bei visuomenė, visuma[134]. Taip pat literatūroje pažymima, kad „viešasis valdymas, tai valdymas kartu su visuomene“. [135] Vadinasi, viešąjį administravimą dera suvokti kaip glaudų organizavimo, įgyvendinimo procesą tarp piliečių ir valdžios, susidedantį iš tam tikrų principų bei taisyklių, skirtą visuomenės poreikių tenkinimui. L. Paškevičienės manymu, „teisės moksle viešasis administravimas apibūdinamas kaip visuomenės išrinktosios valdžios politikos įgyvendinimas per įvairias valdymo priemones ir mechanizmus, pirmiausia – valstybės administravimo subjektus ir įstatymus arba įvairių „teisinių santykių mechanizmas, nukreiptas į viešosios politikos (tikslų – aut.) įgyvendinimą.[136] Kaip matome, ši autorė viešąjį administravimą suvokia per viešosios politikos įgyvendinimą, kurį atlieka valstybės administravimo subjektai.

Ieva Deviatnikovaitė, analizuodama kaip viešojo administravimo sampratą supranta užsienio mokslininkai, pateikia įdomią lenkų mokslininko J. Zimmermanno, nuomonę. Jis nurodo, kad viešasis administravimas vykdomas per valstybę (t.y. per atitinkamus subjektus, veikiančius valstybės vardu), juo užtikrinamas visuomeninis gėris arba viešasis interesas, rūpinamasi specialiaisiais interesais, kurie atitinka visos visuomenės interesus ar visuomenės gerovės lūkesčius. Šis autorius išskiria subjektyviąją ir objektyviąją viešojo administravimo sampratą. Subjektyvioji - apima viešojo administravimo subjektus, o objektyvioji – viešosios administracijos veiklą.[137] Taigi šis autorius viešąjį administravimą supranta kaip viešojo administravimo subjektus, jų veiklą užtikrinant viešąjį interesą.

---

[131] Audrius Bakaveckas, *Lietuvos vykdomoji valdžia* (Vilnius: Eugrimas, 2007), 118.
[132] Сергей Еремин et.al. *Теория и механизмы современного государственного и муниципального управления. Учебник и практикум для вузов*, (Москва, Юрайт, 2020), 182.
[133] „European principles for public administration“, *SIGMA papers* 27, (1999): 6-7.
[134] *Viešasis administravimas Lietuvoje. 2011 m. apžvalga*, (Vidaus reikalų ministerija, 2011), 14.
[135] Audrius Bakaveckas, *Lietuvos vykdomoji valdžia* (Vilnius: Eugrimas, 2007), 129.
[136] Laura Paškevičienė, „Viešojo administravimo subjektas kaip sutarties šalis“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2014), 55-56.
[137] Ieva Deviatnikovaitė, *Užsienio šalių ir Europos Sąjungos administracinė teisė. Vadovėlis*, (Registrų centras, 2017 Vilnius), 326.

Egzistuoja dar įvairesnių viešojo administravimo apibrėžimų ir definicijų, tačiau darbo autorės manymu, kalbant apie Lietuvos viešąjį administravimą teisine prasme, tiksliausia būtų remtis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau darbe – VAĮ) 2 str. 1 d. įtvirtinta viešojo administravimo sąvoka. Čia nurodoma, kad „viešasis administravimas – įstatymų ir kitų teisės aktų reglamentuojama viešojo administravimo subjektų veikla, skirta įstatymams ir kitiems teisės aktams įgyvendinti: administracinių sprendimų priėmimas, įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, įstatymų nustatytų administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas ir viešojo administravimo subjekto vidaus administravimas“[138].

Atkreiptinas dėmesys, kad tokia pačia viešojo administravimo sąvoka vadovaujasi ir teismų praktika[139]. Taigi, remiantis VAĮ, viešasis administravimas - viešojo administravimo subjektų, baigtinio pobūdžio sričių veikla (nuo sprendimų priėmimo iki viešųjų paslaugų tiekimo) nukreipta į Lietuvos Respublikos įstatyminės bazės įgyvendinimą.

Viešojo administravimo sąvoką, vadovaudamasi VAĮ pateiktu apibrėžimu pateikia ir U. Gailiūnienė savo daktaro disertacijoje. Jos teigimu, „viešasis administravimas siejamas su „poįstatymine“ veikla – įstatymų įgyvendinimu. Tai įstatymais įgaliotų valdžios subjektų veikla, skirta užtikrinti kasdienį valstybės funkcionavimą – įvairių visuomeninių santykių reguliavimas poįstatyminiu lygmeniu, kai santykio svarba nereikalauja jo reglamentuoti įstatymu (įvairių taisyklių, aprašų, nuostatų ir kt. priėmimas – administracinis reglamentavimas), pagalba fiziniams ir juridiniams asmenims įgyvendinant savo teises ir pareigas (administracinės paslaugos), priežiūra, kad nebūtų pažeidžiami teisės aktų reikalavimai (įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė), užtikrinimas, kad asmenys gautų būtiniausius jų poreikius tenkinančias paslaugas (viešųjų paslaugų teikimo administravimas) ir galiausiai pačios viešojo administravimo subjektų sistemos įtvirtinimas ir palaikymas (vidaus administravimas)[140]“. Galima sutikti su šios autorės įžvalgomis dėl viešojo administravimo apibrėžimo, remiantis VAĮ. Žinoma, kad įstatymų įgyvendinimas, kuriam skirtas viešas administravimas užtikrina visapusišką, efektyvų valstybės funkcionavimą, kurio pagalba tenkinami visuomenės poreikiai. Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, šiame magistro baigiamajame darbe viešasis administravimas suvokiamas kaip teisinė kategorija, o viešojo administravimo apibrėžimas suvokiamas taip, kaip jį apibrėžia VAĮ bei Lietuvos administraciniai teismai.

[138] „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, *Valstybės žinios* 60-1945 (1999).
[139] Pvz. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 liepos 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EAS-584-756/2017“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/159199875105458/eAS-584-756/2017.
[140] Ugnė Gailiūnienė, „Atsakomybė už viešojo administravimo subjektų asmenims padarytą žalą Lietuvoje“, (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas 2013): 32-33.

2.1.2. Teisė į informaciją viešojo administravimo srityje

Apibrėžus viešąjį administravimą, galima apibūdinti ir teisę į informaciją viešojo administravimo srityje. Kaip jau nustatyta pirmame darbo skyriuje – teisė į informaciją yra pamatinė ir pilietinė žmogaus teisė. Neabejotina, kad ši teisė turi būti įgyvendinta bet kurioje srityje, taip pat ir viešajame administravime.

Remiantis VAĮ nuostatomis teisė į informaciją įgyvendinama per viešąją paslaugą, o viešųjų paslaugų teikimas, pasak I. Deviatnikovaitės, Lietuvoje daugiausia susijęs su viešuoju interesu[141].VAĮ 2 str. 18 p. nurodyta, kad viešoji paslauga – valstybės ar savivaldybių kontroliuojamų juridinių asmenų veikla teikiant asmenims socialines, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ir kitas įstatymų numatytas paslaugas. Įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka viešąsias paslaugas gali teikti ir kiti asmenys[142]. Pagal šį paaiškinimą, viešąja paslauga laikytina kiekviena viešojo administravimo subjektų - valstybės ar savivaldybių kontroliuojamų juridinių asmenų sąveika su pareiškėjais, t.y. fiziniais ir juridiniais asmenimis. Tokiu būdu, atrodytų, kad jei pareiškėjai siekia gauti tam tikros informacijos – atitinkami viešojo administravimo subjektai, suteikdami jiems informaciją – teikia viešąsias paslaugas. Tačiau mokslinėje doktrinoje, ir teismų praktikoje trūksta išaiškinimų ar informacijos teikimas viešojo administravimo srityje yra viešoji paslauga. Aplamai „ekspertams nėra žinoma vieninga (visų vienodai suprantama ir pripažįstama) ir/ar oficiali viešųjų paslaugų klasifikacija[143]“.

Visgi, remiantis, literatūra viena viešųjų paslaugų rūšių - administracinė paslauga, kuri prilygintina natūralių monopolijų charakteristikas turinčiai viešųjų paslaugų grupei ir subjektui, teikiančiam šią paslaugą, neatsižvelgiant į jo teisinį statusą (įstaiga, įmonė ar asociacija) turinčiam viešojo administravimo įgaliojimus[144]. Tai kartu reiškia ir tai, kad – teisė į informaciją viešajame administravime, jos teikimo įgyvendinimas – yra viešoji paslauga. Atitinkamai viena viešųjų paslaugų rūšių - administracinės paslaugos.

Kad teisė gauti informaciją, įtvirtinta kaip viena iš fundamentaliųjų administracinių teisių, kurios įgyvendinimas – visuomenei ir asmenims viešojo administravimo institucijų teikiama administracinė paslauga, teigia ir L. Paškevičienė[145]. VAĮ 2 str. 1 p. apibrėžta administracinės

[141] Ieva Deviatnikovaitė, „Viešasis interesas, viešosios paslaugos ir sutartys kaip viešojo administravimo turinys“, Jurisprudencija 26, 2 (2019), 405.
[142] „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, *Valstybės žinios* 60-1945 (1999).
[143] *Studija. Savivaldybių organizuojamų viešųjų paslaugų teikimo analizė* , (Vidaus reikalų ministerija, Vilnius 2010), 13.
[144] *Studija. Savivaldybių organizuojamų viešųjų paslaugų teikimo analizė* , (Vidaus reikalų ministerija, Vilnius 2010), 71-72.
[145] Laura Paškevičienė, „Administracinės diskrecijos ir jos kontrolės apimtis ribojant teisę gauti informaciją dėl institucinių interesų“, iš Bronius Sudavičius (red.) *Teisės viršenybės link* (Vilniaus universitetas, 2019), 213.

paslaugos sąvoka - administracinė paslauga – šio įstatymo nurodyta viešojo administravimo veikla, susijusi su dokumentų išdavimu ar informacijos teikimu[146]. Remiantis tuo, galima teigti, kad, viešajame administravime teisė į informaciją suvokiama kaip viešoji, administracinė paslauga, kurią teikia viešojo administravimo subjektai.

Analizuojant informacijos teikimą, be kita ko LVAT, nurodo, kad informacijos teikimas asmenims, kaip administracinė paslauga - nėra susijusi su asmens teisių pažeidimu[147]. A. Andruškevičiaus pastebėjimu, administracinės paslaugos - nuo kitos viešojo administravimo veiklos skiriasi koordinaciniu ir pavaldumo santykių nebuvimu: suinteresuotas asmuo dėl nurodytų paslaugų teikimo pats kreipiasi į viešojo administravimo subjektą, o šis privalo įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka prašomą paslaugą suteikti, nebent būtų pakankamai svarus, teisės aktuose nurodytas pagrindas atmesti asmens prašymą.[148] Tokiu būdu teisė į informaciją viešojo administravimo srityje nesusijusi su asmens teisių pažeidimu, neturi koordinacinių ir pavaldumo santykių.

Atkreiptinas dėmesys, kad informacijos teikimas, yra viena iš administracinių paslaugų teikimo rūšių (kitos – leidimų, licencijų išdavimas, dokumentų, kuriais patvirtinamas tam tikras juridinis faktas, išdavimas, deklaracijų priėmimas ir tvarkymas, asmenų konsultavimas viešojo administravimo subjekto kompetencijos klausimais, administracinės procedūros vykdymas ir pan.). „Iš administracinių teismų praktikos matyti, jog šios skirtingos administracinių paslaugų rūšys neretai pareiškėjų nepagrįstai sutapatinamos“[149]. Todėl teismų praktikoje pažymima, jog asmuo, norėdamas, kad jo prašymas dėl konkrečios administracinės paslaugos suteikimo būtų išnagrinėtas, turi konkrečiai nurodyti, koks yra konkretus asmens prašymas viešojo administravimo subjektui[150]. Asmuo, pateikęs viešojo administravimo institucijai bendro pobūdžio kreipimąsi, negali tikėtis, kad jo atžvilgiu bus priimtas administracinis sprendimas ar suteikta kita administracinė paslauga.[151] Tai reiškia, kad informacijos teikimas, kaip viena administracinių paslaugų rūšių, negali būti tapatinama su kitomis administracinėmis paslaugomis. Todėl asmuo siekdamas gauti tam tikrą informaciją iš

[146] „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, *Valstybės žinios* 60-1945 (1999).
[147] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A63-1446/2012“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/18685982354875/AS-662-538-12.
[148] Arvydas Andruškevičius, *Administracinė teisė, Bendrieji teorijos klausimai, valdymo aktų institutas, ginčo santykių jurisprudenciniai aspektai*, (Registrų centras, 2008), 27.
[149] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas“. (Pritarta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų 2016 m. birželio 1 d. pasitarime): 444, žiūrėta 2020 birželio 1 d. https://www.lvat.lt/data/public/uploads/2018/01/biuletenis_30-apibendrinimas.pdf.
[150] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A63-1287/2012“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/266191660830400/A63-1287/2012.
[151] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A602-1252/2012“, LITEKO http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=19c2662c-e76d-405a-87c2-d9efc4172501.

viešojo administravimo subjektų – turi aiškiai nurodyti, kad jam būtina, būtent ši, o ne kita administracinė paslauga.

Pagal Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo (toliau darbe - TGIVSĮ) 4 str. 1 d. nuostatas, institucijos privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams dokumentus, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus. Pagal šio įstatymo 3 str. 5 p. informacija – žinios, kuriomis disponuoja institucija, vykdydama viešąsias funkcijas. [152] Tai reiškia, kad viešojo administravimo srityje teisė į informaciją aiškintina kaip privalomas pareiškėją dominančios, viešojo administravimo subjekto disponuojamos informacijos gavimas/suteikimas.

Atkreiptinas dėmesys, kad viešojo administravimo subjektas gali suteikti tik tą informaciją, kuria jis disponuoja, t.y. gali būti suteikiama tik pagal kompetenciją tai institucijai priskirtina informacija. LVAT savo praktikoje taip pat yra išaiškinęs, kad institucijos gali būti prašoma tik tos informacijos, kuri yra susijusi su atitinkamo subjekto veikla, jeigu jis tam tikra prašoma pateikti informacija disponuoja pagal jam suteiktą kompetenciją[153]. Tai reiškia, remiantis teismų praktikos išaiškinamais, kad kilus ginčui dėl to, kad tam tikra institucija neteikia prašomos informacijos, turi būti vertinama, ar ta institucija disponuoja prašoma informacija[154].

Pažymėtina, kad „institucija ne tik sudaro sąlygas asmenims susipažinti su turimais dokumentais, bet prireikus dokumentą sukuria, jeigu asmuo prašo institucijos disponuojamos, bet dokumentu neišreikštos informacijos[155]“. Taigi, jei tam tikra informacija nėra išreikšta dokumento pavidalu, pareiškėjui pageidaujant, gali būti sukurtas atitinkamas dokumentas, svarbu tik tai, kad institucija į kurią kreipiamasi dėl informacijos turėtų kompetenciją ją teikti.

Teisė į informaciją viešajame administravime įžvelgiama Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatyme (toliau darbe – VĮ), kuriame įtvirtinta, visų pirma, visuotinė (viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, žurnalistų ir leidėjų ir kiekvieno asmens) informacijos laisvė (4 str.). Šio įstatymo 6 str. numatyta teisė gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų. Numatyta, kad: kiekvienas asmuo turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, kitų biudžetinių įstaigų viešąją informaciją apie jų veiklą, oficialius jų dokumentus (kopijas), taip pat informaciją, kurią minėtos įstaigos turi apie jį patį, valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos

[152] „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 10, 236 (2000).
[153] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. birželio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-858-523/2013“, ETEISMAI https://e-teismai.lt/byla/155892305834549/A-858-523/2013
[154] „Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 rugsėjo 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-2527-1066/20192“, ETEISMAI https://e-teismai.lt/byla/155892305832549/I-2527-1066/2019.
[155] *Teisė gauti informaciją Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės apžvalga. (*Žmogaus teisių stebėjimo institutas, 2014): 9, https://hrmi.lt/wp-content/uploads/2016/08/Teise_gauti_informacija_ZTSI_2014.pdf.

turi informuoti visuomenę apie savo veiklą, valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos privalo TGIVSĮ bei kitų įstatymų nustatyta tvarka teikti viešąją informaciją, taip pat turimą privačią informaciją, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, kai privati informacija neteikiama.[156] Apžvelgiant išdėstytas VĮ nuostatas, galima teigti, kad teisė į informaciją viešajame administravime –iš vienos pusės kiekvieno asmens teisė gauti informaciją, priskiriamą konkrečios institucijos kompetencijai, iš kitos pusės valstybės ir savivaldybės institucijų pareiga, įstatymų nustatyta tvarka teikti šią informaciją ir visuomenę informuoti apie savo veiklą.

Pabrėžtina, kad teisė į informaciją viešojo administravimo srityje - nėra absoliuti. Kaip jau buvo minėta, institucijos teikia tik tą informaciją, kuria disponuoja, be to įstatymai numato išimtis, kai tam tikra informacija nėra teikiama. L. Paškevičienės pastebėjimu, „teisės gauti informaciją ribojimai, susiję su instituciniais interesais, Lietuvos teisiniame reguliavime apima platų materialiojo ir procedūrinio pobūdžio teisinių pagrindų ratą“.[157] Remiantis šiais pagrindais viešojo administravimo subjektas gali atsisakyti teikti informaciją (apie tai plačiau 3.3.4. poskyryje „Atsisakymas teikti informaciją“).

Šiuo atveju reikia suvokti, kad teisės į informaciją viešojo administravimo srityje apribojimus lemia teisės į informacija, kaip konstitucinės vertybės santykis/susidūrimas su kitomis teisinėmis vertybėmis, išreiškiančiomis kitų asmenų teises ir laisves bei visuomenės būtinus poreikius, pvz. kaip nurodo Konstitucinis Teismas visuomenės ar individo interesais apsaugoti tam tikras žinias.[158] Ši teisės į informaciją ribojimo koncepcija viešojo administravimo srityje, garantuoja žmogaus teisių ir laisvių įgyvendinimą, tačiau akivaizdu, kad siaurina teisės į informacijos laisvę objektą.

2.1.3. Teisės gauti informaciją viešojo administravimo srityje paskirtis

Teisės gauti informaciją viešojo administravimo srityje paskirtis, demokratinėje visuomenėje, pirmiausia, sietina su Konstitucijos 25 str.[159] įtvirtinta asmens laisvės nekliudomai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją įgyvendinimu, bei asmens informacijos laisvės realizavimu būtent viešojo administravimo srityje.

Teigiama, kad viešasis sektorius yra didžiausias informacijos gamintojas ir teikėjas Europoje, o šio sektoriaus institucijos ir įstaigos, vykdydamos teisės aktų nustatytas funkcijas, renka, kaupia, apdoroja, naudoja ir teikia informaciją daugelyje veiklos sričių (ekonomikos, geografijos, orų,

[156] „Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas“, *Valstybės žinios* 71-1706 (1996).
[157] Laura Paškevičienė, „Administracinės diskrecijos ir jos kontrolės apimtis ribojant teisę gauti informaciją dėl institucinių interesų“, iš Bronius Sudavičius (red.) *Teisės viršenybės link* (Vilniaus universitetas, 2019), 258.
[158] „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1996 m. gruodžio 19 d. nutarimas“, *Valstybės žinios* 126, 2962 (1996).
[159] „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, *Valstybės žinios*, 33,1014 (1992).

turizmo, verslo, švietimo, socialinių reikalų ir t.t.).[160] Tokiu būdu viešojo sektoriaus turima informacija itin vertingas šaltinis, turintis įtakos šalies socialiniam ir ekonominiam gyvenimui. Z. Atkočiūnienė ir E. Janiūnienė nurodo, kad „viešojo sektoriaus informacija padeda sukurti pridėtinę vertę ir atneša papildomų pajamų ir pelno verslo subjektui“[161]. Taigi tai išteklius, turintis vertę ir naudą.

Teisės į informaciją viešojo administravimo srityje įgyvendinimas kaip viešoji, administracinė paslauga yra skirta pagrindinėmis valstybės funkcijomis bei svarbiausių piliečių poreikių tenkinimui, suteikia galimybę visuomenei pradėti diskusiją su valstybe, užtikrina jos dalyvavimą politiniuose ir socialiniuose procesuose. Galima teigti, kad teisė į informaciją viešojo administravimo srityje palaiko ryšį tarp valstybės ir piliečių. Tai tarsi savotiškas pusiausvyros instrumentas, suteikiantis galimybę piliečiams kontroliuoti ir įvertinti viešojo administravimo subjektų veiklą (tai, kai kurių autorių pastebėjimu teisė į informaciją sudaro jiems galimybę įgyvendinti svarbią politinę teisę – teisę dalyvauti valdant šalį[162]), vykdomas funkcijas. Kartu tai tam tikra demokratinės kontrolės ir priežiūros priemonė - suteikianti galimybę visuomenei pilnavertiškai dalyvauti valstybės valdyme, bei skatinanti viešojo administravimo subjektų atskaitingumą, funkcionavimo efektyvumą, visuomenės pasitikėjimą. Tai, G. Viscusi teigimu, rodo šio proceso viešąją ir socialinę vertę.[163]

Teisė į informaciją skirta ir atviro viešojo valdymo įgyvendinimui. Teigiama, kad demokratinėje valstybėje viešojo valdymo institucijos, tarnaujančios visuomenei, turi būti patikimos, atsakingos, o jų veikla – teisėta ir atvira, todėl viešosios politikos tikslai ir programos gali būti efektyviai ir atsakingai įgyvendinami tik laikantis maksimalių viešumo ir skaidrumo standartų[164]. Taigi siekiant užtikrinti įvairių procesų atvirumą ir skaidrumą viešajame administravime turi būti užtikrinamas visapusiškas informacijos prieinamumas. Akivaizdu, kad teisės į informaciją užtikrinimas „neretai tampa vienu iš požymių, padedančiu atskirti demokratines valstybes nuo nedemokratinių režimų[165]“.

---

[160] „Duomenų atvėrimo koordinavimas“, Informacinės visuomenės plėtros komitetas, žiūrėta 2020 birželio 10 d. https://ivpk.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/duomenu-atverimo-koordinavimas.

[161] Zenona Atkočiūnienė ir Erika Janiūnienė, „Informacijos valdymas viešajame sektoriuje: Lietuvos ministerijų atvejis“, *Informacijos mokslai* 64 (2013): 35.

[162] Nelė Jurkėnaitė, Elektroninės valdžios plėtros žinių ekonomikos sąlygomis modeliavimas, (daktaro disertacija, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, 2009), 50.

[163] Gianluigi Viscusi et. al. „Compliance with open government data policies: An empirical assessment of Italian local public administrations“, *Information Polity* 19, 3 -4 (2014): 263, žiūrėta 2020 birželio 15 d. https://dl.acm.org/toc/inpol/2014/19/3%2C4.

[164] *Viešasis administravimas Lietuvoje. 2011 m. apžvalga*, (Vidaus reikalų ministerija, 2011), 17.

[165] *Teisė gauti informaciją Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės apžvalga. (*Žmogaus teisių stebėjimo institutas, 2014): 8, https://hrmi.lt/wp-content/uploads/2016/08/Teise_gauti_informacija_ZTSI_2014.pdf .

2.2. Informacijos teikimo viešojo administravimo srityje principai

Mokslinėje literatūroje nėra suformuluoti atskiri, tik viešojo administravimo sričiai būdingi, informacijos teikimo principai. Tačiau, darbo autorės manymu, viešojo administravimo srityje, kaip ir kitose srityse, veikia tie patys informacijos teikimo principai.

Minėti principai pirmą kartą suformuluoti Jungtinių Tautų (JT) Specialiojo pranešėjo dėl saviraiškos ir nuomonės laisvės ataskaitoje „Pilietinės ir politinės teisės, įskaitant informacijos laisvę“. Šiame dokumente buvo nurodyti 8 pamatiniai informacijos teikimo principai (žr. į schemą Nr. 3).

3 schema. Pamatiniai informacijos teikimo principai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis *Teisė gauti informaciją Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės apžvalga* [166].

Bene pats svarbiausias iš išvardytų – maksimalaus atskleidimo (angl. *maximum disclosure*)

[166] *Teisė gauti informaciją Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės apžvalga. (*Žmogaus teisių stebėjimo institutas, 2014): 8, https://hrmi.lt/wp-content/uploads/2016/08/Teise_gauti_informacija_ZTSI_2014.pdf .

principas. Jis, kaip nurodoma teismų praktikoje, turi du tikslus - sukurti sąlygas, kurios leistų piliečiams įgyvendinti savo teises dalyvauti visuomeniniuose reikaluose, bei užtikrinti, kad piliečiai, kurių interesams neigiamos įtakos turėjo institucijų priimami sprendimai, galėtų apginti savo interesus[167]. Šis principas reiškia, kad „galimybė gauti informaciją turėtų būti taisyklė“,[168] t.y. visa informacija turi būti prieinama, išskyrus siaurai suformuluotas išimtis. [169] Remiantis juo, visuomenei turi būti prieinamas didžiausias įmanomas kiekis valstybės institucijų turimos informacijos. Taigi ir institucijos, kurioms taikoma pareiga teikti informaciją, turėtų būti apibrėžiamos kuo plačiau. Tai visos vykdomosios valdžios ir viešojo administravimo institucijos (pvz. ministerijos, komisijos; savivaldybių administracijos ir kt.).

Proaktyvus informacijos viešinimo principas reiškia, kad kai kuri (tinkama viešinti, pvz. su institucijos funkcijomis susijusi, ar viešojo intereso pobūdį turinti) informacija turi būti prieinama dar iki pareiškėjo prašymo ją pateikti. Vadinasi, visi viešojo administravimo subjektai turėtų proaktyviai viešinti informaciją atvirų duomenų formatu. Toks informacijos viešinimas užtikrina, kad informacijos ieškantys asmenys gauna tiesioginę prieigą prie viešosios informacijos ir išvengia išlaidų, susijusių su prašymo gauti informaciją pateikimu ar kitomis administracinėmis procedūromis[170]. Tokiu būdu šis principas ne tik užtikrina visuomenei informacijos iš viešojo administravimo subjektų prieinamumą, tačiau suteikia piliečiams palankesnes sąlygas ir galimybes įsitraukti į valstybės valdymą ir dalyvavimą sprendimų priėmimo procese.

Išskiriamas ir atviro valdymo principas. G. Viscusi ir kt. autoriai teigia, kad atviras valdymas žvelgiant iš vienos pusės -piliečių dalyvavimas, iš kitos – atskaitomybė, atvirumas ir viešojo administravimo institucijų sugebėjimas teikti informacines paslaugas.[171] Vadinasi, atviras viešasis valdymas grindžiamas viešojo valdymo subjektų ir piliečių dalyvavimu ir bendradarbiavimu kuriant viešąją vertę ir užtikrinant viešojo administravimo subjektų veiksmų, sprendimų ir kitos informacijos atvirumą, viešumą. I. Mergel apibūdindama atvirą valdymą nurodo, kad jis remiasi trimis

[167] „Judgment of the Court (First Chamber) of 1 February 2007. Jose Maria Sison v Council of the European Union. Case C-266/05 P“, http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=66056&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5070053.

[168] Pradeep Kumar Baisakh, „Right to Information : Principles, Practice and Prospects“, žiūrėta 2020 birželio 14 d., http://magazines.odisha.gov.in/Orissareview/Feb-March2006/engpdf/right_to%20information_-%20principles.pdf.

[169] „International Mechanisms for Promoting Freedom of Expression“, *Representative on Freedom of the Media* 6 December (2004), https://www.osce.org/fom/38632?download=true.

[170] „Transparency in governance. Proactive disclosure of information“, žiūrėta 2020 birželio 12 d. https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/gov_glance-2011-44-en.pdf?expires=1594366033&id=id&accname=guest&checksum=87EF73E6B6722710D2A64A4061894A17.

[171] Gianluigi Viscusi et. al. „Compliance with open government data policies: An empirical assessment of Italian local public administrations“, *Information Polity* 19, 3 -4 (2014): 263, žiūrėta 2020 birželio 15 d. https://dl.acm.org/toc/inpol/2014/19/3%2C4.

pagrindiniais aspektais: atvirumu, dalyvavimu ir bendradarbiavimu.[172]Atitinkamai atviro valdymo principu siekiama formuoti atvirumo, dalyvavimo, bendradarbiavimo kultūrą viešojo administravimo institucijose.

Siaurai apibrėžtų informacijos neteikimo išimčių taikymo principas reiškia, kad žinios, kuriomis disponuoja viešojo administravimo subjektai privalo būti kiek įmanoma plačiau prieinamos piliečiams. Galima sutikti su P. K. Baisakh teiginiu, kad informacijos neskelbimas silpnina visuomenės poziciją, o atskleidimas –įgalina ją[173]. Dėl šios priežasties išimtys, numatančios kokiais atvejais neteikiama informacija turi būti suformuluotos formuluojamos informacijos turinio pagrindu bei siaurai ir itin detaliai bei aiškiai apibrėžtos. Būtent tai leidžia išlaikyti tinkamą priešingų interesų balansą (visuomenės teisę į informacija ir interesą atitinkamą informaciją apsaugoti).

Greito ir išsamaus atsakymo į informacijos prašymus principas reiškia, kad į informacijos prašymus privalu asmenims atsakyti kiek galima greičiau, bei konkrečiai ir aiškiau. Teismų praktikoje pažymima, kad viešojo administravimo subjektas turi pareiškėjui pateikti pakankamai konkrečią, tikslią ir aiškią informaciją, kuria būtų atsakoma į pareiškėjo prašyme suformuluotą klausimą[174]. Siekiant atsakymo į prašymą dėl informacijos greitumo ir išsamumo, viešojo administravimo subjektai turi turėti atsakymų į informacijos prašymus teikimo tvarką. Literatūroje pažymima, kad „kreipiantis į institucijas neturi būti privaloma nurodyti, kokiu tikslu prašoma informacijos, nebent tam yra svarios priežastys, antraip prieiga prie informacijos būtų nepagrįstai apsunkinta sukuriant pareiškėjams papildomą barjerą“[175]. Tokios pat pozicijos laikomasi ir Lietuvos administracinių teismų praktikoje, kur nurodoma, kad pareiškėjas, kreipdamasis į valdžios įstaigą, neprivalo nurodyti, kokiu tikslu jam reikalinga prašoma informacija, o valdžios įstaiga negali vadovautis prielaidomis ir atsisakyti pateikti informaciją. Atsisakymas pateikti informaciją negali būti siejamas su tikslais, kam gali būti naudojama informacija[176]. Taigi, analizuojamas principas neleidžia riboti informacijos gavimo dėl jos panaudojimo tikslų.

Pareiškėjo supažindinimas su informacijos neteikimo apskundimo tvarka principas itin reikšmingas užtikrinant teisės į informaciją gynimo užtikrinimui. Viešojo administravimo subjektams, atsisakius suteikti pareiškėjui informaciją, turi būti numatyta veiksminga apskundimo

---

[172] Ines Mergel,"Opening Government: Designing Open Innovation Processes to Collaborate with External Problem Solvers“, Social Science Computer Review, žiūrėta 2020 birželio 15 d. https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0894439314560851.

[173] Pradeep Kumar Baisakh, „Right to Information : Principles, Practice and Prospects“, žiūrėta 2020 birželio 14 d., http://magazines.odisha.gov.in/Orissareview/Feb-March2006/engpdf/right_to%20information_-%20principles.pdf.

[174] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 kovo 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. EA-114-662/2018“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/214357969195562/eA-114-662/2018.

[175] *Teisė gauti informaciją Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės apžvalga. (*Žmogaus teisių stebėjimo institutas, 2014): 8, https://hrmi.lt/wp-content/uploads/2016/08/Teise_gauti_informacija_ ZTSI_2014.pdf .

[176] „Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 birželio 13 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. EI-2308-968/2018“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/55060933816146/eI-2308-968/2018.

tvarka. Čia itin aktualus ir specialios institucijos, nagrinėjančios tokius ginčus įsteigimas.

Nepagrįstai didelių mokesčių už informacijos teikimą nereikalavimo principas. Nurodoma, kad tais atvejais, kai prašymas nereikalauja papildomų valstybinės įstaigos veiksmų, informacija turi būti pateikiama nemokamai. Tačiau gali būti pareikalauta sumokėti išlaidas už prašomos informacijos paiešką ar dokumentų kopijas, tačiau mokestis už informaciją negali viršyti patiriamų išlaidų, vykdant prašymą[177]. Vadinasi, remiantis šiuo principu, visuomenė apsaugoma nuo piktnaudžiavimo apmokestinant informaciją.

Remiantis pranešėjų apsaugos principu, užtikrinama pranešėjų, t.y. žmonių, kurie paviešina informaciją apie neteisėtus valstybės pareigūnų ar kitų asmenų veiksmus, apsauga[178]. Pvz. Lietuvoje tuo tikslu priimtas atskiras teisės aktas - Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymas, kuris nustato apie pažeidimus įstaigose pranešusių asmenų teises ir pareigas, jų teisinės apsaugos pagrindus ir formas, taip pat šių asmenų apsaugos, skatinimo ir pagalbos jiems priemones, siekiant sudaryti tinkamas galimybes pranešti apie teisės pažeidimus, keliančius grėsmę viešajam interesui arba jį pažeidžiančius, užtikrinti tokių pažeidimų prevenciją ir atskleidimą[179].

Visi apžvelgti informacijos teikimo viešojo administravimo srityje principai, nėra įtvirtinti šalies teisės aktuose, nors tam tikros nuostatos, leidžia įžvelgti kai kurių principų egzistavimą. Pvz. TGIVSĮ 6 str. įtvirtinti dokumentų teikimo principai, numatantys, principus, kurių turi laikytis institucija teikdama dokumentus. Tai: dokumentų, tikslumo, teisėtumo, objektyvumo, pagalbos, dokumentų prieinamumo, abipusio naudojimo, nediskriminavimo principai.[180] Šiame straipsnyje detalizuojamas ir išvardytų principų turinys. Sakykim informacijos išsamumo principas, nurodo, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija; tikslumo principas reiškia, kad pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją apima greito ir išsamaus atsakymo į informacijos prašymus principą ir pan. Aktualu tai, kad nepažeidžiant informacijos išsamumo, tikslumo, teisėtumo, objektyvumo, pagalbos ir kt. principų laikymosi viešojo administravimo subjektas neturi pareigos teikti visą be išimties suinteresuoto asmens prašomą informaciją.[181] Jei informacija neteiktina, ir viešojo administravimo subjektas teisėtai jos nesuteikia minėti principai pažeisti nebus.

---

[177] „Viešoji informacija“, žiūrėta 2020 birželio 13 d. https://www.zmogausteisiugidas.lt/lt/temos/saviraiskos-ir-ziniasklaidos-laisve/prieiga-prie-informacijos/viesoji-informacija.

[178] *Teisė gauti informaciją Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės apžvalga. (*Žmogaus teisių stebėjimo institutas, 2014): 8, https://hrmi.lt/wp-content/uploads/2016/08/Teise_gauti_informacija_ ZTSI_2014.pdf .

[179] „Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymas“, *TAR* 19743 (2017).

[180] „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 10, 236 (2000).

[181] „Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 lapkričio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-2798-789/2018“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/35862759460792/I-2798-789/2018?word=smulki%20vagyste.

3. INFORMACIJOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO SRITYJE TEIKIMO IR GAVIMO SUBJEKTAI BEI TEISĖS Į INFORMACIJĄ ĮGYVENDINIMO TVARKOS YPATUMAI

3.1. Viešojo administravimo subjektai, turintys pareigą teikti informaciją

Remiantis TGIVSĮ 2 straipsniui 1 dalimi, šis įstatymas taikomas valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, įmonėms ir viešosioms įstaigoms, finansuojamoms iš valstybės ar savivaldybių biudžetų bei valstybės pinigų fondų ir VAĮ nustatyta tvarka įgaliotoms atlikti viešąjį administravimą arba teikiančioms asmenims viešąsias ar administracines paslaugas ar atliekančioms kitas viešąsias funkcijas, įskaitant bibliotekas, muziejus ir valstybės archyvus, taip pat šių subjektų asociacijoms ir regionų plėtros taryboms. Be to, TGIVSĮ 5 str. 2 d. 6 p. (t.y. institucijos interneto svetainėje, laikantis asmens duomenų apsaugos, valstybės, tarnybos, komercinės, profesinės paslapčių ir kitų įstatymų saugomų paslapčių apsaugos reikalavimų, turi būti skelbiama institucijos valstybės tarnautojų, valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, vidutinis nustatytasis (paskirtasis) darbo užmokestis pagal einamas pareigas (darbuotojo, kuris vienintelis įstaigoje eina atitinkamas pareigas, vidutinis nustatytasis (paskirtasis) darbo užmokestis skelbiamas tik gavus jo sutikimą)) taikomas įmonėms ir viešosioms įstaigoms, kurių savininkė arba bent viena iš dalininkių yra valstybė ar savivaldybė, akcinėms bendrovėms ir uždarosioms akcinėms bendrovėms, kuriose valstybei arba savivaldybei priklauso daugiau kaip 50 procentų balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, joms skelbiant informaciją apie savo darbuotojų darbo užmokestį šio įstatymo nustatyta tvarka.[182]Analizuojant šį straipsnį galima konstatuoti, kad įtvirtintas itin platus valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų ratas, kurios turi pareigą asmenims teikti informaciją. Tokiu būdu, valstybė siekia maksimaliai užtikrinti asmens teisės į informaciją įgyvendinimą. Tačiau ne visos iš šiame str. aptartų institucijų, įstaigų ir įmonių, privalančių teikti informaciją yra viešojo administravimo subjektai.

Čia būtina aiškiai apibrėžti, kad yra viešojo administravimo subjektai. Tą geriausia padaryti, aptariant Lietuvoje veikiančią pilnai suformuotą ir subalansuotą viešojo administravimo sistemą. Pagal VAĮ 2 str. 21 dalį viešojo administravimo subjektų sistema – pavaldumo ir koordinaciniais ryšiais tarpusavyje susietų viešojo administravimo subjektų visuma. Remiantis to paties įstatymo 4 str. 1 dalimi šią sistemą sudaro: valstybinio administravimo subjektai, regioninio administravimo subjektai ir savivaldybių administravimo subjektai. Atitinkamai, pagal VAĮ 4 str. 2 dalį, valstybinio

[182] „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 10, 236 (2000). Suvestinė redakcija (2014-07-01 - 2017-03-31).

administravimo subjektai - kolegialios ar vienasmenės valstybės institucijos, biudžetinės įstaigos, išlaikomos iš valstybės biudžeto asignavimų ir kitų valstybės pinigų fondų lėšų, Lietuvos bankas, Lietuvos kariuomenė, įstatymų nustatytą specialų statusą turintys fiziniai asmenys, asociacijos, valstybės įmonės, viešosios įstaigos, kurių savininkė arba dalininkė yra valstybė, šio įstatymo nustatyta tvarka įgalioti atlikti viešąjį administravimą. Šie valstybinio administravimo subjektai, remiantis VAĮ 4 str. 3 dalimi pagal veikos teritoriją, skirstomi į centrinius ir teritorinius[183]. Centriniai valstybės administravimo subjektai, kurių veiklos teritorija yra visa valstybės teritorija yra Vyriausybė, jos įstaigos, ministerijos, įstaigos prie ministerijų. Teritoriniai valstybinio administravimo subjektai – centrinių valstybinio administravimo subjektų teritoriniai padaliniai, vykdantys funkcijas tam tikroje teritorijoje pvz. VĮ „Regitra“ kurio nors miesto skyrius, X miesto teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyrius, X miesto teritorinė ligonių kasa ir pan.

Remiantis VAĮ 4 str. 4, 5 d. regioninio administravimo subjektams priskiriamos regionų plėtros tarybos, o savivaldybių administravimo subjektams - kolegialios ar vienasmenės savivaldybių institucijos, biudžetinės įstaigos, išlaikomos iš savivaldybės biudžeto asignavimų, valstybės politikai, savivaldybės įmonės, viešosios įstaigos, kurių savininkė ar dalininkė yra savivaldybė, įgalioti atlikti viešąjį administravimą.[184] Regionų plėtros tarnybos -tvirtina regioninio lygmens plėtros planavimo dokumentus (regionų plėtros planus), atrenka regiono socialinės ir ekonominės plėtros projektus, skirtus šiems planams įgyvendinti ir pan.[185] Savivaldybių administravimo subjektai tai savivaldybių merai, tarybos, administracijos, savivaldybių įmonės, kai kurios viešosios įstaigos ir pan. Apibendrinant galima sakyti, kad viešojo administravimo subjektas – valstybės institucija ar įstaiga, savivaldybės institucija ar įstaiga, taip pat įstaiga, kurios savininkė ar dalininkė yra valstybė, atitinkami šių įstaigų pareigūnai, valstybės tarnautojai, turinys įgaliojimus atlikti viešąjį administravimą. Pagrindinis aspektas, darbo nuomone, leidžiantis nustatyti ar tam tikra institucija yra viešojo administravimo subjektas –jai suteikti viešojo administravimo įgaliojimai.

Tokiu būdu, sistemiškai aiškinant VAĮ 4 ir TGIVSĮ 2 straipsnių nuostatas, viešojo administravimo subjektai yra visi valstybinio, regioninio, savivaldybių administravimo subjektai, turintys viešojo administravimo įgaliojimus, todėl privalantys teikti informaciją. Savo ruožtu, įvairios institucijos įstaigos, atliekančios tik kai kurias viešojo administravimo funkcijas, ar fiziniai ir juridiniai asmenys turintys viešojo administravimo įgaliojimus pvz. teismai ir atliekantys įvairias viešąsias funkcijas fiziniai ir juridiniai asmenys pvz. bibliotekos, archyvai ir kitos įstaigos ar įmonės, kurių viena iš dalininkių (50 proc.) yra valstybė ar savivaldybė nėra viešojo administravimo subjektai

[183]„Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo Nr. VIII-1889 pakeitimo įstatymas“, TAR 13329 (2014).
[184] „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, *Valstybės žinios* 60-1945 (1999).
[185]„Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo Nr. VIII-1889 pakeitimo įstatymas“, TAR 13329 (2014).

VAĮ prasme. Pvz. vienoje administracinėje byloje teismas pažymėjo, kad biblioteka nėra viešojo administravimo subjektas, taigi ir jos priimti sprendimai bei kultūros viceministro atsakymas, kuris grindžiamas viešųjų paslaugų teikimu, nelaikytinas valstybinio administravimo subjektų vykdoma veikla, kilusia iš viešojo administravimo teisinių santykių[186]. Akivaizdu, kad biblioteka, nors ir teikia asmenims viešąsias ar administracines paslaugas nelaikytina viešojo administravimo subjektu.

3.2. Subjektai turintys teisę gauti informaciją viešojo administravimo srityje

Visų pirma, teisę gauti informaciją iš viešojo administravimo subjektų turi visi fiziniai, juridiniai asmenys, nepaisant fizinių asmenų tautybės, pilietybės, rasės, lyties išsilavinimo, profesijos, juridinių asmenų, veikimo srities ir t.t. Tai numatyta pvz. Konvencijos dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais 2 str. 1 d., kur teigiama, kad kiekviena šalis visiems prašantiems užtikrina teisę be jokios diskriminacijos susipažinti su valdžios institucijų turimais oficialiais dokumentais[187]. Taigi, teisei gauti informaciją nėra taikomas specialaus subjekto reikalavimas, tad įvairios fizinių ir juridinių asmenų savybės (lytis, profesija, tautybė ir pan.) nėra reikšmingos ir Makauskaitės teigimu, „nėra teisėtas pagrindas riboti dokumentų prieigą“.[188] Tą pabrėžia ir EŽTT, kuris pvz. byloje *Roşiianu prieš Rumuniją* išaiškino, kad teisę gauti informaciją turi visi asmenys, taip pat ir nepaisant jų profesijos.[189] Apibendrinant, teisės gauti informaciją subjektas tarptautinėje teisėje yra itin platus ir neribojamas jokiais kriterijais. Lietuvos nacionalinis reglamentavimas, šiuo aspektu, kiek tiek kitoks.

Teisę gauti iš viešojo administravimo subjektų turi teisę pareiškėjas, kuris kaip nustatyta TGIVSĮ 3 str. 7 p. yra Lietuvos Respublikos, kitų Europos Sąjungos valstybių narių, Europos ekonominės erdvės valstybių fizinis, juridinis asmuo, juridinio asmens statuso neturintis subjektas ir (arba) jo filialas ir atstovybė[190]. (Šis asmenų ratas iki 2017 kovo 31 d. buvo šiek tiek platesnis ir apėmė užsieniečius turinčius leidimą gyventi Lietuvoje)[191] Tokiu būdu teisę gauti informaciją turi tik Lietuvos Respublikos ir ES valstybių fiziniai, juridiniai ir kt. asmenys. Vadinasi, pagal nacionalinį reglamentavimą, subjektų, arba pareiškėjų ratas, kurie gali susipažinti su viešojo administravimo

[186] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 gruodžio 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. AS-1367-822/2015“, https://eteismai.lt/byla/216449196978466/AS-1367-822/2015.
[187] „Europos Tarybos konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais“, *Valstybės žinios* 85-4452 (2012), (Šis teisės aktas neįsigaliojęs).
[188] Gintarė Makauskaitė, „Visuomenės teisės susipažinti su oficialiais neskelbtais dokumentais ribojimų pagrindai ES ir ES valstybių narių teisėje“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2013), 34
[189] „European Court of Human Rights judgment June 2014 case of Roşiianu v. Romania - 27329/06“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22002-9550%22]}.
[190] „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 10, 236 (2000).
[191] „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 10, 236 (2000). Suvestinė redakcija (2014-07-01 - 2017-03-31).

subjektų turima informacija yra ribojamas pilietybės ir priklausymo ES valstybei ar Europos ekonominės erdvės valstybei aspektu. Tai reiškia, kad Lietuvos teisėje, lyginant su ES reglamentavimu, teisė į informaciją prieinama siauresniam ratui subjektų. Darbo autorės manymu, subjektų, turinčių teisę gauti informaciją ratas, turėtų pasikeisti nuo 2020 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus[192] Konvencijai dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais[193], kadangi ši konvencija, nenumato jokių ribojimų fiziniams ar juridiniams asmenims, norintiems gauti informaciją.

Teisę gauti informaciją viešojo administravimo srityje turi ir pilietinė visuomenė. Pilietinės visuomenės terminas traktuojamas gana įvairiai, tačiau dažniausiai jis apibrėžia visų nepolitinių santykių, t.y. ekonominių, socialinių, tautinių, dvasinių, religinių santykių visumą tam tikroje visuomenėje. [194] Galima sakyti, kad politinė visuomenė tam tikra socialinė erdvė į kurią jungiasi daug žmonių, asmenybių, siekiančių tam tikrų, bendrų tikslų. Tokiu būdu susidaro įvairios grupės – organizacijos, asociacijos, judėjimai, sąjungos, centrai, klubai, fondai ir pan., kurie atstovauja platų individų - piliečių bendrų interesų kompleksą. Pilietinė visuomenė vaidina labai svarbų vaidmenį kiekvienos valstybės gyvenime, kadangi dalyvauja valstybės valdymo, įvairių sprendimų priėmimo procese. Atitinkamai, kaip pažymima literatūroje, šis dalyvavimas skatina visuomenės ir vietos valdžios dialogą, pagerina valdžios institucijų veiklos skaidrumą bei atskaitomybę, padeda spręsti tam tikro regiono problemas, nustatyti bendruomenės poreikius ir prioritetus, sudaro galimybę gauti būtinos reikiamos informacijos geriausiam sprendimui[195] ir t.t.

Paprastai pilietinė visuomenė veikia per nevyriausybines organizacijas (toliau darbe – NVO). Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo 2 str. 1 d. įtvirtinta, kad NVO – nuo valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų nepriklausomas savanoriškumo pagrindais visuomenės ar jos grupės naudai veikiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas nėra politinės valdžios siekimas arba vien tik religijos tikslų įgyvendinimas. Valstybė ar savivaldybė, juridinis asmuo, kurio visuotiniame dalyvių susirinkime valstybė ar savivaldybė turi daugiau kaip 1/3 balsų, negali turėti daugiau kaip 1/3 balsų nevyriausybinės organizacijos visuotiniame dalyvių susirinkime.[196] (Atkreiptinas dėmesys dėl 1/3 balsų normos. Ši praktika susiklostė dėl anksčiau galiojusio reglamentavimo susijusio su valstybės ir savivaldybių valdomo turto disponavimu ir NVO galimybių savo veiklai gauti patalpas iš valstybės ar savivaldybių. Tad, pasikeitus reglamentavimui,

[192] „Dėl tarptautinės sutarties įsigaliojimo Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos teisės ir tarptautinių sutarčių departamento tarptautinių sutarčių skyrius“, TAR 24730 (2020).
[193] „Europos Tarybos konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais“, *Valstybės žinios* 85-4452 (2012), (Šis teisės aktas neįsigaliojęs).
[194] Jean L. Cohen, „Civil Society“, In: *Routledge Encyclopedia of Philosophy,* (Version 1.0, London: Routledge, 1998), 36.
[195] *Pilietiškumas ir pilietinė visuomenė. Lyginamoji pilietiškumo sampratos analizė*, (Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras, Vilnius: 2012), 11.
[196] „Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas“, *TAR*, Nr. 18 (2014).

anksčiau buvusio pagrindo išimčiai iš NVO nepriklausomumo principo nebeliko[197]). Kaip matome, NVO – suprantamas kaip ne pelno politinės valdžios siekiantis, bet visuomenės naudai veikiantis asmuo. Šiuo metu NVO laikomi įstatyme numatytus kriterijus atitinkantys juridiniai asmenys veikiantys pagal asociacijos, viešosios įstaigos ar labdaros ir paramos fondo teisinę formą[198]. Būtent toks asmuo yra teisės gauti informaciją viešojo administravimo srityje, subjektas ES ir Lietuvos nacionalinės teisės prasme. Tai patvirtina ir EŽTT savo praktikoje. Pavyzdžiui byloje *Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung eines wirtschaftlich gesunden land- und forstwirtschaftlichen Grundbesitzes prieš Austriją* teismas nurodė, kad asociacija, skirta tyrinėti žemės ūkio paskirties ir miško žemės nuosavybės teisių perdavimo įtaką visuomenei ir reiškianti nuomonę dėl tokio pobūdžio teisės aktų projektų yra viešojo intereso sergėtoja. Teismas pabrėžė, kad NVO, kaip ir žiniasklaidai, suteikiamą viešųjų diskusijų forumų kūrimo funkcija[199]. Byloje *Youth Initiative for Human Rights v Serbia* EŽTT taip pat pabrėžė, kad NVO – viešojo intereso gynėja, tokiu būdu, rinkdama informaciją, atlieka panašų vaidmenį visuomenėje, kaip ir žiniasklaida.[200] Taigi, NVO veiklą, kuri paremta viešojo intereso gynimo funkcija EŽTT prilygina žiniasklaidai. Čia galima trumpai aptarti kas yra viešas interesas. Nors mokslinė doktrina neformuluoja vieningos viešojo intereso sąvokos, atsižvelgiant į tai, kad „nė viena viešojo intereso koncepcija nėra pajėgi vienodu pagrindu apibūdinti viešojo intereso,[201] tačiau remiantis L. Beliūnienės, M. Burnytės, E. Kavoliūnaitės - Ragauskienės ir kt. manymu „viešasis interesas patenka tarp tam tikroje bendruomenėje esančių principinių susitarimų, būtinų bendram koegzistavimui. Ir šie susitarimai nėra visuomet matuojami naudos matu, tačiau dažniausiai atspindi bendruomenėje vyraujančias vertybines nuostatas“[202]. Atsižvelgiant į šį apibūdinimą galima teigti, kad viešasis interesas tam tikra bendra visuomenės vertybė (ne būtinai nauda, gali būti ir ne materialinė vertybė). Konstitucinis Teismas pabrėžia, kad viešasis interesas gali būti įvardijamas kaip „visuomenės poreikiai (reikmės)“, „valstybės poreikiai (reikmės)“, „savivaldybės poreikiai (reikmės)“[203]. Visos šios sąvokos reiškia iš

[197] „Rekomendacijos dėl NVO apibrėžimo. Atviros Vyriausybės iniciatyvos. NVO duomenų bazės koncepcijos I dalis“, žiūrėta 2020 birželio 11 d. http://kurklt.lt/wp-content/uploads/2017/10/Rekomendacijos-d%C4%97l-NVO-apibr%C4%97%C5%BEimo.pdf.
[198] „Rekomendacijos dėl NVO apibrėžimo. Atviros Vyriausybės iniciatyvos. NVO duomenų bazės koncepcijos I dalis“, žiūrėta 2020 birželio 11 d. http://kurklt.lt/wp-content/uploads/2017/10/Rekomendacijos-d%C4%97l-NVO-apibr%C4%97%C5%BEimo.pdf.
[199] „European Court of Human Rights judgment 28 November 2013 cae of Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung eines wirtscha- ftlich gesunden land- und forstwirtschaftlichen Grundbesitzes v Austria, Application no. 39534/07; https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-139084%22]}
[200] „European Court of Human Rights judgment 25 June 2013 case Youth Initiative for Human Rights v Serbia“, Application No. 48135/06“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-120955%22]}.
[201]Ugnius Trumpulis, „Viešojo intereso koncepcijų įvairovė ir jų vertinimas,“ *Socialinių mokslų studijos* 4, 8 (2010): 219.
[202] Lina Bieliūnienė et. al., *Viešojo intereso atpažinimo problema Lietuvos teisėje: kriterijai ir prioritetai. Monografija.* (Vilnius: Lietuvos Teisės institutas, 2015), 60.
[203] „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. lapkričio 23 d. nutarimas Dėl teisės normų, reguliuojančių

esmės tą patį- „tautos gerovę“[204]. Taigi viešasis interesas ir tautos gerovė. Vadinasi, NVO, gindamos bendras visuomenes vertybes ir tautos gerovę turi teisę gauti informaciją, tame tarpe informaciją viešojo administravimo srityje.

Žmogaus teisių stebėjimo instituto duomenimis, „iš negausios Lietuvos teismų praktikos teisės gauti informaciją srityje matyti, kad teismai ginčuose dėl informacijos nėra linkę nevyriausybinių organizacijų traktuoti lygiaverčiai žiniasklaidos priemonėms ar pripažinti jų teisėtą interesą į visuomenei reikšmingos informacijos gavimą[205]. Akivaizdu, kad tokia praktika turi būti vertintina neigiamai, kadangi nepagrįstai apsunkinamas NVO kaip viešojo intereso sergėtojo vaidmuo, kurio svarbą pabrėžė EŽTT.

Dar vienas subjektas, kurį privalu aptarti – žiniasklaida. Žiniasklaidos, kaip ypatingo subjekto teisinį statusą informacijos teisės kontekste pabrėžia EŽTT, kurio teigimu –visuomenėje žiniasklaidos vaidmuo ypatingas – skleisti viešojo intereso informaciją, kurią visuomenė turi teisę gauti[206]. K. Juraitė ir B. Jasnauskaitė nurodo, kad „žiniasklaida yra vienas svarbiausių informacijos šaltinių apie valdžios institucijų darbą bei jo vertinimą ir kartu vienas pagrindinių demokratinės visuomenės veikėjų, formuojančių ir palaikančių viešąjį diskursą. Normatyviniu požiūriu žiniasklaida laikoma demokratijos garantu, užtikrinančiu visuomenės informavimą apie jai svarbius politinius, socialinius, ekonominius įvykius, atstovaujančiu piliečių interesams, kontroliuojančiu valdžios institucijų veiklą ir formuojančiu visuomenės nuomonę“[207]. Taigi neabejotina, kad žiniasklaida, būdama demokratijos garantu, rinkdama ir skleisdama informaciją visuomenei įgyvendina viešąjį interesą bei tokiu būdu yra pagrindinė asmenų teisės į informaciją sergėtoja.

Kadangi žiniasklaida – ypatingas teisės į informaciją subjektas, žiniasklaidos teisė gauti informaciją – išskirtinė ir platesnės apimties nei sakykim fizinių ar juridinių asmenų. Pavyzdžiui kaip nurodo L. Meškauskaitė ir D. Sinkevičius, nors teisę gauti informaciją iš valstybės bei savivaldybės institucijų turi visi piliečiai, žiniasklaida turi teisę reikalauti, kad informacija būtų pateikta operatyviau(per trumpesnius terminus)[208]. Kadangi žiniasklaida, siekia kuo greičiau pateikti informaciją visuomenei, apie reikšmingus įvykius, taip pat ir viešojo administravimo srityje, jai turi būti sudaromos sąlygos operatyvesniam informacijos gavimui. Be to, kaip pabrėžė EŽTT b*yloje*

---

mokesčių santykius, galiojimo atgaline tvarka“, *Valstybės žinios* 126, 5132 (2007).

[204] „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. lapkričio 23 d. nutarimas Dėl teisės normų, reguliuojančių mokesčių santykius, galiojimo atgaline tvarka“, *Valstybės žinios* 126, 5132 (2007).

[205] *Teisė gauti informaciją Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės apžvalga. (*Žmogaus teisių stebėjimo institutas, 2014): 10, https://hrmi.lt/wp-content/uploads/2016/08/Teise_gauti_informacija_ZTSI_2014.pdf .

[206] *Teisė gauti informaciją Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės apžvalga. (*Žmogaus teisių stebėjimo institutas, 2014): 10, https://hrmi.lt/wp-content/uploads/2016/08/Teise_gauti_informacija_ZTSI_2014.pdf .

[207] Kristina Juraitė ir Brigita Jasnauskaitė, „Visuomenės informavimas ir nuomonės formavimas apie valdžios institucijų veiklą“, Sociologija 22,2 (2011): 78.

[208]Liudvika Meškauskaitė, Dainius Sinkevičius. *Žiniaskalidos teisės vadovas*, (Vilnius: 2018), 6.žiūrėta 2020 birželio 10 d. https://www.sseriga.edu/sites/default/files/inline-files/Lithuanian_Legal_guide_for_journalists_LT.pdf.

Társaság a Szabadságjogokért prieš Vengriją, žiniasklaidai negali būti sukuriamos kliūtys gauti informaciją, priešingu atveju, būtų ne tik apsunkinama jos veikla, ši institucija būtų nuo jos atgrasoma ir nebegalėtų/nebenorėtų atlikti savo gyvybiškai svarbaus viešojo intereso sergėtojo vaidmens[209]. Tai rodo, kad itin reikšminga žiniasklaidai sudaryti tinkamas (palankias, be kliūčių) sąlygas gauti informaciją, viešojo administravimo srityje.

3.3. Informacijos teikimo tvarka viešojo administravimo subjektuose

3.3.1.Informacijos teikimas viešojo administravimo subjektų interneto svetainėse, mobiliosiose programose

Visų pirma, dera pažymėti, kad viešojo administravimo „įstaigų veiklos dokumentai yra neatsiejama atliekamų funkcijų dalis, užtikrinanti įrodomumą, atskaitingumą, veiklos procesų ir sprendimų priėmimo skaidrumą“[210]. Remiantis tuo, TGIVSĮ 5 str. 1 d. numatyta, kad informacija apie institucijos veiklą yra vieša ir Vyriausybės nustatyta tvarka skelbiama institucijos interneto svetainėje taip pat mobiliojoje programoje, jeigu institucija ją turi. To paties str. 2 d. privalomai interneto svetainėje skelbiamos informacijos sąrašas, kurį skelbiant turi būti laikomasi asmens duomenų apsaugos, valstybės, tarnybos, komercinės, profesinės paslapčių ir kitų įstatymų saugomų paslapčių apsaugos reikalavimų. Tai - nuasmenintos Seimo kontrolierių pažymos dėl atlikto tyrimo, valstybės kontrolieriaus ir jo pavaduotojų sprendimai dėl institucijos pagal valstybinio audito ataskaitas, apie teisės aktų pažeidimų pašalinimą, nurodymų, teikimų ir siūlymų vykdymą, su šia įstaiga susiję įsiteisėję nuasmeninti teismų sprendimai, apie institucijoje nustatytus tarnybinius nusižengimus, paskirtas tarnybines nuobaudas, apie valstybės tarnautojų gautus paskatinimus ir apdovanojimus, apie toje institucijoje dirbančių asmenų atlyginimus ir kt. Vyriausybės nustatyta informacija. Ši informacija pagal analizuojamo str. 3 dalį pareiškėjams teikiama neatlygintinai [211] Vadinasi, viešai institucijos interneto svetainėje ar mobiliojoje programoje turi būti skelbiama informacija susijusi su atitinkamo viešojo administravimo subjekto veikla, t.y. ta informacija, kuria ta institucija disponuoja, taip pat įstatymo numatyta privaloma pateikti informacija. Kaip matome nėra pateikiamas baigtinis informacijos, kurią reikia pateikti sąrašas. Atkreiptinas dėmesys, kad detalų sąrašą viešojo

[209] „European Court of Human Rights judgment 14 April 2009 case of Társaság a Szabadságjogokért V. Hungary, Application no. 37374/05“, https://tasz.hu/files/tasz/imce/itelet.doc.
[210] „Dokumentų valdymo funkcijos efektyvaus atlikimo rekomendacijos“, žiūrėta 2020 m. spalio 12 d. https://www.archyvai.lt/download/18809/dv_rekomendacijos_tikslintos2017.pdf.
[211] „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 10, 236 (2000).

administravimo subjektų interneto svetainių informacijai numato Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo“ (toliau darbe – Interneto svetainių aprašas) III skyrius. Pvz. skelbiama informacija turi būti tik aktuali ir teisiškai galiojanti, atnaujinama pagal keitimosi periodiškumą (bet ne rečiau kaip kas 3 mėnesius), skelbiama informacija apie įstaigos veiklos sritis, nurodytos kiekvieno darbuotojo atliekamos funkcijos ir specialieji reikalavimai jo pareigybei, pateikiama informacija apie komisijas ir darbo grupes, sudarytas konkrečioms užduotims, turi būti skelbiama informacija apie įstaigos skelbiamus konkursus ir t.t. Pastebėtina, kad remiantis aptariamu Vyriausybės nutarimu Lietuvos Respublikos Seimo, Vyriausybės ir Prezidento interneto svetainėms, kuriose yra teisės aktų paieškos sistema arba nuoroda į ją, netaikomi 13.2 ir 13.4 papunkčių reikalavimai, t.y. Pagal 13.2 papunktyje numatyta, kad įstaigos interneto svetainėje turi būti skyrius „Teisinė informacija“, 13.4 papunkyje informacija apie korupcijos prevenciją[212]. Taigi šios informacijos pateikti internete išvardyti viešojo administravimo subjektai neprivalo. [213]

Tokiu būdu, įgyvendinus aptartas VAĮ ir Interneto svetainių aprašo nuostatas, pareiškėjui nereikia teikti viešojo administravimo subjektui atskiro prašymo dėl informacijos susijusios su jo veikla pateikimo, pakanka susirasti skelbiamą informaciją institucijos internetiniame tinklapyje. Tačiau pastebėtina, kad praktikoje kyla įvairaus pobūdžio problemų dėl informacijos viešo paskelbimo interneto svetainėse. Aptartinas ir Seimo kanceliarijos atvejis. Ji, kaip viešojo administravimo subjektas neturi atskiros internetinės svetainės, tik atskirą skiltį Seimo interneto svetainėje, todėl šioje skiltyje neskelbė teisės aktais numatytos informacijos apie Seimo kontrolierių pažymas. Seimo kontrolierius išaiškino, kad tokiu būdu pažeista teisę į informaciją. Ši institucija privalo skelbti informaciją, numatytą Interneto svetainių apraše, tik neprivalo turėti atskiros interneto svetainės[214]. Džiugu, kad Seimo Kanceliarija tarpininkaujant Seimo kontrolieriui minėtą problemą ištaisė ir Seimo interneto svetainėje - „Seimo kanceliarija – Kita informacija – Teisės aktų pažeidimai“ skelbia Seimo kontrolierių pažymas.

Ne reti atvejai, kuomet kai kurie viešojo administravimo subjektai savo institucijų internetinėse svetainėse neatnaujina pateikiamos informacijos. Pvz. pareiškėja Seimo kontrolieriui skundėsi dėl Lietuvos Respublikos ambasados Danijoje pareigūnų veiksmų neatnaujinant

[212] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. Nr. 480 nutarimas dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo“, *Valstybės žinios*, 38, 1739 (2003).Suvestinė redakcija nuo 2020-07-01.

[213] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. Nr. 480 nutarimas dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo“, *Valstybės žinios*, 38, 1739 (2003).Suvestinė redakcija nuo 2020-07-01.

[214] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019 vasario 4 d. pažyma dėl X skundo prieš Lietuvos Respublikos Seimo kanceliariją Nr. 4D-2019/1-87“.

informacijos internetinėje.[215] Kitas pavyzdys - Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba į savo internetinę svetainę neskelbė laikinai uždraustų produktų, nors jau buvo praėję 2 mėnesiai nuo laikinų uždraudimų.[216] Šiuo atveju nepateikta itin svarbi informacija vartotojams apie produktų keliamą riziką sveikatai.

Taip pat dažni atvejai kai viešojo administravimo subjektas neskelbia tam tikros informacijos apie savo veiklą ir taip pažeidžia teisės aktų nuostatas. Pvz. internetiniame puslapyje savivaldybė nepateikė informacijos apie viešo nekilnojamojo turto nuomos konkursą,[217] kitu atveju, nebuvo pateikta informacija apie savivaldybės administracijos darbo grupės sudėtį, kuri turėjo tirti X pareigūno elgesį[218]. Dar vienu atveju konstatuota, kad Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba naujienų pranešimuose nurodo, kad nustato pažeidimus ir taiko sankcijas didelėms bendrovėms, tačiau neleidžia susipažinti su Vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos nutarimais, kuriais buvo nustatyti minėti pažeidimai ir pritaikytos sankcijos[219]. Taigi privalomai pateikiama informacija interneto svetainėje nebuvo pateikta. Tokiu būdu pareiškėjams susidaro įspūdis, kad neskelbiama informacija yra slepiama dėl galimų pažeidimų korupcijos ir pan.

3.3.2. Prašymų gauti informaciją pateikimas, priėmimas ir nagrinėjimas

Viešai institucijų skelbiama informacija apie viešojo administravimo subjektų veiklą ne visuomet gali būti pakankama, todėl piliečiams, jų grupėms, nevyriausybinėms ir kt. organizacijoms sudaroma galimybė kreiptis su prašymu suteikti informaciją į konkrečią instituciją.[220] TGIVSĮ 1 str. 4 dalis, numato, kad prašymų pateikimą ir nagrinėjimą reglamentuoja VAĮ[221]. (Nors pastebėtina, kad iki 2020 m. gegužės 28 d. būtent TGIVSĮ[222] atskirame skirsnyje buvo reglamentuota procedūra kaip prašymas yra teikiamas, nagrinėjamas ir kaip dokumentai turi būti suteikiami).

---

[215] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019 kovo 12 d. pažyma dėl X skundo prieš Lietuvos Respublikos ambasadą Danijoje 4D-2019/1-937.

[216] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019 m. balandžio mėn. 26 d. pažyma dėl X skundo prieš Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą Nr. 4D-2019/1-167“.

[217] „Regionų apygardos administracinio teismo 2018 balandžio 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI-2126-342/2018“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/30325394574875/eI-2126-342/2018.

[218] „Regionų apygardos administracinio teismo 2018 kovo 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. EI-270-289/2018“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/242936813950200/eI-270-289/2018.

[219] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2018-10-18 Nr. pažyma dėl X skundo prieš Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnybą Nr. 4D-2018/1-1331“

[220] „Valdžios ir nevyriausybinio sektorių bendradarbiavimo viešosios politikos sprendimų priėmimo procese stiprinimas“, (Pilietinės visuomenės institutas, Vilnius: 2015):19, http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2015/08/VRM-tyrimo-ataskaita_final.pdf.

[221] „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 10, 236 (2000).

[222] „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo Nr. VIII-1524 1, 18 straipsnių pakeitimo ir III skyriaus pripažinimo netekusiu galios įstatymas“,

VAĮ 11 str. „Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas“ 1 d. numatyta, kad asmenų prašymus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.[223] Taigi detalias prašymų pateikimo taisykles numato Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau darbe – Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklės). (Kai kurie atskiri viešojo administravimo subjektai šių taisyklių pagrindu priima savo institucijos prašymų ir skundų nagrinėjimo tvarką[224]) Šių taisyklių II skyriaus „Prašymų ir skundų pateikimas“ 5 p. įtvirtinta, kad prašymas viešojo administravimo subjektui gali būti pateiktas asmeniškai arba per atstovą dviem būdais – raštu ar žodžiu. Raštu - tiesiogiai atvykus, paštu, elektroninėmis priemonėmis (elektroniniu būdu per specialiai tam sukurtą informacinę sistemą, faksu ar elektroniniu paštu), o žodžiu - tiesiogiai atvykus į instituciją ar elektroninėmis priemonėmis (telefonu ar garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo ir įrašymo priemonėmis). Žodžiu elektroninėmis priemonėmis gali būti teikiami tik tokie prašymai, kuriems pateikti pagal institucijoje patvirtintą administracinės ar viešosios paslaugos teikimo aprašymą asmuo neprivalo pateikti asmens tapatybę patvirtinančio dokumento. [225] Šiuo atveju žodžiu galima būtų pateikti prašymus dėl informacijos, kuri nesusijusi su asmens duomenimis.

Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių II skyriaus 13 -21 p. numatyti tokie reikalavimai pateikiant prašymą raštu: prašymas turi būti parašytas valstybine kalba arba turėti vertimą (paliudytą), turi būti įskaitomas, nurodyta asmens vardas pavardė (juridinio asmens atveju - pavadinimas), adresas kiti kontaktiniai duomenys, kurias pageidaujama gauti atsakymą, atstovo duomenys, jo atstovavimą patvirtinantys dokumentai, prašymas turi būti pasirašytas.[226] Kaip pažymima teismų praktikoje reikalavimas pasirašyti taikomas todėl, kad turi būti identifikuojamas pareiškėjas, pageidaujantis gauti atitinkamą informaciją[227]. Pastebėtina, kad pateikiant raštu, elektroninėmis priemonėmis prašymą galima pasirašyti ir elektroniniu parašu. Toks elektroninis parašas, kaip ir paprastas, yra vienareikšmiškai susietas su dokumentą siunčiančiu asmeniu ir leidžia identifikuoti. Tačiau, šiuo atveju svarbu, kad elektroninis parašas būtų galiojantis. Priešingu atveju, kaip apžymima teismų

[223] „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, *Valstybės žinios* 60-1945 (1999).
[224] Pvz. „Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. gegužės 28 d. įsakymas Nr. DV-465 dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo Alytaus miesto savivaldybės administracijoje taisyklių patvirtinimo“, TAR 12282 (2020).
[225] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23.
[226] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23.
[227] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. rugsėjo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-520-1168-13“, ETEISMAI, https://eteismai.lt/byla/175815246864542/A-520-1168-13.

praktikoje negaliojančiu elektroniniu parašu pasirašytas dokumentas yra niekinis ir negali būti laikomas pasirašytu[228].

Reikalavimas prašymą rašyti lietuvių kalba, taikytinas remiantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo 4 str. nuostata, kad visos Lietuvos Respublikoje veikiančios institucijos, įstaigos, įmonės ir organizacijos raštvedybą, apskaitos, atskaitomybės, finansinius bei techninius dokumentus tvarko valstybine kalba[229]. Tačiau atsižvelgiant į viešojo administravimo subjektų atliekamas funkcijas, institucijos valstybės tarnautojų kompetenciją, institucijos vadovas turi teisę nustatyti ir kitas kalbas, kuriomis parašyti prašymai gali būti priimami. Apie tai turi būti informuojama institucijos interneto svetainėje, vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinio skelbimų lentoje.[230] Pastebėtina, kad praktikoje kyla ginčų dėl prašymų pateikimo ne lietuvių kalba. Pvz. vienu atveju pareiškėjas skundėsi, kad tarnyba pateiktus prašymą rusų kalba, nesuprato kreipimosi esmės[231].

Prašymo pateikimo žodžiu procedūra, remiantis Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių II skyriaus 6- 12 p. apima prašymo pateikimą atsakingiems asmenims (pvz. asmeniui atsakingam už asmenų aptarnavimą), arba prašymo teikimą naudojantis garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo ir įrašymo priemonėmis. Naudojantis šiomis priemonėmis prašymas gali būti parengtas iš anksto (paties prašymą teikiančio asmens) arba jo sutikimu (įspėjus) padarius garso, vaizdo įrašą institucijoje. Teikiant tokį prašymą garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo ir įrašymo priemonėmis privalu prisistatyti, pasakyti savo vardą, pavardę (pavadinimą), nurodyti adresą, kontaktinius duomenis. ryšiui palaikyti, bei aiškiai išdėstyti prašymo turinį[232]. Iš esmės, toks prašymas žodžiu turi atitikti reikalavimus prašymui pateikiamam raštu (tik pateikiant prašymą žodžiu negalima pasirašyti), juolab, kad abiejų formų prašymai (žodžiu, raštu) nagrinėjami vienodai.

Jei prašymas parašytas ne valstybine kalba, neįskaitomai ir neišpildomi kiti reikalavimai, pagal Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 31 p., jis per 5 darbo dienas grąžinamas pareiškėjui, nurodant ištaisyti trūkumus. Kai prašymas pateikiamas ne tai institucijai, pagal kompetenciją, per 2 darbo dienas nuo jo gavimo, persiunčiamas kompetentingai institucijai (28 p.)[233]. Iš LVAT praktikos

---

[228] „Lietuvos apeliacinio tesimo 2017 rugsėjo 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. E2A-1091-236/2017, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/94220775308451/e2A-1091-236/2017.

[229] „Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas“, *Valstybės žinios* 15, 344 (1995).

[230] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23, 15 punktas.

[231] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. kovo 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-3508-602/201, ETEISMAI https://e-teismai.lt/byla/24893876208947/A-3508-602/2019.

[232] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23.

[233] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų

galima spręsti, kad gautų prašymų persiuntimas kitai institucijai vertinamas, atsižvelgiant į subsidiarumo principą, institucijos, kuriai yra persiunčiamas prašymas, veiklos tikslus[234].

Pagal Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 23 p. visi gauti prašymai turi būti užregistruojami laikantis Lietuvos vyriausiojo archyvaro priimtų teisės aktų, išskyrus tuos, kuriuos pateikus žodžiu galima atsakyti tą pačią darbo dieną (7 p.) arba į elektroninėmis priemonėmis gautus prašymus, kurie nepasirašyti kvalifikuotu elektroniniu parašu, tačiau į juos galima atsakyti tą pačią dieną (20 p.). Taigi prašymai gali būti neregistruojami tik vieninteliu atveju, kai atsakoma netrukus, t.y. tą pačią dieną. Pažymėtina, kad dėl neregistruojamų prašymų, ankstesnėje (iki 2017 m.) nagrinėjamų taisyklių redakcijoje buvo numatyta, kad į neregistruotinus prašymus turi būti atsakoma nedelsiant. Taigi minėtoje teisės normoje nebuvo nustatytas konkretus laikas atsakyti - pvz. tą pačią dieną, kaip yra numatyta šiuo metu. Nuostata „nedelsiant“ praktikoje kėlė problemų. Pareiškėjai tikėjosi gauti atsakymą į pateiktą prašymą tą pačią dieną, o viešojo administravimo subjektai ją traktavo kaip atsakymą „kiek įmanoma greičiau“. Žinoma, dėl tokio skirtingo interpretavimo kildavo nesutarimų ir ginčų.[235] Džiugu, kad ši nuostata pakoreguota ir skirtingo traktavimo išvengta.

VAĮ 2 str. 1 p. apibrėžta administracinės paslaugos sąvoka - administracinė paslauga – šio įstatymo nurodyta viešojo administravimo veikla, susijusi su dokumentų išdavimu ar informacijos teikimu[236]. Vadinasi, informacijos teikimą galima traktuoti kaip viešojo administravimo subjekto teikiamą paslaugą. Atsižvelgiant į tai, asmens prašymų suteikti informaciją nagrinėjimui netaikomos VAĮ skyriaus III skyriaus „Administracinės procedūros ypatumai“ nuostatos, nes jos susijęs su asmens teisių pažeidimu. Nagrinėjant tokio pobūdžio prašymus taikytinos jau minėtos Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklės[237].

Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 25 p. įtvirtinti atsakymų į prašymą gauti informaciją pateikimo terminai. Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. Remiantis 26 p. šie terminai gali būti dar iki 20 darbo dienų pratęsiami, jei prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar pan. (apie tai pranešus pareiškėjui per 2 darbo dienas).[238]

---

aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23, 28 punktas.

[234] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. gegužės 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1291-624/2015“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/162577700614169/A-1291-624/2015.

[235] Pvz. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 liepos 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1101-520/2019“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/163380719040857/A-1101-520/2019.

[236] „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, *Valstybės žinios* 60-1945 (1999).

[237] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23.

[238] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų

Atkreiptinas dėmesys, kad kitokie terminai yra taikomi žiniasklaidos atveju. VĮ įtvirtina žurnalisto, kaip ypatingo teisės subjekto, teisę gauti informaciją operatyviai, kadangi jį kaip viešosios informacijos rengėją, be teisės gauti informaciją, saisto profesinė pareiga operatyviai ir greitai informuoti visuomenę apie jai aktualius įvykius. Todėl šio įstatymo 6 str. 4 d. numatyta, kad informacija, kurią rengiant nereikia kaupti papildomų duomenų, viešosios informacijos rengėjams ir (ar) skleidėjams, žurnalistams pateikiama ne vėliau kaip per 1 darbo dieną, o informacija, kurią rengiant reikia kaupti papildomus duomenis, – ne vėliau kaip per savaitę[239]. Lyginant su kitais teisės gauti informacija subjektais, žiniasklaidos atveju terminai –trumpesni.

LVAT, aiškindamas viešajam subjektui nustatomus terminus yra pažymėjęs, kad terminai yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg užtęsiamas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją.[240]Taigi terminų nustatymu siekiama proceso greitumo, atsakingo valdymo, gero administravimo bei vengiama biurokratizmo ir pan. Be to, LVAT yra pažymėjęs, kad termino administracinei paslaugai atlikti nesilaikymas nėra suderinami su įstatymų viršenybės, teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo bei gero administravimo principais[241]. Tačiau praktikoje aptartų terminų nesilaikymas - opi, nes bene dažniausiai pasitaikanti problema. Vienais atvejais nustatytas terminas praleidžiamas nežymiai, kitais atvejais atsakymas pateikiamas po labai ilgo laikotarpio ar net visai nepateikiamas. Štai Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija atsakymą prašymą dėl informacijos gavimo pateikė tik po 2 mėnesių[242]. Kitu atveju savivaldybės merui prašymas pateikti informaciją pateiktas 2019 m. birželio 17 d., o atsakymas gautas tik 2019 m. spalio 11 d.,[243] t.y. beveik po 4 mėnesių. Dar vienu atveju Seimo kontrolieriui pareiškėja pateikė skundą, kuriame nurodė, kad: „Jau daugiau kaip prieš pusę metų, 2018 m. gegužės 2 d. kreipiausi į Aplinkos ministeriją prašydama padėti išsiaiškinti dėl renkamų mokesčių už atliekų tvarkymą. Pirmąjį laišką (registruotą) išsiunčiau gegužės 2 d. Nesulaukusi jokio atsakymo, gegužės pabaigoje parašiau antrą, elektroninį, laišką. Gavau pranešimą, kad mano laiškas gautas ir užregistruotas (jo numeris D6-705), [...] parašiau dar vieną elektroninį laišką, skambinau. Atsakymo jokio“ (citatos kalba netaisyta). Seimo kontrolierius tirdamas skundą konstatavo, kad pareiškėjos prašymo užregistravimo Ministerijoje dienos yra praėję daugiau nei 10 mėnesių ir iki šiol

aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23.

[239] „Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas“, *Valstybės žinios,* 71-1706 (1996).

[240] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 spalio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-602-1189-13“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/92507960043400/A-602-1189-13.

[241] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gruodžio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A525-2648/2013“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/214930565485678/A-525-2648-13.

[242] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2020 spalio 6 d. pažyma dėl X skundo prieš Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją Nr. 4D-2020/1-915“.

[243] „Regionų apygardos administracinio teismo 2020 balandžio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI2-1026-505/2020“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/137073002359262/eI2-1026-505/2020.

(iki šios pažymos parengimo dienos) Seimo kontrolierius konstatavo, kad nėra pateikta informacija apie tai, kad Ministerija į Pareiškėjos prašymą būtų atsakiusi, taip pat nenurodytos objektyvios priežastys, dėl kurių nėra atsakyta. Taigi pareiškėjos skundą pripažino pagrįstu[244]. Akivaizdu, kad viešojo administravimo subjektas ne tik kad nesilaikė nustatyto atsakymo pateikimo terminų, pareiškėjos prašymą tiesiog ignoravo, taip pažeisdamas ne tik jos teisę į informaciją, tačiau nepaisydamas teisėtų lūkesčių, teisinio tikrumo, saugumo, atsakingo valdymo, gero administravimo principų. Neigiamai vertintini atvejai ir kai teisės aktais nustatytas 20 darbo dienų terminas praleidžiamas nežymiai, t.y. kai atsakymas pateikiamas praėjus keletui dienų po nustatyto termino.[245] Šiuo atveju neaišku kodėl institucija nesiimama priemonių pratęsti prašymo nagrinėjimo terminą, kai tokią galimybę teisės aktai numato. Todėl verta paanalizuoti terminų praleidimo priežastis.

Viešojo administravimo subjektai paaiškinimuose apie praleistus atsakymo pateikimo terminus dažniausiai priežasčių neįvardija.[246] Tačiau naujausiuose Seimo kontrolierių tirtuose skunduose pasitaiko atvejų kai teisinamasi COVID-19 pandemija. Pvz. nurodoma, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikoje paskelbimo" nuo 2020 m. kovo 16 d. Lietuvoje buvo paskelbtas karantinas. Karantino metu Valstybinių miškų urėdijai teko persiorientuoti vykdant savo veiklą, susikurti naują tvarką, pagal kurią būtų skirstomos užduotys, rengiami, derinami ir pasirašomi dokumentai. Kadangi Valstybinių miškų urėdijos neturi elektrininių dokumentų valdymo sistemos, dirbant nuotoliniu būdu visi procesai, susirašinėjant ir derinant klausimus e1. paštu, labai užsitęsė, kol darbuotojai persiorientavo dirbti kitokiomis, naujomis sąlygomis, tai įtakojo ir žmogiškas klaidas[247]. Dar vienu atveju X vadovas atsakydamas pavėluotai į pareiškėjos prašymą nurodė, kad pareiškėjos prašymo nagrinėjimo termino nesilaikyta dėl padidėjusio darbo krūvio[248]. Darbo autorės manymu, tokie pasiteisinimai vertintini kritiškai. Manytina, kad kiekvienos institucijos vadovo pareiga vidaus administravimą organizuoti taip, kad ši institucija tinkamai vykdytų jai priskirtas funkcijas.

Problemų neišvengiama ir informaciją teikiant žiniasklaidai. Seimo kontrolierius yra konstatavęs, kad informacija viešosios informacijos rengėjams ir skleidėjams ne visuomet teikiama laiku, taip apribojant galimybes žiniasklaidos priemonėms atlikti profesinę pareigą – laiku informuoti

[244] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019-03-20 pažyma dėl x skundo prieš Lietuvos Respublikos aplinkos ministeriją Nr. 4d-2018/1-1735“.
[245] Pvz. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2015 birželio 10 d. pažyma dėl x skundo prieš VšĮ Būsto energijos taupymo agentūrą Nr. 4D-2015/1-575“.
[246] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019 m. rugpjūčio 30 d. pažyma dėl X skundo prieš Nacionalinę žemės tarnybą prie žemės ūkio ministerijos ir Kauno miesto savivaldybės administraciją Nr. 4D-2019/1-814“
[247] „Lietuvos Seimo kontrolieriaus 2020 m. liepos 10 d. pažyma dėl (duomenys neskelbiami) skundo prieš valstybės įmonę valstybinių miškų urėdiją Nr. 4D-2020/1-717“
[248] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2015 birželio 10 d. pažyma dėl x skundo prieš VšĮ Būsto energijos taupymo agentūrą Nr. 4D-2015/1-575“.

visuomenę[249].Tokiu būdu pažeidžiama platesnės apimties informacijos teisė - žurnalistai negali operatyviai informuoti visuomenės apie tam tikrus, aktualius įvykius.

Įdomu tai, kad LVAT praktikoje, formuluojama vieninga nuomonė, kad nors ir buvo praleistas nustatytas terminas prašomai informacijai pateikti, tai nesudaro pagrindo įpareigoti iš naujo atsakyti į tą patį prašymą, jei prašoma informacija buvo suteikta nors ir vėliau, tačiau tinkamai[250]. Taigi pvz. sprendžiant dėl atsakymo nepateikimo laiku, privalu įvertinti ir tai, ar apvėluotai pateiktas atsakymas iš esmės buvo tinkamas. Darbo autorės manymu, kuomet atsakymas nepateikiamas ypač ilgai (pvz. kaip praktikoje pasitaiko neatsakoma net 10 mėnesių[251]), pareiškėjui pateikta informacija jau gali būti ne aktuali, gali kilti kitų klausimų. Taigi, manytina, kad teisė į informaciją turėtų būti savalaikė.

3.3.3. Reikalavimai viešojo administravimo subjekto atsakymui

„Atsižvelgdama į pareiškėjo prašymą, institucija dokumentus pareiškėjui teikia žodžiu, raštu arba elektroniniu būdu elektroninių ryšių tinklais“.[252] Tai reiškia, kad jei atsakymą pareiškėjas pageidavo gauti elektronine forma el. paštu ir šiuo būdu jį gavo, Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių reikalavimai yra įvykdyti.[253] Vienoje byloje buvo nagrinėta situacija kai pareiškėjas prašymą pateikė faksimiliniu laišku, o atsakovas jam atsakymą pateikė registruotu laišku. (Pagal ginčo nagrinėjimo metu galiojusį Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 14 p. asmenų prašymai galėjo būti taip pateikiami) Pareiškėjas prašyme nenurodė, kokiu būdu pageidauja gauti atsakymą į savo prašymą, tad teismo manymu viešojo administravimo subjektas, pareiškėjui pateikęs atsakymą registruotu laišku pareiškime nurodytu pareiškėjo adresu, tinkamai atliko savo pareigą[254].

Suprantama, kad atsakyti į prašymą pateikti informaciją turi tinkamas viešojo administravimo subjektas, t.y. tas kam prašymas yra adresuotas arba tas, kam prašymas buvo pagal kompetenciją persiųstas. Praktikoje kyla ginčų dėl tinkamo subjekto. Štai vienu atveju į pareiškėjo prašymą suteikti informaciją, adresuotą savivaldybės merui, atsakė mero patarėjas. Pareiškėjas manė,

---

[249] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2013 balandžio 16 d. pažyma dėl UAB X redakcijos skundo prieš Anykščių rajono savivaldybės administraciją“ Nr.4D-2013/4-87“.
[250] „Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. spalio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-2971/2011“, https://eteismai.lt/byla/250074710201231473/ A662-2971/2011.
[251] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019-03-20 pažyma dėl x skundo prieš Lietuvos Respublikos aplinkos ministeriją Nr. 4d-2018/1-1735“.
[252] Reda Mikalauskaitė ir Vladislovas Vitkevičius, *NVO ir vietos bendruomenės dalyvavimas viešojo valdymo procesuose*. *Metodinis leidinys* (Vilnius: 2018), 53.
[253] „Regionų apygardos administracinio teismo 2020 balandžio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI2-1026-505/2020“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/137073002359262/eI2-1026-505/2020.
[254] „Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. liepos 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A520-2670/2012“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/137071356359264/ A520-2670/2012.

kad jam privalėjo atsakyti pats meras ir kreipėsi į teismą. Administracinis teismas spręsdamas šį ginčą nurodė, kad savivaldybės mero patarėjas yra politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojas. Šios pareigybės paskirtis yra patarti savivaldybės merui organizuojant visuomenės ir žiniasklaidos informavimą apie mero ir savivaldybės tarybos veiklą. Savivaldybės mero patarėjo pareigybės aprašyme nustatyta, kad mero patarėjas mero pavedimu nagrinėja įstaigų, įmonių, organizacijų ir gyventojų raštus, skundus ir siūlymus, rengia į juos atsakymus, siekiant suteikti informaciją pagal savo kompetenciją ir spręsti iškilusias problemas, bei vykdo kitus mero pavedimus tam, kad būtų pasiekti institucijos strateginiai tikslai. Taigi, remiantis išdėstytu, konstatuota, kad mero patarėjas turėjo visus įgaliojimus atsakyti į pareiškėjo prašymą.[255] Pateikta byla atskleidė, kad tinkamas atsakymo į prašymą suteikti informaciją subjektas yra tuomet, jei turi įgaliojimus tą padaryti. Akivaizdu, kad pvz. savivaldybės meras negali asmeniškai atsakyti į visų asmenų paklausimus, todėl atitinkamus įgaliojimus suteikia tam tikriems savivaldybės darbuotojams. Tokiu būdu teisė į informaciją įgyvendinama tinkamai.

Pagal Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 32 p. į pateiktą prašymą dėl informacijos turi būti atsakoma valstybine kalba (išskyrus atvejus, kai institucijai leidus prašymas priimtas kita kalba)[256]. Savo ruožtu dokumentai pareiškėjui teikiami tokio turinio ir tokiu formatu, kurie naudojami institucijoje ir kurie nereikalauja papildomo dokumentų adaptavimo, apdorojimo ar kitokio perdirbimo[257], taigi ir pvz. vertimo. Vienoje administracinėje byloje kilo ginčas dėl to, kad Teisingumo ministerija pagal pareiškėjos prašymą, pateikti informaciją, t.y. konkretų dokumentą - Teisingumo ministerijos 2011 m. spalio 10 d. Europos Komisijos Teisingumo generaliniam direktoratui išsiųsto atsakymą dėl paklausimo Nr. 2271/11/Just ne lietuvių kalba, o anglų kalba (tik šia kalba dokumentą turėjo). LVAT šioje byloje teisės į informaciją pažeidimo neįžvelgė. Teismo manymu, nuostata, įpareigojanti valdžios institucijas jų turimus dokumentus kitomis kalbomis visada teikti pareiškėjams tik lietuvių kalba negali būti aiškinama plečiamai Taigi, imperatyviai reikalaujama teikti asmenims informaciją lietuvių kalba, tačiau nereglamentuojama įstaigos turimų dokumentų teikimo pareiškėjams kalbos. Kitaip tariant, reikalavimas pateikti informaciją lietuvių kalba nėra taikytinas įstaigos turimiems dokumentams[258]. Remiantis išdėstytu, akivaizdu, kad viešojo administravimo subjektas pareiškėjui privalo pateikti informaciją lietuvių kalba tik tuomet, kai teikia

[255] „Regionų apygardos administracinio teismo 2020 balandžio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI2-1026-505/2020“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/137073002359262/eI2-1026-505/2020.
[256] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23.
[257] Reda Mikalauskaitė ir Vladislovas Vitkevičius, *NVO ir vietos bendruomenės dalyvavimas viešojo valdymo procesuose*. *Metodinis leidinys* (Vilnius: 2018), 53.
[258] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 lapkričio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-602-1158-13“, ETEISMAI https://e-teismai.lt/byla/121479260181385/A-602-1158-13.

su institucija susijusią informaciją. Šis reikalavimas nėra taikytinas turimiems dokumentams, kokia kalba jie bebūtų, nes tuomet tokius dokumentus institucijai reiktų išversti į valstybinę kalbą, o tai lemtų dideles laiko ir finansines sąnaudas.

Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 33 p. numato, kad viešojo administravimo subjekto atsakymas į prašymus, siunčiamas elektroninėmis priemonėmis turi būti pasirašytas institucijos vadovo arba jo įgalioto asmens kvalifikuotu elektroniniu parašu, arba suformuotas elektroninėmis priemonėmis, kurios leidžia užtikrinti teksto vientisumą ir nepakeičiamumą.[259] Verta pastebėti, kad šis, atrodytų paprastas reikalavimas praktikoje kelia keblumų. Pvz. vienu atveju pareiškėjas pateiktame prašyme atsakymą prašė pateikti el. paštu. Taigi paštu gauti atsakymo pareiškėjas nepageidavo. Viešojo administravimu X departamento viršininkas, privalėjęs atsakyti į šį prašymą el. paštu jo pasirašyti kvalifikuotu elektroniniu parašu jo negalėjo, nes kaip nurodė, pasirašyti kvalifikuotu elektroniniu parašu šiai dienai neturi galimybės. Tačiau konkrečiau nepaaiškino šio argumento, nepagrindė, kodėl tokios galimybės nėra. Atkreiptinas dėmesys, kad atsakymas pareiškėjui pateiktas el. paštu, pateikiant popierinio dokumento skaitmeninę kopiją PDF formatu. Nepaisant to teismas šiuo atveju konstatavo buvo pažeisti gero viešo administravimo principai, konstatuoja, kad toks atsakymas nepagrįstas ir buvo pažeisti gero viešo administravimo principai[260]. Aptarta byla atskleidė, kad nepaisant to, kvalifikuotas elektroninis parašas yra neatsiejama el. dokumento dalis, todėl jo naudojimas viešo administravimo institucijose pasirašant el. dokumentus yra labai aktualus, vis dar yra kliūčių trukdančių juo naudotis.

Sutinkamai su Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 35.2. papunkčiu į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją,[261] žinoma pateikiama tik pareiškėją dominanti informacija, kurią viešojo administravimo subjektas turi.[262] Be to „atsakymai į prašymus rengiami atsižvelgiant į jo turinį“[263], laikantis TGIVSĮ 6 str. numatytų dokumentų teikimo principų (pvz. išsamumo, tikslumo). Atsižvelgiant į aptartas teisės aktų nuostatas, bei į LVAT formuojamą praktiką, kad viešojo administravimo subjekto aktas, stokojantis informacijos,

[259] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23.
[260] „Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 vasario 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI2-1159-595/2020“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/179239306746405/eI2-1159-595/2020.
[261] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23.
[262] „Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. kovo 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-58-822/2018“, ETEISMAI, https://eteismai.lt/byla/250072102012363/A-58-822/2018.
[263] Reda Mikalauskaitė ir Vladislovas Vitkevičius, *NVO ir vietos bendruomenės dalyvavimas viešojo valdymo procesuose*. *Metodinis leidinys* (Vilnius: 2018), 53.

prasilenkia su gero viešojo administravimo principu[264], galima teigti, kad pagal pareiškėjo prašymą turi būti suteikiama visa jo prašymo turinį atitinkanti ir, žinoma, teiktina, išsami ir tiksli informacija.

Praktikoje prašymo pateikti informaciją turinio reikalavimų laikymasis - probleminė sritis. Štai vienoje byloje pareiškėja prašė savivaldybės pateikti informaciją apie ilgalaikio materialiojo turto – patalpų nuomą, t.y. informaciją apie turto nuomos konkursą, nuomos sutarties kopiją ir pan. Savivaldybė atsakė, kad šios patalpos yra išnuomotos UAB „X" viešo nekilnojamojo turto nuomos konkurso būdu, tačiau daugiau nepateikė jokių dokumentų. Teismo manymu, savivaldybė elgėsi neteisėtai. Nei ginčijamame rašte, nei teismui teiktuose procesiniuose dokumentuose, atsakovė nenurodo konkrečių pagrindų, kuriais vadovaujantis pareiškėjos prašomi dokumentai neteiktini. Atsiliepime į skundą atsakovė tik paaiškina, kad pareiškėjo prašomos informacijos tikslas yra išsamių duomenų apie šiuo metu išnuomotas patalpas surinkimas, o tai sudaro prielaidas pareiškėjui kištis į Savivaldybės administracijos ir turto nuomininko teisinius santykius bei pažeisti civilinėje teisėje taikomą sutarčių uždarumo principą. Tačiau atsakovė neteikia įrodymų ir (ar) duomenų, jog prašomų pateikti dokumentų (duomenų) neturi ir negali jų pateikti, ar kad prašomi pateikti dokumentai kokiu nors pagrindu yra laikoma konfidencialia informacija.[265] Taigi jei konkrečiu atveju viešojo administravimo turima informacija nėra konfidenciali, taip pat nėra atsisakymo teikti pagrindų (apie tai bus analizuojama sekančiame darbo skyriuje), privalu pareiškėjui teikti visą informaciją pvz. dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą.

Kitu atveju viešojo administravimo subjekto pateiktas atsakymas dėl informacijos taip pat neatitiko prašymo turinio, nes buvo teisiškai nepagrįstas, jame nenurodytos visos prašymo nagrinėjimui įtakos turėjusios aplinkybės, nenurodomos atsisakymo suteikti informaciją, pateikti dokumentus priežastys, ir konkrečios teisės aktų nuostatos, kuriomis atsakovas vadovavosi.[266] Tokiu būdu konstatuota, kad atsakymas neišsamus bei neatitinka prašymo turinio.

Itin dažna problema, kad atsakoma ne į visus pareiškėjo klausimus. Pvz. vienu atveju miesto tvarkymo skyriaus vedėjas A. P. neatsakė į vieną pareiškėjo klausimą:" per kiek laiko iki kurios datos A, gyvenantis [...], privalo demontuoti savavališkai įrengtus bordiūrus?"[267] Kitu atveju savivaldybės administracija pareiškėjui neatsakė į visus jo prašyme nurodytus klausimus (pvz.: kokiais techniniais reglamentais buvo vadovaujamasi, įrengiant vandens tiekimo sistemą) ir (arba) nebuvo nurodytos

[264] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. birželio 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A A556-1750/2012", ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/53601139940924/A-556-1750-12.
[265] „Regionų apygardos administracinio teismo 2018 balandžio 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI-2126-342/2018", ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/30325394574875/eI-2126-342/2018.
[266] „Regionų apygardos administracinio teismo 2020 balandžio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI2-1026-505/2020", ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/137073002359262/eI2-1026-505/2020.
[267] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2014 spalio 1 d. pažyma dėl X skundo prieš Kauno miesto savivaldybės administraciją Nr. 4D-2014/2-1186„

priežastys, dėl kurių Trakų seniūnija negali pateikti prašomos informacijos)[268] Akivaizdu, kad tokiais atsakymasi pareiškėjams nesuteikta išsami, kreipimosi turinį atitinkanti informacija. Čia dera sutikti su Seimo kontrolieriaus nuomone, kad „teikiant atsakymus į pareiškėjo kreipimusis, neturi likti neatsakytų klausimų, palikta neaiškumų, dėl ko situacija taip ir liktų iki galo neišspręsta“[269]. Taigi visais atvejais, atsižvelgiant į prašymo turinį būtina atsakyti aiškiai, argumentuotai paminint kiekvieną aspektą, nurodant visas aplinkybes, konkrečias teisės aktų nuostatas, ir pan. Negalima ignoruoti pareiškėjo užduodamų klausimų, nes tai kelia įtarimų institucijos neskaidria veikla ir pan.

Visgi dera suprasti, kad jei viešojo administravimo subjektas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė tinkamus atsakymus, bet tie atsakymai netenkina pareiškėjo, tai nėra pagrindas pripažinti, jog šie atsakymai yra nemotyvuoti ir neteisėti.

Atkreiptinas dėmesys, iki nuo 2017 m. įsigaliojusios Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių redakcijos, LVAT pastebėjimu atsakymų įforminimo trūkumų ištaisymo procedūros nereglamentavo jokie teisės aktai[270]. Tai reiškė, kad jei institucija pateikdavo pareiškėjui atsakymą į prašymą suteikti informaciją su klaidomis, netikslumais pvz. netikslus prašymo registracijos numeris, data, pareiškėjo pavardė ir pan., šių trūkumų neprivalėjo ištaisyti, nebent pareiškėjas į instituciją kreipėsi su nauju prašymu ar skundu. Ši nuostata pakoreguota dabar galiojančios redakcijos taisyklių 36 p. numatant, kad prašymą nagrinėjusi institucija, pati pastebėjusi ar gavusi pagrįstą asmens kreipimąsi dėl atsakyme esančių spausdinimo, skaičiavimo ar faktinių duomenų klaidų, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo klaidos paaiškėjimo arba asmens kreipimosi dienos jas ištaiso ir pateikia asmeniui ištaisytą atsakymą arba praneša jam, kodėl klaidos nebuvo taisomos[271]. Kaip matome, aptartą teisinio reglamentavimo spragą įstatymų leidėjas ištaisė.

3.3.4. Atsisakymas teikti informaciją

LVAT yra nurodęs, kad viešojo administravimo subjektai atsisakyti teikti informaciją gali tik įstatymo nustatyta tvarka.[272] Taigi VĮ 18 str. įtvirtinta neteikiamos informacijos samprata, kur nurodyta, kad neteikiama informacija yra laikoma: 1) informacija, kuri pagal įstatymus yra valstybės,

[268] „Lietuvos Respublikos seimo kontrolieriaus 2015 birželio 8 d. pažyma dėl X skundo prieš Trakų rajono savivaldybės administraciją Nr. 4D-2015/2-320“.
[269] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2014 spalio 1 d. pažyma dėl X skundo prieš Kauno miesto savivaldybės administraciją Nr. 4D-2014/2-1186„
[270] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 liepos 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1101-520/2019“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/163380719040857/A-1101-520/2019.
[271] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23.
[272] „Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. kovo 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-58-822/2018“, ETEISMAI, https://eteismai.lt/byla/250072102012363/A-58-822/2018.

tarnybos, profesinė, komercinė ar banko paslaptis arba yra privataus pobūdžio informacija (kai prašo trečiasis asmuo); 2) informacija, kurią teikti draudžia kiti įstatymai, nes jos suteikimas pakenktų valstybės saugumo ir gynybos interesams, baudžiamajam asmenų persekiojimui, skatintų pažeisti valstybės teritorijos vientisumą ar viešąją tvarką arba jos nesuteikimas užkirstų kelią teisės pažeidimams ar būtų labai svarbus žmonių sveikatai apsaugoti[273].

Iki 2020 m. lapkričio 1 d. TGIVSĮ III skyriaus 15 str. 1 d. buvo numatyti konkretūs 7 pagrindai[274] kai institucija gali atsisakyti pateikti dokumentus. Tačiau remiantis „TGIVSĮ Nr. VIII-1524 1, 18 straipsnių pakeitimo ir III skyriaus pripažinimo netekusiu galios įstatymu“ III skyriaus nuostatos, taigi ir 15 str. nuo 2020 lapkričio 1 d. pripažinti netekę galios.[275] Tačiau naujai suformuluotoje TGIVSĮ 2 str. 2 d. įtvirtinti šio įstatymo netaikymo atvejai, remiantis kuriais galima teigti, kad viešojo administravimo subjektai gali atsisakyti teikti informaciją jei tai:

- informacija nesusijusi su jo atliekamomis funkcijomis;
- informacija, į kurią trečiosios šalys turi pramoninės nuosavybės, autorių, gretutines ar duomenų bazių gamintojų (*sui generis*) teises;
- Informacija, kurią teikti draudžia įstatymai, norminiai teisės aktai (pvz. dokumentai neprieinami dėl nacionalinio ar visuomenės saugumo, šalies gynybos interesų, statistinių duomenų slaptumo, komercinio konfidencialumo arba kurie sudaro valstybės, tarnybos, banko, komercinę, profesinę paslaptį);
- Informacija kurią teikti riboja įstatymai ir kiti teisės aktai;
- Informacija kai pareiškėjai turi pagrįsti dokumentų, kurių prašo, panaudojimo tikslą (bet nepagrindžia);
- Informacija, kurią sudaro tik logotipai, ornamentai ir (arba) emblemos;
- Informacijos, kurios teikimas nėra draudžiamas, dalis, kurią sudaro asmens duomenys, kurių pakartotinis naudojimas nėra suderinamas su norminiais teisės aktais, susijusiais su asmens duomenų tvarkymu.

Apibendrinant šiuos atsisakymo teikti informaciją atvejus galima daryti išvadą, kad ji apima

[273] „Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas“, *Valstybės žinios* 71-1706 (1996).
[274] Remiantis 15 str. 1 d. Institucija atsisako pateikti pareiškėjui dokumentus, jeigu:1) tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tų pačių dokumentų, kurie jam jau buvo pateikti;2) prašomi dokumentai yra paskelbti institucijos interneto svetainėje, visuomenės informavimo priemonėse, taip pat naudojant elektronines priemones; tokiu atveju per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos pareiškėjui nurodomas jų paskelbimo šaltinis;3) pagal pareiškėjo prašymą reikėtų specialiai adaptuoti, apdoroti ar kitaip perdirbti dokumentus ir tai būtų susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis;4) šio įstatymo 12 str. 4 dalyje nustatyta tvarka paprašius patikslinti ir (ar) papildyti prašymą, pareiškėjas jo nepatikslina arba patikslinto prašymo turinys yra nekonkretus;5) institucija prašomų dokumentų tvarkymą nutraukė pasikeitus institucijos funkcijoms;6) nėra galimybės nustatyti pareiškėjo tapatumo;7) pareiškėjas kreipiasi dėl dokumentų, kurių teikimui šio įstatymo nuostatos netaikomos šio įstatymo 2 str. 2 dalyje nurodytais atvejais.
[275] „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo Nr. VIII-1524 1, 18 straipsnių pakeitimo ir III skyriaus pripažinimo netekusiu galios įstatymas“,

informaciją kurios institucija neturi, ar pareiškėjas nepagrindžia šios informacijos gavimo tikslo (kai tai būtina), viešai neskelbiamą (pilna apimtimi ar ribota) informaciją, sudarančią įvairias paslaptis, bei privataus pobūdžio informaciją. Manytina, kad tai baigtinis sąrašas galimų atsisakymo pateikti informaciją priežasčių. Darbo autorės nuomone, šių atsisakymo teikti informaciją priežasčių įtvirtinimas – išplėtė informacijos laisvės ribas.

Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklių 35.2 papunkčio nuostatos įpareigoja pateikti pareiškėjui prašymo turinį atitinkančią informaciją arba nurodyti atsisakymo tai padaryti priežastis[276]. Taigi nurodoma, kad privalu pateikti atsisakymo pateikti informaciją priežastis. Vadinasi laikoma, kad informacija turi būti teikiama visais atvejais, o jei viešojo administravimo subjektas, nustato, kad prašoma pateikti informacija / jos dalis dėl kokių nors priežasčių negali būti teiktina, tas priežastis atsisakyme ir turi nurodyti. Manytina, kad šiuo atveju atsisakymas suteikti informaciją taip tar traktuotinas kaip atsakymas, todėl jo terminai tapatūs atsakymo pateikimo terminams pagal Prašymų ir skundų nagrinėjimo 25 p. ir yra 20 darbo dienų[277]. Kilus ginčui apie tai ar priežastis neteikti informacijos svari spręstų teismas ar Seimo kontrolierius jei su skundu būtu kreiptasi į jį..

Aptariant galimus atsisakymo teikti informaciją priežastis, pagal susiklosčiusią praktiką, gana dažnai, atsisakoma teikti informaciją remiantis komercine paslaptimi. Pvz. vienu atveju buvo nustatyta, kad X miesto savivaldybės administracija pareiškėjui atsisakė pateikti taikos sutarties su rangovu dėl nutrūkusių gatvės tiesimo darbų kopiją, motyvuodama komercine paslaptimi. Tirdamas pareiškėjo skundą Seimo kontrolierius suabejojo, ar komercinės sutarties nuostatos gali turėti aukštesnę galią nei įstatymai. Seimo kontrolieriaus nuomone, informacijos apie Europos Sąjungos ar kitų viešųjų finansų naudojimą ribojimas prisidengiant komercine paslaptimi yra nepagrįstas ir prieštarauja viešajam interesui.[278] LVAT šiuo aspektu taip pat konstatavo, kad viešojo administravimo subjekto bet kokios informacijos pripažinimas komercine paslaptimi nesiderintų su viešojo administravimo subjekto vykdomų funkcijų prigimtimi, nes leistų neatskleisti net ir visiškai nereikšmingos informacijos ir sudarytų nepateisinamas prielaidas viešojo administravimo subjektui piktnaudžiauti šiuo civilinės teisės institutu[279]. Taigi atsisakymas teikti informaciją motyvuojant komercine paslaptimi turi būti pagrįstas, negalima atsisakyti teikti informaciją vien prisidengus

[276] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23.

[277] „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, Valstybės žinios, 94,3779 (2007). Suvestinė redakcija nuo 2017-11-23.

[278] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2014 m. spalio 8 d. pažyma dėl savo iniciatyva atlikto tyrimo dėl Panevėžio miesto savivaldybės administracijos veiklos Nr. 4D-2014/2-631“.

[279] „Lietuvos vyriausiasis administracinio teismo 2012 m. birželio 8 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A662-1612/2012“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/46057682629378/ A-662-1612/2012.

terminu komercinė paslaptis. Manytina, kad toks viešojo administravimo subjekto elgesys prieštarauja viešajam interesui. Štai vienu atveju Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba nesuteikė pareiškėjui informacijos apie tai kokius produktus laikinai uždraudė, nes tai yra komercinė paslaptis. Tačiau, pagal Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymo 15 str. 3 d. nurodyta, kad komercinės paslapties saugojimas netrukdo kompetentingoms institucijoms skleisti informaciją, svarbią rinkos stebėsenos ir priežiūros veiksmingumui užtikrinti. Institucijos, gaunančios informaciją, kuriai taikomos komercinės paslapties nuostatos, užtikrina jos slaptumą. Pagal šio įstatymo 4 dalį komercine paslaptimi negali būti šie produkto duomenys: 1) produkto pavadinimas ir identifikavimo duomenys; 2) galimi produkto pakeitimo į saugų būdai ir priemonės; 3) produkto poveikio vartotojų sveikatai atliktų tyrimų rezultatai; 4) detoksikacijos ir (ar) saugaus sunaikinimo metodai; 5) produkto tyrimo metodai; 6) potencialiai pavojingos produkto sudedamosios dalys; 7) su paslaugos teikimu susiję potencialiai pavojingi veiksniai. Taigi šiuo atveju viešojo administravimo subjektas turėjo suteikti pareiškėjui informaciją apie laikinai uždraustus produktus, kuri pagal įstatymą nelaikytina komercine paslaptimi[280]. Šis atvejis iliustruoja, kaip prisidengus terminu komercinė paslaptis, nesuteikiama ne komercinę paslaptį sudaranti informacija. Darbo autorės manymu, teismas galėtų nuspręsti, jog komercinę paslaptį sudaranti informacija turėtų būti atskleista pareiškėjui tuomet, jei yra viešojo intereso pobūdžio. Tokiu atveju visuomenės interesas ją žinoti nusvertų privačių asmenų interesą apsaugoti tam tikrą informaciją.

Atkreiptinas dėmesys, kad praktikoje nemažai atvejų, kai atsisakoma pareiškėjui suteikti informaciją nepateikus jokių priežasčių[281]. Taigi tokie atsisakymai suteikti informaciją nepagrįsti ir neteisėti.

Pagal VĮ 6 str. 5 dalį valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos, kitos biudžetinės įstaigos, atsisakiusios teikti viešąją informaciją viešosios informacijos rengėjui, ne vėliau kaip kitą darbo dieną turi raštu pranešti rengėjui apie atsisakymo suteikti informaciją priežastis[282]. Kaip matome, žiniasklaidos atveju numatyti trumpesni atsisakymo suteikti informaciją pranešimo terminai. Tenka pripažinti, kad praktikoje šių terminų ne visada laikomasi[283]. Čia aktualu aptarti vieną plačiai visuomenėje aptarinėjamą atvejį. Vyriausybės kanceliarija atsisakė pateikti žurnalistėms X

[280] „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019 m. balandžio mėn. 26 d. pažyma dėl X skundo prieš Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą Nr. 4D-2019/1-167“.
[281] Pvz. „Lietuvos Respublikos seimo kontrolieriaus 2020 m. rugpjūčio 17 d. pažyma dėl X skundo prieš Aplinkos apsaugos departamentą prie aplinkos ministerijos Nr. 4D-2020/1-692“. „Regionų apygardos administracinio teismo 2020 balandžio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI2-1026-505/2020“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/137073002359262/eI2-1026-505/2020.
[282] „Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas“, Valstybės žinios, 71-1706 (1996).
[283] Pvz. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2013 balandžio 16 d. pažyma dėl UAB X redakcijos skundo prieš Anykščių rajono savivaldybės administraciją“ Nr.4D-2013/4-87“.

įstatymo projekto garso įrašą, nurodydama, jog Vyriausybės pasitarimai nėra viešai transliuojami, į juos kviečiami tik suinteresuoti asmenys, jie protokoluojami, protokolas parengiamas pasirašyti ne vėliau kaip antrą po pasitarimo darbo dieną, Vyriausybės pasitarimo garso įrašai ir jų tvarkymas nėra Vyriausybės kanceliarijai pavesta viešoji funkcija, todėl jie neskelbtini ir neteiktini. Vėliau taip ir nepateikus informacijos šį įrašą Vyriausybės kanceliarija sunaikino. Žurnalistės kreipėsi į teismą, kuris konstatavo, kad Vyriausybė nepateikė jokių įrodymų, kodėl žurnalistams negalėjo būti pateikta informacija apie Vyriausybės veiklą. Vyriausybės pasitarimai yra Vyriausybės veiklos organizacinė forma, todėl, kad pareiškėjos, vykdydamos profesinę veiklą, turėjo teisėtą pagrindą kreiptis į atsakovę dėl informacijos apie minėtą pasitarimą ir jame priimtą sprendimą (ir jo motyvus), t. y. dėl informacijos apie valstybės institucijos veiklą, kuri buvo užfiksuota atsakovės padarytame garso įraše ir kuriuo atsakovė teisėtai disponavo iki šio įrašo panaikinimo. Tai reiškia, kad pareiškėjų kreipimosi metu atsakovė, disponuodama garso įrašu ir jame esančia informacija, turėjo galimybę per 1 darbo dieną pareiškėjoms sudaryti galimybę su juo susipažinti. Taigi toks atsisakymas dėl informacijos teikimo pripažintas nepagrįstu ir neteisėtu[284]. Kaip matome, Vyriausybės kanceliarija pažeidė žurnalistų teises atsisakydama pateikti nustatytu laiku, o vėliau ir ištrindama pasitarimo garso įrašą. Ši institucija turi ypatingą statusą valstybėje, taigi informacijos laisvę pažeidžiantys jos veiksmai visuomenei yra ypač žalingi. Ištrynus minėtą garsinį įrašą realios galimybės jį atkurti neįmanoma, taigi nors teismas ir pripažino jog buvo pažeista žurnalistų teisė į informaciją, padaryta žala liks neatlyginta.

[284] „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. liepos 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1639-520/2020“, ETEISMAI http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=c7fe5868-2946-4c7c-aa2e-71a3bde7832b.

IŠVADOS

1. Lietuvoje įtvirtintas informacijos teisės įgyvendinimo teisinis reglamentavimas praktiškai visais aspektais atitinka naujausius ES ir tarptautinius teisės į informaciją standartus, tačiau trūkumu laikytina tai, kad nors ir ratifikuota, 2009 m. Europos Tarybos konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais, kuri nustato minimalius, bazinius teisės susipažinti su oficialiais dokumentais standartus įsigalioja tik nuo 2020 m. gruodžio 1 d.

2. ES teisės į informaciją formavimąsi įtakoja tarptautinė teisė bei ESTT praktika. Chartijoje nėra įtvirtinta jokių informacijos teisės ribojimo pagrindų. Tačiau remiantis tuo, kad šios teisės esmė ir taikymo apimtis yra tokia pati kaip EŽTK, teisė į informaciją ribojama analogiškais atvejais. ES gana ilgai nebuvo pripažįstama visuomenės teisė susipažinti su institucijų dokumentais. Tačiau šiuo metu tokia praktika pakito ir teisė į informaciją apima ir oficialių dokumentų gavimą iš įvairių ES institucijų.

3. Tarptautinėje teisėje teisė į informaciją susiformavo žodžio, spaudos ir saviraiškos laisvės kontekste ir yra įgyvendinama ne tik ją skleidžiant, tačiau ir gaunant, išskyrus įstatyme įtvirtintus ribojimo atvejus. Konkretaus ribojimo teisėtumą EŽTT nustato taikydamas trijų pakopų testą. Teisė į informaciją tarptautinėje teisėje formuojasi teismų praktikos įtakoje, vis labiau plečiant jos ribas, todėl ji nuolat vystosi. Vienas paskutinių, reikšmingiausių pokyčių yra susijęs su valstybės institucijų turimų dokumentų pripažinimu informacijos teisės dalimi. Šuo metu EŽTT formuodamas savo praktiką teisę į informaciją srityje itin akcentuoja interneto svarbą užtikrinant visuomenės prieigą prie informacijos.

4. Teisė į informaciją viešojo administravimo srityje, aiškintina kaip administracinė paslauga struktūriškai susidedanti iš pasyviojo ir aktyviojo elementų, t.y. iš vienos pusės tai - kiekvieno asmens teisė gauti informaciją, priskiriamą konkrečios institucijos kompetencijai, iš kitos pusės - viešojo administravimo subjektų pareiga, teikti įstatymų numatyta tvarka teiktiną informaciją. Teisė į informaciją viešojo administravimo srityje -yra pamatinė demokratijos sąlyga, įpareigojanti viešojo administravimo institucijas suteikti visuomenei prieigą prie kuo didesnio institucijų turimos informacijos kiekio, taip užtikrinant visuomenės dalyvavimą politiniuose ir socialiniuose procesuose bei skatinant viešojo administravimo institucijų skaidrumą ir atskaitomybę.

5. Lietuvos teisės aktuose nėra įtvirtintas informacijos teikimo viešojo administravimo srityje baigtinis principų sąrašas. Nurodyti tik dokumentų teikimo principai, kurie yra siauresnės apimties. Iš aštuonių pamatinių informacijos teikimo principų viešojo administravimo srityje reikšmingiausias - maksimalaus atkleidimo principas, garantuojantis didžiausią įmanomą prieinamos informacijos kiekį ir įvirtinantis nuostatą, kad tam tikra informacija neteikiama tik egzistuojant

įstatymo numatytoms išimtims.

6. Remiantis maksimalaus atskleidimo principu, institucijos, viešojo administravimo subjektai, kurie privalo teikti informaciją, turi būti suvokiami kiek įmanoma plačiau. Pagrindinis aspektas, leidžiantis nustatyti ar tam tikra institucija yra viešojo administravimo subjektas – jai suteikti viešojo administravimo įgaliojimai. Todėl, viešojo administravimo subjektai yra visi valstybinio, regioninio, savivaldybių administravimo subjektai, turintys viešojo administravimo įgaliojimus, todėl privalantys teikti informaciją.

7. Teisę gauti informaciją Lietuvoje turi įstatymais nustatytą pareiškėjų ratą. Lietuvos teisėje, lyginant su ES reglamentavimu, teisė į informaciją prieinama siauresniam ratui subjektų. Subjektų, turinčių teisę gauti informaciją ratas, turėtų pasikeisti įsigaliojus 2009 m. Europos Tarybos konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais, kadangi šis dokumentas nenumato jokių ribojimų fiziniams ar juridiniams asmenims, norintiems gauti informaciją.

8. Praktikoje kyla šios informacijos teikimo problemos viešojo administravimo srityje: a.) interneto svetainėse laiku neatnaujinamas teikiamos informacijos turinys arba skelbiama ne visa informacija; b.) nagrinėjant asmenų ir žiniasklaidos prašymus dėl informacijos teikimo nesilaikoma nustatytų terminų, nesiimama priemonių pratęsti prašymo nagrinėjimo terminą, atsakymai pateikiami ženkliai praleidus įstatyme numatytus terminus arba išvis nepateikiami c.) pasirašant informacijos teikimo atsakymus dėl neaiškių kliūčių nesinaudojama kvalifikuotu elektroniniu parašu; d.) nesilaikoma prašymo pateikti informaciją turinio reikalavimų: pateikiama ne visa informacija, neatitinkanti prašymo turinio informacija, atsakoma tik į dalį klausimų; e.) gana dažnai atsisakoma pateikti informaciją dėl to, kad ji neva sudaro komercinę paslaptį, nors, išanalizavus atitinkamos informacijos turinį, taip nėra. Pasitaiko atvejų, kai atsisakymo priežastys iš vis nenurodomos; f.) atsisakymo teikti informaciją termino nesilaikymas žiniasklaidos atveju kartais sukelia itin skaudžių pasekmių - informacija sunaikinama ir padaroma žala negali būti atlyginta.

PASIŪLYMAI

Siūloma Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 6 str. 1 d. papildyti nauju punktu: „<1) maksimalaus atskleidimo – pareiškėjui turi būti prieinamas didžiausias įmanomas kiekis institucijų turimos informacijos>“.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Teisės aktai:

Lietuvos Respublikos teisės aktai:

1. „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, *Valstybės žinios*, 33,1014 (1992).
2. „Lietuvos Respublikos įstatymas dėl Europos Tarybos konvencijos dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais ratifikavimo“, *Valstybės žinios* 79,4087 (2012).
3. „Lietuvos Respublikos įstatymas dėl Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais pakeitimo ratifikavimo“, *Valstybės žinios* 94,3773 (2007).
4. „Dėl tarptautinės sutarties įsigaliojimo Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos teisės ir tarptautinių sutarčių departamento tarptautinių sutarčių skyrius“, *TAR* 24730 (2020).
5. „Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas“, *Valstybės žinios* 91,3890 (2002).
6. „Dėl institucijos, atsakingos už Europos Tarybos konvencijos dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais įgyvendinimą, paskyrimo“, *Valstybės žinios* 112-5678, (2012).
7. „Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas“, *Lietuvos aidas*, 20,0 (1992).
8. „Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas“, *TAR*, Nr. 18 (2014).
9. „Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymas“, *TAR* 19743 (2017).
10. „Lietuvos Respublikos reklamos įstatymas“, *Valstybės žinios*, 64,1937 (2000) .
11. „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas“, *Valstybės žinios*, 10, 236 (2000).
12. „Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo Nr. VIII-1524 1, 18 straipsnių pakeitimo ir III skyriaus pripažinimo netekusiu galios įstatymas“.
13. „Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymas“, *Valstybės žinios* 105,3019 (1999).
14. „Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo Nr. VIII-1889 pakeitimo įstatymas“, *TAR* 13329 (2014).
15. „Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas“, *Valstybės žinios* 15, 344 (1995).
16. „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, *Valstybės žinios* 60-1945 (1999).
17. „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. Nr. 480 nutarimas dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo“, *Valstybės žinios*, 38, 1739 (2003).

18. „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo Nr. 875“, *Valstybės žinios*, 94,3779 (2007).
19. „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012 m. gruodžio 7 d. įsakymas Nr. 1R-308 dėl susipažinimo su teismuose išnagrinėtų bylų medžiaga taisyklių patvirtinimo“, *Valstybės žinios* 144-7434 (2012), https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.1E31FF382BA6/asr.
20. „Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. gegužės 28 d. įsakymas Nr. DV-465 dėl prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo Alytaus miesto savivaldybės administracijoje taisyklių patvirtinimo“, *TAR* 12282 (2020).

Tarptautiniai ir ES teisės aktai:

21. „Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencija“, *Valstybės žinios*, 40-987 (1995).
22. „Visuotinė žmogaus teisių ir laisvių deklaracija“, *Valstybės žinios* 68, 2497 (2006).
23. „Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas“, *Valstybės žinios*, 77, 3288 (2002).
24. „Jungtinių Tautų Europos Ekonomikos komisijos Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais“ OJ L 124, 17.5.2005. https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/documents/cep43_LT.pdf.
25. „Konsoliduota Europos Bendrijos steigimo sutartis“, *Valstybės žinios* 2,2 (2004).
26. „Declaration of the Rights of Man – 1789“, žiūrėta 2020 kovo 25 d. https://avalon.law.yale.edu/18th_century/rightsof.asp.
27. „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, 11 straipsnis - Saviraiškos ir informacijos laisvė. Išaiškinimai“. Europos Sąjungos oficialusis leidinys C 303/17 - 14.12.2007, žiūrėta 2020 gegužės 1 d., https://fra.europa.eu/lt/eu-charter/article/11-saviraiskos-ir-informacijos-laisve#TabExplanations.
28. „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija„ 2010/C 83/02, OL 2007/C 303/01.
29. „Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės redakcijos“ *Oficialusis leidinys* C 326, 26/10/2012, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT.
30. „Europos Parlamento ir tarybos 2003 m. gegužės 26 d. Direktyva 2003/35/EB nustatanti visuomenės dalyvavimą rengiant tam tikrus su aplinka susijusius planus ir programas ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/337/EEB ir 96/61/EB dėl visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus“, OJ L 156, 25.6.2003.

31. „Europos Parlamento ir tarybos Direktyva 2003/4/EB 2003 m. sausio 28 d. dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB“, Oficialusis leidinys L 041, 14/02/2003.
32. „Europos Tarybos konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais“, *Valstybės žinios* 85-4452 (2012).
33. „2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais“. *OL L* 145.

Teismų praktika, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pažymos:

Lietuvos Respublikos teismų praktika:

34. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1996 m. gruodžio 19 d. nutarimas“, *Valstybės žinios* 126, 2962 (1996).
35. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1997 m. vasario 13 d. nutarimas“, *Valstybės žinios*, 15, 314 (1997).
36. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. spalio 23 d. nutarimas byloje Nr. 36/2000 LRKT, https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta311/summary.
37. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 19 d. nutarimas byloje Nr. 19/4“, žiūrėta 2020 kovo 30 d. https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta244/content.
38. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimas byloje Nr. 30/03“, LRKT, https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta228/content.
39. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 15 d. nutartimis byloje Nr. 7/04-8/04, LRKT, https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta550/content.
40. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. lapkričio 23 d. nutarimas Dėl teisės normų, reguliuojančių mokesčių santykius, galiojimo atgaline tvarka“, *Valstybės žinios* 126, 5132 (2007).
41. „Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2019 m. gegužės 16 d. nutarimas Nr. KT14-N6/2019“ LRKT https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta1931/content.
42. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas“. (Pritarta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų 2016 m. birželio 1 d. pasitarime), žiūrėta 2020 birželio 1 d. https://www.lvat.lt/data/public/uploads/2018/01/biuletenis_30-apibendrinimas.pdf.
43. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, taikant teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo normas, apibendrinimas“. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis* 31, 2018.

44. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. spalio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-2971/2011“, https://eteismai.lt/byla/250074710201231473/ A662-2971/2011.
45. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A63-1287/2012“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/266191660830400/A63-1287/2012.
46. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A63-1446/2012“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/18685982354875/AS-662-538-12.
47. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A602-1252/2012“, LITEKO http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=19c2662c-e76d-405a-87c2-d9efc4172501.
48. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. birželio 8 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A662-1612/2012“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/46057682629378/ A-662-1612/2012.
49. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. birželio 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A A556-1750/2012“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/53601139940924/A-556-1750-12.
50. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. liepos 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A520-2670/2012“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/137071356359264/ A520-2670/2012.
51. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. birželio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-858-523/2013“, ETEISMAI https://e-teismai.lt/byla/155892305834549/A-858-523/2013.
52. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. rugsėjo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-520-1168-13“, ETEISMAI, https://eteismai.lt/byla/175815246864542/A-520-1168-13.
53. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 spalio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-602-1189-13“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/92507960043400/A-602-1189-13.
54. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 lapkričio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-602-1158-13“, ETEISMAI https://e-teismai.lt/byla/121479260181385/A-602-1158-13.

55. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gruodžio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A525-2648/2013“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/214930565485678/A-525-2648-13.
56. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. gegužės 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1291-624/2015“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/162577700614169/A-1291-624/2015.
57. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 gruodžio 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. AS-1367-822/2015“, https://eteismai.lt/byla/216449196978466/AS-1367-822/2015.
58. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 liepos 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EAS-584-756/2017“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/159199875105458/eAS-584-756/2017.
59. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 kovo 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. EA-114-662/2018“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/214357969195562/eA-114-662/2018.
60. „Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. kovo 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-58-822/2018“, ETEISMAI, https://eteismai.lt/byla/250072102012363/A-58-822/2018.
61. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. kovo 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-3508-602/201, ETEISMAI https://e-teismai.lt/byla/24893876208947/A-3508-602/2019.
62. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 liepos 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1101-520/2019“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/163380719040857/A-1101-520/2019.
63. „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. liepos 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1639-520/2020“, ETEISMAI http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=c7fe5868-2946-4c7c-aa2e-71a3bde7832b.
64. „Lietuvos apeliacinio teismo 2017 rugsėjo 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. E2A-1091-236/2017, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/94220775308451/e2A-1091-236/2017 „Regionų apygardos administracinio teismo 2018 kovo 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. EI-270-289/2018“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/242936813950200/eI-270-289/2018„.

65. „Regionų apygardos administracinio teismo 2018 balandžio 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI-2126-342/2018“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/30325394574875/eI-2126-342/2018.
66. „Regionų apygardos administracinio teismo 2020 balandžio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI2-1026-505/2020“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/137073002359262/eI2-1026-505/2020.
67. „Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 birželio 13 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. EI-2308-968/2018“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/55060933816146/eI-2308-968/2018.
68. „Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 lapkričio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-2798-789/2018“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/35862759460792/I-2798-789/2018?word=smulki%20vagyste.
69. „Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 rugsėjo 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-2527-1066/20192“, ETEISMAI https://e-teismai.lt/byla/155892305832549/I-2527-1066/2019.
70. „Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 vasario 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI2-1159-595/2020“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/179239306746405/eI2-1159-595/2020.

Tarptautinių, ES teismų praktika:

71. „European Court of Human Rights judgment 07 July 1989 case of Gaskin v. the United Kingdom, Application no. 10454/83“, http://www.juridischeuitspraken.nl/19890707EHRMGaskin.pdf.
72. „European Court of Human Rights judgment 26 March 1987 case of Of Leander v. Sweden, Application no. 9248/81“, https://www.legislationline.org/download/id/3521/file/Case_of_Leander_v_Sweden_1987_en.pdf.
73. „European Court of Human Rights judgment 25 August 1998, Case of Hertel v. Switzerland, 59/1997/843/1049“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-59366%22]}.
74. „European Court of Human Rights judgment November 2003 case of Loiseau v France, Application no. 46809/99“, http://echr.ketse.com/doc/46809.99-en-20031118/.
75. „European Court of Human Rights judgment 31 January 2006 case of Giniewski V. France, Application No. 64016/00“, http://www.concernedhistorians.org/content_files/file/LE/39.pdf.

76. „European Court of Human Rights judgment 24 October 1991 case of Sunday Times v. The United Kingdom, Application No 50/1990/241/312“, https://www.refworld.org/cases,ECHR,3ae6b70dc.html.
77. „European Court of Human Rights judgment 14 April 2009 case of Társaság a Szabadságjogokért V. Hungary, Application no. 37374/05“, https://tasz.hu/files/tasz/imce/itelet.doc.
78. „European Court of Human Rights judgment 7 February 2012 case of Axel Springer ag v. Germany, Application no. 39954/08“, https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-109034%22]}.
79. „European Court of Human Rights judgment 25 June 2013 case Youth Initiative for Human Rights v Serbia“, Application No. 48135/06“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-120955%22]}.
80. „ European Court of Human Rights judgment 28 November 2013 cae of Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung eines wirtscha- ftlich gesunden land- und forstwirtschaftlichen Grundbesitzes v Austria, Application no. 39534/07; https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-139084%22]}.
81. „European Court of Human Rights judgment June 2014 case of Roşiianu v. Romania - 27329/06“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22002-9550%22]}.
82. „European Court of Human Rights judgment 16 June 2015 case of Delfi as v. Estonia, Application no. 64569/09, https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-155105&filename=001-155105.pdf.
83. „European Court of Human Rights judgment 15 October 2015 case Perinçek v. Switzerland, Application no. 27510/08, https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/pdf?library=ECHR&id=001-158235&filename=CASE%20OF%20PER%C4%B0N%C3%87EK%20v.%20SWITZERLAND.pdf&logEvent=False.
84. „European Court of Human Rights judgment 1 December 2015 case of Cengiz and others v. Turkey, Applications nos. 48226/10 and 14027/11“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-159188%22]}.
85. „European Court of Human Rights judgment 11 December 2018 case of Brisc v. Romania, Application no. 26238/10)“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-188274%22]}, „European Court of Human Rights judgment 31 January 2006 case of

Giniewski V. France, Application No. 64016/00“, http://www.concernedhistorians.org/content_files/file/LE/39.pdf.

86. „European Court of Human Rights judgment 4 December 2018 case of Magyar Jeti Zrt v. Hungary, Application no. 11257/16“, https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-187930%22]}.
87. „Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2011 m. liepos 21 d sprendimas Švedijos Karalystė prieš MyTravel Group plc, Europos Komisija, Nr. C-506/08 P“, http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=107935&pageIndex=0&doclang=LT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1986724.
88. „Europos žmogaus teisių teismo 2017 m. sausio 17 d. sprendimas byloje Jankovskis prieš Lietuvą, Peticija Nr. 21575/08“, http://lrv-atstovas-eztt.lt/uploads/JANKOVSKIS_2017_sprendimas.pdf.
89. „Judgment of the Court (First Chamber) of 1 February 2007. Jose Maria Sison v Council of the European Union. Case C-266/05 P“, http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=66056&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5070053.
90. . „Judgment of the Court (Third Chamber), 28 June 2012, case of European Commission v Agrofert Holding a.s C-477/10,, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:62010CJ0477.
91. „Judgment of the Court (Grand Chamber), 19 December 2013 case of Fish Legal and Emily Shirley v Information Commissioner and Others“, http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-279/12.
92. „Konstitucinio Teismo 1995 m. sausio 24 d. išvada „Dėl Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 4, 5, 9, 14 straipsnių ir jos Ketvirtojo protokolo 2 str. atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių pažymos:

93. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2013 balandžio 16 d. pažyma dėl UAB X redakcijos skundo prieš Anykščių rajono savivaldybės administraciją“ Nr.4D-2013/4-87“.
94. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2014 m. spalio 8 d. pažyma dėl savo iniciatyva atlikto tyrimo dėl Panevėžio miesto savivaldybės administracijos veiklos Nr. 4D-2014/2-631“.
95. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2014 spalio 1 d. pažyma dėl X skundo prieš Kauno miesto savivaldybės administraciją Nr. 4D-2014/2-1186„.

96. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2015 birželio 10 d. pažyma dėl x skundo prieš VšĮ Būsto energijos taupymo agentūrą Nr. 4D-2015/1-575“.
97. „Lietuvos Respublikos seimo kontrolieriaus 2015 birželio 8 d. pažyma dėl X skundo prieš Trakų rajono savivaldybės administraciją Nr. 4D-2015/2-320“.
98. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2018 spalio 18 d. pažyma dėl X skundo prieš Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnybą Nr. 4D-2018/1-1331“
99. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019 kovo 12 d. pažyma dėl X skundo prieš Lietuvos Respublikos ambasadą Danijoje 4D-2019/1-937.
100. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019 m. balandžio mėn. 26 d. pažyma dėl X skundo prieš Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą Nr. 4D-2019/1-167“.
101. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019 m. rugpjūčio 30 d. pažyma dėl X skundo prieš Nacionalinę žemės tarnybą prie žemės ūkio ministerijos ir Kauno miesto savivaldybės administraciją Nr. 4D-2019/1-814“
102. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019 vasario 4 d. pažyma dėl X skundo prieš Lietuvos Respublikos Seimo kanceliariją Nr. 4D-2019/1-87“.
103. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2019 kovo 20 d. pažyma dėl x skundo prieš Lietuvos Respublikos aplinkos ministeriją Nr. 4d-2018/1-1735“.
104. „Lietuvos Seimo kontrolieriaus 2020 m. liepos 10 d. pažyma dėl (duomenys neskelbiami) skundo prieš valstybės įmonę valstybinių miškų urėdiją Nr. 4D-2020/1-717“.
105. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2020 m. rugpjūčio 17 d. pažyma dėl X skundo prieš Aplinkos apsaugos departamentą prie aplinkos ministerijos Nr. 4D-2020/1-692“. „Regionų apygardos administracinio teismo 2020 balandžio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. EI2-1026-505/2020“, ETEISMAI https://eteismai.lt/byla/137073002359262/eI2-1026-505/2020.
106. „Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2020 spalio 6 d. pažyma dėl X skundo prieš Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją Nr. 4D-2020/1-915“.

Specialioji literatūra:

107. Andruškevičius, Arvydas, *Administracinė teisė, Bendrieji teorijos klausimai, valdymo aktų institutas, ginčo santykių jurisprudenciniai aspektai*, (Registrų centras, 2008).
108. Atkočiūnienė Zenona ir Janiūnienė Erika, „Informacijos valdymas viešajame sektoriuje: Lietuvos ministerijų atvejis“, *Informacijos mokslai* 64 (2013).
109. Bakaveckas, Audrius *Lietuvos vykdomoji valdžia* (Vilnius: Eugrimas, 2007).

110. Beaupert Fleur, „Freedom of Opinion and Expression: From the Perspective of Psychosocial Disability and Madness“, from Anna Arstein-Kerslake (editor), *Disability Human Rights Law 2018*, (Melbourne Law School, Australia, 2018), 80.

111. Bieliūnienė Lina et. al., *Viešojo intereso atpažinimo problema Lietuvos teisėje: kriterijai ir prioritetai. Monografija.* (Vilnius: Lietuvos Teisės institutas, 2015).

112. Birmontienė Toma et. al. V skyrius „Asmens teisių ir laisvių konstitucinis įtvirtinimas“, iš Darijus Beinoravičius et al., *Lyginamoji konstitucinė teisė. Vadovėlis*, (Registrų centras, 2016).

113. Birmontienė, Toma „VIII skyrius. Žmogaus teisės ir laisvės“, iš Eglė Bilevičiūtė et al , *Lietuvos konstitucinė teisė. Vadovėlis. Antroji laida*, (Registrų centras 2017).

114. Cohen, L. Jean „Civil Society“, In: *Routledge Encyclopedia of Philosophy,* (Version 1.0, London: Routledge, 1998).

115. Deviatnikovaitė, Ieva „Viešasis interesas, viešosios paslaugos ir sutartys kaip viešojo administravimo turinys“, Jurisprudencija 26, 2 (2019).

116. Deviatnikovaitė, Ieva *Užsienio šalių ir Europos Sąjungos administracinė teisė. Vadovėlis*, (Registrų centras, 2017 Vilnius).

117. Donnelly, Jack, „What are Human Rights?“ žiūrėta 2020 kovo 20 dd. http://usinfo.state.gov/products/pubs/hrintro/donnelly.htm.

118. Freeman, Michael, *Human Rights: An Interdisciplinary Approach*, (Polity, 2011).

119. Gailiūnienė Ugnė, „Atsakomybė už viešojo administravimo subjektų asmenims padarytą žalą Lietuvoje“, (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas 2013).

120. Guogis, Arvydas ir Rakšnys Adomas Vincas, „Viešojo administravimo modelių vystymosi perspektyvos modernizmo ir postmodernizmo idėjų šviesoje“, *Tiltai*, 2 (2014).

121. Gutauskas, Aurelijus „Teisė į informaciją“ straipsnis knygoje: *Žmogaus teisės Lietuvoje* (Vilnius: Naujos sistemos, 2005).

122. Howie, Emily „Protecting the human right to freedom of expression in international law“, *International Journal of Speech-Language Pathology* (Communication is a human right: Celebrating the 70th anniversary of the Universal Declaration of Human Rights), 20, 1 (2018).

123. Indriūnas Algimantas Valentinas ir Makštutis Antanas, *Viešosios vadybos strategija Lietuvoje. Penktoji Konstitucija*. Monografija (Vilnius, 2008).

124. Jarašiūnas, Egidijus „Konstitucijos 25 straipsnis. Komentaras“, *Teisės problemos*, 99,12, (1999).

125. Jarašiūnas, Egidijus. „I dalies 2 skyrius. Individualių teisių gynybai Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos ir kitų pagrindinių teisių apsaugos sistemų sąveikos problemos teisingumo teismo jurisprudencijoje“, iš Skirgailė Žaltauskaitė-Žalimienė et.al., *Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymas. Supra - ir nacionaliniu lygmenimis* (Vilniaus universiteto leidykla, 2019).

126. Jočienė Danutė, „Pagrindinių teisių apsauga pagal Europos žmogaus teisių konvenciją ir Europos Sąjungos teisę“, *Jurisprudencija* 3, 121 (2010).

127. Juraitė Kristina ir Jasnauskaitė Brigita, „Visuomenės informavimas ir nuomonės formavimas apie valdžios institucijų veiklą“, *Sociologija* 22,2 (2011).

128. Jurkėnaitė Nelė, „Elektroninės valdžios plėtros žinių ekonomikos sąlygomis modeliavimas“, (daktaro disertacija, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, 2009).

129. Kumar Baisakh, Pradeep, „Right to Information : Principles, Practice and Prospects“, žiūrėta 2020 birželio 14 d., http://magazines.odisha.gov.in/Orissareview/Feb-March2006/engpdf/right_to%20information_-%20principles.pdf.

130. Ligabo Ambeyi et al. Special Rapporteur on Freedom of Expression „Representative on Freedom of the Media, 6 December 2004 International Mechanisms for Promoting Freedom of Expression Joint Declaration by the UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, the OSCE Representative on Freedom of the Media and the OAS Special Rapporteur on Freedom of Expression“, žiūrėta 2020 balandžio 11 d. https://www.osce.org/fom/38632?download=true.

131. Makauskaitė Gintarė, „Visuomenės teisės susipažinti su oficialiais neskelbtais dokumentais ribojimų pagrindai ES ir ES valstybių narių teisėje“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2013).

132. Markauskas, Laimonas. „Reklamos kaip komercinės informacijos ribojimo doktrina Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo jurisprudencijoje“, *Socialinių mokslų studijos* 2, 2 (2009).

133. Mergel, Ines,”Opening Government: Designing Open Innovation Processes to Collaborate with External Problem Solvers“, Social Science Computer Review, žiūrėta 2020 birželio 15 d. https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0894439314560851.

134. Meškauskaitė Liudvika, Sinkevičius, Dainius. *Žiniaskalidos teisės vadovas*, (Vilnius: 2018), https://www.sseriga.edu/sites/default/files/inline-files/Lithuanian_Legal_guide_for_journalists_LT.pdf

135. Meškauskaitė, Liudvika *Žiniasklaidos teisė: visuomenės informavimo teisė: teoriniai ir praktiniai aspektai*, 2-asis papild. leid. (Vilnius : Registrų centras, 2018).

136. Mikalauskaitė Reda ir Vitkevičius Vladislovas, *NVO ir vietos bendruomenės dalyvavimas viešojo valdymo procesuose*. *Metodinis leidinys* (Vilnius: 2018).

137. Morsink Johannes, The Universal Declaration of Human Rights: Origins, Drafting, and Intent (1999).

138. Paškevičienė, Laura, „Viešojo administravimo subjektas kaip sutarties šalis“ (daktaro disertacija, Vilniaus universitetas, 2014).

139. Paškevičienė Laura, „Administracinės diskrecijos ir jos kontrolės apimtis ribojant teisę gauti informaciją dėl institucinių interesų“, *Teisės viršenybės link*. *Straipsnių rinkinys skirtas Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesoriaus Antano Marcijono 80-mečiui, (*2019).

140. *Pilietiškumas ir pilietinė visuomenė. Lyginamoji pilietiškumo sampratos analizė*, (Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras, Vilnius: 2012).

141. Ramond, Denis „Freedom of expression: what are we talking about?“, Raisons politiques 4,44 (2011).

142. Salamon, M. Lester, *The Tools of Government: A Guide to the New Governance*, (New York: Oxford University Press, 2002).

143. *Studija. Savivaldybių organizuojamų viešųjų paslaugų teikimo analizė* , (Vidaus reikalų ministerija, Vilnius 2010).

144. Šindeikis, Algimantas, „Žodžio laisvė ir jos ribų kaita per du atkurtos nepriklausomybės dešimtmečius“, *Jurisprudencija* 20, 3 (2013).

145. *Teisė gauti informaciją Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės apžvalga. (*Žmogaus teisių stebėjimo institutas, 2014): 5, https://hrmi.lt/wp-content/uploads/2016/08/Teise_gauti_informacija_ZTSI_2014.pdf .

146. Trumpulis, Ugnius „Viešojo intereso koncepcijų įvairovė ir jų vertinimas,“ *Socialinių mokslų studijos* 4, 8 (2010).

147. Vienažindytė, Jevgenija, „Vertinimo nuožiūros laisvės doktrina Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencijoje“, *Teisė* 90 (2014).

148. *Viešasis administravimas Lietuvoje. 2011 m. apžvalga*, (Vidaus reikalų ministerija, 2011).

149. Viscusi Gianluigi et. al. „Compliance with open government data policies: An empirical assessment of Italian local public administrations“, *Information Polity* 19, 3 -4 (2014), žiūrėta 2020 birželio 15 d. https://dl.acm.org/toc/inpol/2014/19/3%2C4.

150. Žvaigždinienė Indrė ir Ragulskytė –Makrovienė Rasa. „Teisė kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais: įgyvendinimo galimybių paieškos“, *Teisės viršenybės link*.

*Straipsnių rinkinys skirtas Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesoriaus Antano Marcijono 80-mečiui, (*2019).

151. Еремин Сергей et.al. *Теория и механизмы современного государственного и муниципального управления. Учебник и практикум для вузов*, (Москва, Юрайт, 2020).

152. „Dokumentų valdymo funkcijos efektyvaus atlikimo rekomendacijos“, žiūrėta 2020 m. spalio 12 d. https://www.archyvai.lt/download/18809/dv_rekomendacijos_tikslintos2017.pdf.

153. „Duomenų atvėrimo koordinavimas“, Informacinės visuomenės plėtros komitetas, žiūrėta 2020 birželio 10 d. https://ivpk.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/duomenu-atverimo-koordinavimas.

154. „European principles for public administration“, *SIGMA papers* 27, (1999).

155. „Generalinio advokato Michal Bobek išvada, pateikta 2016 m. gruodžio 21 d., byla C-213/15 P Komisija prieš Patrick Breyer“, žiūrėta 2020 kovo 2 d. http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf;jsessionid=5962E53976348150865A6D0108DBAB6B?docid=186495&text=&doclang=LT&pageIndex=0&cid=4173652#Footnote60.

156. „Generalinio advokato Poiares Maduro išvada, pateikta 2007 m. liepos 18 d. Švedijos Karalystė prieš Europos Bendrijų Komisiją ir kt., pateikta 2007 m. liepos 18 d., byla C-64/05 P.“, žiūrėta 2020 kovo 29 d. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:62005CC0064.

157. „Human Rights Committee, 11-29 July 2011, General comment No. 34 Article 19: Freedoms of opinion and expression“, žiūrėta: 2020 balandžio 20 d. https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2fC%2fGC%2f34&Lang=en.

158. „International Mechanisms for Promoting Freedom of Expression“, *Representative on Freedom of the Media* 6 December (2004), https://www.osce.org/fom/38632?download=true.

159. „Internetas nuteistiesiems – žingsnis integracijos ar naujų nusikaltimų link?“, žiūrėta 2020 balandžio 20 d., https://www.alfa.lt/straipsnis/50392678/internetas-nuteistiesiems-zingsnis-integracijos-ar-nauju-nusikaltimu-link.

160. „Įstatymo dėl Europos Tarybos konvencijos dėl teisės susipažinti su oficialiais dokmentais ratifikavimo projekto aiškinamasis raštas“, XIP-4285, balandžio 2 d. (2012).

161. „Jungtinės Tautos. Visuotinė žmogaus teisių deklaracija“, žiūrėta 2020 balandžio 2 d. https://www.lgl.lt/zmogaus-teises/tarptautiniai-standartai/jungtines-tautos/.

162. „Jungtinių Tautų tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas“, žiūrėta 2020 kovo 29 https://www.urm.lt/default/lt/uzsienio-politika/uzsienio-politikos-prioritetai/zmogaus-teises/zmogaus-teisiu-konvencijos-ir-pranesimu-rengimas/jungtiniu-tautu-tarptautinis-pilietiniu-ir-politiniu-teisiu-paktas.

163. „Milieu Consulting Sprl, *Study on EU implementation of the Aarhus Convention in the area of access to justice in environmental matters Final report*, (September 2019).

164. „Rekomendacijos dėl NVO apibrėžimo. Atviros Vyriausybės iniciatyvos. NVO duomenų bazės koncepcijos I dalis“, žiūrėta 2020 birželio 11 d. http://kurklt.lt/wp-content/uploads/2017/10/Rekomendacijos-d%C4%97l-NVO-apibr%C4%97%C5%BEimo.pdf.

165. „Representative on Freedom of the Media 6 December 2004 International Mechanisms for Promoting Freedom of Expression“, žiūrėta 2019 kovo 10 d., https://www.osce.org/fom/38632?download=true.

166. „Teisės ir laisvės praktikoje. Mokomoji medžiaga“, Europos Taryba. Europos žmogaus teisių konvencija, 2012, žiūrėta: 2019 gegužės 1 d. https://www.echr.coe.int/Documents/Pub_coe_Teaching_resources_LIT.pdf.

167. „Terminų žodynas“, žiūrėta 2019 kovo 29 d., https://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/I/informacija.

168. „Terminų žodynas“, žiūrėta 2020 birželio 20 d. https://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/V/viesas.

169. „Terminų žodynas“, žiūrėta 2020 birželio 20 d. https://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/A/administruoti.

170. „The Global Right to Information Rating Results by Country Performance“, žiūrėta 2020 lapkričio 10 d. https://www.rti-rating.org/wp-content/uploads/2018/07/RTI-Rating-Results.11.09.28.pdf.

171. „The Johannesburg Principles on National Security, Freedom of Expression and Access to Information“, žiūrėta 2020 kovo 16 d. https://www.article19.org/wp-content/uploads/2018/02/joburg-principles.pdf.

172. „Transparency in governance. Proactive disclosure of information“, žiūrėta 2020 birželio 12 d. https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/gov_glance-2011-44-en.pdf?expires=1594366033&id=id&accname=guest&checksum=87EF73E6B6722710D2A64A4061894A17.

173. „UNECE, Where we work“, žiūrėta 2020 kovo 20 d. http://www.unece.org/info/where-we-work/where-we-work.html.

174. „Valdžios ir nevyriausybinio sektorių bendradarbiavimo viešosios politikos sprendimų priėmimo procese stiprinimas“, (Pilietinės visuomenės institutas, Vilnius: 2015):19, http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2015/08/VRM-tyrimo-ataskaita_final.pdf.
175. „Viešoji informacija“, žiūrėta 2020 birželio 13 d. https://www.zmogausteisiugidas.lt/lt/temos/saviraiskos-ir-ziniasklaidos-laisve/prieiga-prie-informacijos/viesoji-informacija.
176. „Žmogaus teisių samprata“, žiūrėta 2020 kovo 20 d. https://manoteises.lt/enciklopedija/zmogaus-teisiu-samprata/.

ANOTACIJA

Šiame magistro baigiamajame darbe, remiantis teisės aktais, moksline doktrina, teismų praktika bei Seimo kontrolierių pažymomis pateikiama kompleksinė teisės į informaciją, viešojo administravimo srityje, analizė bei išskiriami probleminiai informacijos gavimo ir teikimo įgyvendinimo aspektai. Tyrimas atkleidė, kad visuotinai pripažįstamos asmens teisės į informaciją praktinis įgyvendinimas Lietuvoje neužtikrina maksimalaus atkleidimo principo, viešojo administravimo srityje, įgyvendinimo. Lietuvos teisėje, lyginant su ES reglamentavimu, teisė į informaciją prieinama siauresniam ratui subjektų, atsisakant teikti informaciją be pagrindo remiamasi komercinės paslapties institutu. Taip pat ši teisė, dėl praktikoje kylančių problemų, neįgyvendinama pakankamai veiksmingai. Viešojo administravimo subjektų interneto svetainėse skelbiama ne pilna informacija, ji laiku neatnaujinama, nesilaikoma informacijos teikimo bei atsisakymo ją teikti terminų, pateikiamų apsakymų turinys neatitinka keliamų reikalavimų. Teikiamas pasiūlymas - Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 6 str. 1 d. papildyti nauju maksimalaus atkleidimo principu.

Reikšminiai žodžiai: teisė į informaciją, viešasis administravimas, maksimalus atkleidimas.

ANNOTATION

This master's thesis presents a comprehensive analysis of the right to information in the field of public administration, and distinguishes the problematic aspects of implementation of receiving and providing information in accordance with the legal acts, scientific doctrine, case law and certificates of the Seimas ombudsmen. The research revealed that the practical implementation of a person's universally recognized right to information in Lithuania does not ensure the implementation of the principle of maximum disclosure in the field of public administration. In Lithuania, the right to information is available to a narrower circle of entities, compared to EU regulation. Entities often rely on the Trade Secrets Institute to justify their refusal to provide information without a valid reason. Moreover, this right is not being implemented effectively enough due to problems arising in practice. Incomplete information is published on the websites of public administration entities; information is not updated on time; deadlines for providing and refusing to provide information are not met; and the content of provided answers does not meet the established requirements. An offer is made - a proposal is submitted - to supplement the Law of the Republic of Lithuania on the Right to Receive Information from State and Municipal Institutions and Bodies 6 a. 1 p. with a new principle of maximum disclosure.

Keywords: right to information, public administration

SANTRAUKA

2018 m. pasaulinis teisės į informaciją indeksas rodo, kad Lietuvos teisės į informaciją, viešojo administravimo srityje, užtikrinimo rodiklis – itin žemas. Šis rodiklis ir paskatino pasirinkti magistro baigiamojo darbo temą: „Teisė į informaciją ir jos įgyvendinimo problemos viešojo administravimo srityje," kuri, nėra sistemiškai analizuota šalies mokslinėje doktrinoje.

Atliekamu tyrimu, vadovaujantis teisės aktais, moksline doktrina, teismų praktika bei Seimo kontrolierių pažymomis, siekiama kompleksiškai išanalizuoti teisę į informaciją, kaip visuotinai pripažįstamą asmens teisę, viešojo administravimo srityje ir atskleisti probleminius informacijos gavimo ir teikimo įgyvendinimo aspektus. Tyrimo tikslą pasiekti padėjo iškelti darbo uždaviniai, kuriais remiantis, pirmame darbo skyriuje atkleista teisė į informaciją pagal Lietuvos teisinį reglamentavimą, išnagrinėta teisė į informaciją ES ir tarptautinėje teisėje. Antrame darbo skyriuje apibrėžta teisės į informaciją Lietuvos viešojo administravimo srityje samprata ir atskleista jos paskirtis, apžvelgti pagrindiniai informacijos teikimo principai viešojo administravimo srityje. Trečiame darbo skyriuje nustatyti viešojo administravimo subjektai, turintys pareigą teikti informaciją, atkleisti subjektai, turintys teisę gauti informaciją bei išnagrinėtos informacijos teikimo problemos viešojo administravimo srityje.

Atlikus tyrimą nustatytas Lietuvos teisinio reglamentavimo trūkumas - nors ir ratifikuota, 2009 m. Europos Tarybos konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais, kuri nustato minimalius, bazinius teisės susipažinti su oficialiais dokumentais standartus įsigalioja tik nuo 2020 m. gruodžio 1 d. Be to Lietuvos teisės aktuose nėra įtvirtintas informacijos teikimo viešojo administravimo srityje baigtinis principų sąrašas. Lietuvoje, lyginant su ES reglamentavimu, teisė į informaciją prieinama siauresniam ratui subjektų. Tyrimas atkleidė ir tai, kad viešojo administravimo subjektų interneto svetainėse skelbiama ne pilna informacija, ji laiku neatnaujinama, nesilaikoma informacijos teikimo bei atsisakymo ją teikti terminų, pateikiamų atsakymų turinys neatitinka keliamų reikalavimų, nes pateikiama ne visa informacija, atsakoma tik į dalį klausimų, o atsisakant teikti informaciją be pagrindo remiamasi komercinės paslapties institutu. Vadinasi, asmens teisės į informaciją praktinis įgyvendinimas Lietuvoje neužtikrina maksimalaus atkleidimo principo viešojo administravimo srityje įgyvendinimo. Taip pat ši teisė, dėl praktikoje kylančių problemų, neįgyvendinama pakankamai veiksmingai.

Teikiamas pasiūlymas - Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 6 str. 1 d. papildyti nauju - maksimalaus atkleidimo principu.

SUMMARY

According to the Global Right to Information Rating 2018, the indicator of ensuring the right to information in the field of public administration is extremely low in Lithuania. This indicator also led to the choice of the topic of the present master's thesis: "The right to information and problems of its implementation in the field of public administration", which has not been systematically analysed in the country's scientific doctrine.

The present research aims to comprehensively analyse the right to information as a person's universally recognized right in the field of public administration, and reveal the problematic aspects of implementation of receiving and providing information in accordance with the legal acts, scientific doctrine, case law and certificates of the Seimas ombudsmen. To achieve the research aim, appropriate objectives have been established, based on which the right to information according to the Lithuanian legal regulation was presented, and the right to information in the EU and the international law was analysed in the first part of the paper. The second part of the paper defines the concept of the right to information in the field of public administration in Lithuania, reveals its purpose, and overviews the main principles of providing information in the field of public administration. The third part identifies public administration entities obliged to provide information, reveals entities entitled to receive information, and analyses the problems of providing information in the field of public administration.

The present research helped identify a deficiency in the Lithuanian legal regulation - although ratified, the 2009 Council of Europe Convention on Access to Official Documents, which establishes minimum, basic standards for the right of access to official documents, has not entered into force. Moreover, Lithuanian legal acts do not provide an exhaustive list of principles for the provision of information in the field of public administration. In Lithuania, the right to information is available to a narrower circle of entities, compared to EU regulation. The research also revealed that incomplete information is published on the websites of public administration entities; information is not updated on time; deadlines for providing and refusing to provide information are not met; the content of provided answers does not meet the established requirements; only some of the questions are answered; and entities often rely on the Trade Secrets Institute to justify their refusal to provide information without a valid reason. Consequently, the practical implementation of a person's right to information in Lithuania does not ensure the implementation of the principle of maximum disclosure in the field of public administration. Moreover, this right is not being implemented effectively enough due to problems arising in practice.

An offer is made - a proposal is submitted - to supplement the Law of the Republic of

Lithuania on the Right to Receive Information from State and Municipal Institutions and Bodies 6 a. 1 p. with a new principle of maximum disclosure.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

2020-12-14
Vilnius

Aš, Mykolo Romerio universiteto (toliau – Universitetas), Mykolo Romerio teisės mokyklos Viešosios teisės instituto Studentė Toma Šukienė, patvirtinu, kad šis magistro baigiamasis darbas „Teisė į informaciją ir jos įgyvendinimo problemos viešojo administravimo srityje“

1. Yra atliktas savarankiškai ir sąžiningai;
2. Nebuvo pristatytas ir gintas kitoje mokslo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje;
3. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais.

Man žinoma, kad už sąžiningos konkurencijos principo pažeidimą – plagijavimą studentas gali būti šalinamas iš Universiteto kaip už akademinės etikos pažeidimą.

Toma Šukienė
(parašas) *(vardas, pavardė)*

Dokumentą elektroniniu parašu pasirašė
TOMA,ŠUKIENĖ
Data: 2020-12-14 19:04:33
Paskirtis: Magistrinio darbo pasirašymas
Kontaktinė informacija:
Toma Šukienė